

نظام آموزشی فرانسه

- ۶ ملاحظات تاریخی
- ۸ ملاحظات جغرافیایی
- ۸ ملاحظات سیاسی
- ۹ ملاحظات اقتصادی
- ۱۱ جمعیت
- ۱۱ جمعیت خارجی
- ۱۲ ملاحظات علمی
- ۱۲ سیاستهای آموزشی
- ۱۲ احداث مراکز پژوهشی در مراکز آموزشی سراسر کشور
- ۱۳ ترویج زبان فرانسه به عنوان زبان ملی و آموزشی
- ۱۴ برقراری همکاریهای بین المللی دانشگاهی
- ۱۴ ارتقاء همکاریهای تخصصی با سایر کشورهای جهان
- ۱۵ افزایش ابزارهای سمعی و بصری

۱۷	اصلاح سیاستهای آموزشی
۱۷	ساختار آموزشی
۲۱	آموزش پیش دبستانی
۲۱	ساختار آموزشی
۲۳	سیاستهای آموزشی
۲۳	اهداف آموزشی
۲۴	برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی تحصیلی
۲۵	نقاط ضعف و قوت آموزشی
۲۶	آموزش پیش دانشگاهی
۲۷	آموزش پایه
۲۹	آموزش ابتدایی
۲۹	تاریخچه
۳۰	ساختار آموزشی
۳۱	اهداف آموزشی
۳۲	برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی تحصیلی
۳۳	آموزش متوسطه
۳۳	تاریخچه
۳۴	سیکل اول آموزش متوسطه (کالج)
۳۴	ساختار آموزشی
۳۵	اهداف آموزشی
۳۶	نقاط ضعف
۳۷	سیکل دوم آموزش متوسطه (لیسه)
۳۷	ساختار آموزشی
۳۸	اهداف آموزشی
۳۸	مدیریت آموزشی
۴۰	نهادهای مدیریتی
۴۲	مراکز اطلاع رسانی و مشاوره تحصیلی (CIO)
۴۳	نظام آموزش عالی
۴۳	سیاستهای آموزشی
۴۵	ساختار آموزشی
۴۸	مقاطع تحصیلی
۵۰	دوره‌های درازمدت آموزشی
۵۸	دوره‌های کوتاه مدت آموزشی
۵۸	کالجهای آموزش عالی

۶۱	سایر انستیتوهای آموزش عالی
۶۱	مراکز تکنسین عالی (STS)
۶۱	کلاسهای مقدماتی و مدارس عالی
۶۲	مراکز آموزش عالی فنی و حرفه ای (ITU)
۶۳	مراکز آموزش پزشکی
۶۳	دانشگاهها و کالجهای آموزش پیراپزشکی
۶۳	انستیتوهای تخصصی دانشگاهی (IUP)
۶۴	ارزشیابی تحصیلی
۶۹	مراکز خدماتی دانشگاهی
۷۱	اصلاحات آموزشی
۷۳	برنامه‌های جاه‌طلبانه گسترش فضاهای دانشگاهی
۷۵	همکاری با کشورهای اروپایی در زمینه جذب دانشجویان خارجی
۷۷	کاهش هزینه‌های دولتی
۷۸	پذیرش تحصیلی
۷۹	آمار تحصیلی
۷۹	پژوهش و تحقیقات
۷۹	تاریخچه
۸۵	نهادهای مرکزی
۸۶	آموزش غیر رسمی
۸۶	مدارس آزاد
۸۶	تاریخچه
۸۷	آموزش از راه دور
۸۷	سیاستهای آموزشی
۸۸	آموزش فنی و حرفه‌ای
۸۸	آموزش حرفه ای و تکنولوژیک
۸۹	آموزش مقدماتی فنی و حرفه ای
۹۰	دوره‌های کارآموزی
۹۲	کالج‌های فنی و حرفه ای (Lycees)
۹۲	گواهینامه‌های آموزشی
۹۵	دوره‌های کارشناسی فنی و حرفه ای
۹۶	قراردادهای آموزشی
۹۶	قرارداد ارائه برنامه های آموزش جایگزین
۹۸	قرارداد آموزش انفرادی جوانان
۹۸	قراردادهای استخدامی گروهی
۹۹	قرارداد اشتغال به کار در مراکز فنی آموزش عالی (STS)

۹۹	آموزش معلمان
۹۹	تاریخچه
۱۰۰	آموزش معلمان مقطع ابتدایی
۱۰۱	گزینش تحصیلی
۱۰۲	آموزش معلمان مقطع متوسطه
۱۰۲	تاریخچه
۱۰۳	آموزش معلمان فنی و حرفه ای
۱۰۴	آموزش اساتید دانشگاهی (IUFM)
۱۰۴	انستیتوهای دانشگاهی آموزش معلمان
۱۰۵	آموزش ضمن خدمت
۱۰۵	دوره‌های آموزشی
۱۰۶	آموزش استثنایی
۱۰۷	اصول و اهداف آموزشی
۱۰۷	اولویتهای آموزشی
۱۰۷	سازماندهی نظام آموزشی
۱۰۸	دستاوردهای آموزشی
۱۱۰	طرح‌های آموزشی
۱۱۰	طرح‌های انقلابی
۱۱۰	طرح Durry
۱۱۱	طرح Langevin-wallon
۱۱۱	طرح Billeres
۱۱۲	طرح گسترش فضاهای دانشگاهی
۱۱۳	طرح توسعه برنامه‌های آموزشی
۱۱۴	طرح انطباق پذیری با نیازهای ویژه
۱۱۶	طرح تقویت صلاحیتهای لازم جهت استخدام
۱۱۷	طرح مدرسه
۱۱۸	طرح مدرسه باز (Scole ouverte)
۱۱۸	طرح اولویت دهی به مناطق محروم
۱۱۹	معضلات آموزشی
۱۱۹	اصلاحات آموزشی
۱۲۱	ارزیابی تحصیلی
۱۲۱	نهادهای مرکزی
۱۲۱	مشاوره تحصیلی

۱۲۳	هیأت‌های مشاوره
۱۲۵	قوانین آموزشی
۱۲۸	مدیریت آموزشی
۱۲۸	نهادهای مرکزی آموزشی
۱۳۰	تقسیم مسئولیت‌ها
۱۳۲	نظارت آموزشی
۱۳۲	نظارت دولت بر خط مش‌های آموزشی
۱۳۳	هیات نظارت آموزشی
۱۳۳	هیأت نظارت منطقه ای و دیپارتمانی
۱۳۴	نهادهای مرکزی
۱۳۴	نهادهای محلی
۱۳۵	بودجه آموزشی
۱۳۶	نهادهای تأمین کننده بودجه
۱۳۶	شهریه آموزشی
۱۳۶	هزینه زندگی دانشجویان خارجی

ملاحظات تاریخی

کلوویس از خاندان مرو ونژین (Merovingian's) نخستین شاه سرزمین فرانک‌هاست. شاهان این خاندان از ۴۸۱ تا ۷۵۱ بر فرانسه حکومت کردند. کارولنژین (Carolingians) دومین خاندان سلطنتی در فرانسه است که از ۷۵۱ تا ۹۸۹ بر این کشور حکومت نمود. از جمله مشهورترین شاهان این خاندان شارلمان است که طی سالهای ۷۶۸ تا ۸۱۴ حکومت نموده و در سال ۷۵۱ عنوان شاه فرانسه را به خود اختصاص داد. کاپه سی یین (Captions) سومین خاندان سلطنتی است که شاهان آن از ۹۸۷ تا ۱۳۲۸ حکومت کردند. شارل چهارم آخرین این خاندان فرزند ذکوری نداشت و حکومت به برادرزاده‌اش فلیپ چهارم لو و لووا (Le valois) رسید. در زمان حکومت وی بود که جنگ‌های صد ساله با انگلستان آغاز گردید. از مشهورترین شاهان این خاندان از شارل هفتم می‌توان نام برد که به کمک ژاندارک بر متجاوزین انگلیسی غلبه نمود. انتهای دوره سلطنت وی (۱۴۳۰ سال)، پایان جنگ‌های صد ساله است.

از خاندان والوا و اهل اورلیان می‌توان از لویی دوازدهم نام برد که به پدر ملت فرانسه شهرت داشت. فرانسوای اول، نخستین شاه از خاندان والوا اهل آنگولم (Angouleme Valois) بود که همزمان با دوران رنسانس در فرانسه به حکومت رسید. سپس نوبت به خاندان بوریون‌ها (Bourbons) رسیده و هانری چهارم، لویی سیزدهم، لویی چهاردهم، لویی پانزدهم، و لویی شانزدهم، بین سال‌های ۱۵۹۸ تا ۱۷۸۹ بر فرانسه حکومت می‌نمایند. لویی چهاردهم مشهور به لویی کبیر ۷۱ سال حکومت نموده و در زمان لویی ۱۶، انقلاب کبیر فرانسه در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ بوقوع پیوست. لویی ۱۶ نیز به همراه ماری‌آنتوانت در ۲۱ ژانویه ۱۷۹۳ به دست انقلابیون کشته شد. طی سال ۱۷۸۹ مجلس شورای ملی و مؤسسان تشکیل گردید. در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ زندان باستیل به دست انقلابیون گشوده و زندانی‌ها آزاد شدند. در چهارم اوت همین سال رژیم فئودالی از میان رفته و اصول دموکراسی جایگزین آن گردید. در این اثنا، بیانیه حقوق بشر انتشار یافته، قانون اساسی فرانسه (طی سال‌های ۱۷۹۱-۱۷۸۹) تدوین و تأیید گردیده و سلطنت استبدادی جایش را به سلطنت

مشروطه داد. لویی شانزده به وارن گریخته و در ۲۰ ژوئن ۱۷۹۱ فرانسه به جنگ بر علیه اتریش مبادرت نموده و شکست می خورد. موقعیت بسیار بد اقتصادی و اجتماعی سال ۱۷۹۲ به سقوط حکومت سلطنتی و کشتار بی رحمانه ماه سپتامبر منجر می گردد.

مجلس قانون گذاری (۱۷۹۱-۱۷۹۲) جای خود را به کنوانسیون داده و به تصویب قانون اساسی جدید مبادرت مینماید. در ۲۱ سپتامبر ۱۷۹۲، حکومت جمهوری اعلام گردیده و تا سال ۱۸۰۴ به طول می انجامد. دوران وحشت و ترور بین سال های ۱۷۹۳ تا ۱۷۹۵ با انقلابیونی همچون روبسیر، دانتون، مرات، سن ژوست و مارسو سپری شده و در سال ۱۷۹۵ نوبت به دیرکتوار می رسد که جایش را به کودتای ۱۷۹۹ داد. در سال هشتم انقلاب، مجلس مؤسسان به تفویض قدرت به ناپلئون بناپارت بعنوان کنسول اول مبادرت نمود. در این اثنا، وی در جنگ های قاره ای شرکت نموده و بالاخره در سال ۱۸۱۲ در لشگرکشی به روسیه شکست خورده و در سال ۱۸۱۴ سقوط نمود. پس از حکومت ۱۰۰ روزه و شکست در واترلو، ناپلئون برای همیشه از صحنه سیاسی فرانسه طرد گردید. با بازگشت قدرت به خاندان بوریبون ها، ابتدا لویی هیچدهم به مدت ۱۰ سال (طی سال های ۱۸۲۷-۱۸۱۴)، شارل دهم ب مدت ۶ سال (طی سال های ۱۸۳۰-۱۸۲۴) و لویی فیلیپ ب مدت ۱۸ سال (طی سال های ۱۸۴۸-۱۸۳۰) بر فرانسویان حکومت نمودند. انقلاب سال ۱۸۴۸ به جمهوری دوم منتهی گردیده و لویی ناپو لیون بو ناپارت (ناپلئون سوم) در تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۸۴۸ بعنوان رئیس جمهور انتخاب می گردد. در سال ۱۸۶۰ ناپولیون سوم، امپراطوری دوم را بوجود می آورد که دوران شکوفایی اقتصادی و شروع دوران صنعتی کشور محسوب می گردد. جنگ با آلمان به شکست فرانسه و از دست دادن استان های آلزاس و لورن و سقوط رژیم در سال ۱۸۷۰ منتهی می گردد. در سال ۱۸۷۱، جمهوری سوم اعلام و آدولف تیر بعنوان رئیس جمهور انتخاب می گردد. نهایتاً طی جمهوری چهارم - دولت موقت جمهوری فرانسه (بیانیه الجزیره با پشتیبانی متفقین در اکتبر ۱۹۴۴) تشکیل گردید.

ملاحظات جغرافیایی

کشور فرانسه با ۵۴۷/۰۲۶ کیلومتر مربع وسعت (چهل و پنجمین کشور جهان) در نیمکره شمالی (نصف‌النهار گرینیچ از قسمت غربی آن عبور می‌کند)، غرب قاره اروپا، در کنار دریاهای مدیترانه (در جنوب)، مانش (در شمال) و خلیج بیسکای و اقیانوس اطلس در غرب و در همسایگی کشورهای آندورا و اسپانیا در جنوب‌غربی، ایتالیا، سوئیس و آلمان غربی در شرق و بلژیک و لوکزامبورگ در شمال شرقی واقع شده و در شمال (از طریق کانال مانش) فاصله کمی تا جزیره انگلستان دارد. فرانسه کشوری نیمه کوهستانی است و رشته کوه‌های مهم آن (آپ، گرانکوه مرکزی (ماسیف سانترال)، پیرنه، ووژ و ژورا) عمدتاً در نواحی جنوبی، مرکزی و شرقی کشور واقع شده‌اند. جلگه‌های این کشور از وسعت فراوانی به ویژه در کناره‌ها و اطراف رودهای بزرگ برخوردار می‌باشند. جنگل‌ها در فرانسه بخصوص در نواحی شرقی از وسعت فراوانی برخوردار می‌باشند. آب و هوای نواحی شمالی و غربی کشور، معتدل و مرطوب، در نواحی شرقی معتدل کوهستانی و در نواحی جنوبی مدیترانه‌ای و روی هم رفته نسبتاً پرباران است. بلندترین نقطه کشور قله مون‌بلان با ۸۱۰،۴ متر ارتفاع و جزیره کرس (۶۸۲،۸ کیلومتر مربع) وسیعترین جزیره آن است. از جمله رودهای طویل کشور می‌توان به لوار (۱/۱۱۰ کیلومتر)، رن (۸۱۳)، سن (۷۷۶)، گارون (۵۷۵)، دوردون (۴۹۰)، سون (۴۸۰) و دو (۴۳۰ کیلومتر) اشاره نمود.

ملاحظات سیاسی

حکومت این کشور جمهوری است. قوه مقننه از دو مجلس قانون‌گذاری (مجلس ملی با ۴۹۱ نماینده) که به واسطه انتخابات عمومی برای مدت ۵ سال انتخاب شده و (مجلس سنا با ۲۹۵ نماینده) که برای مدت ۹ سال انتخاب می‌شوند، متشکل می‌گردد. اعضای مجالس فوق به صورت غیرمستقیم و توسط نمایندگان مجلس ملی، شورای عمومی ایالات و شورای شهرداری‌ها انتخاب می‌شوند. مجلس ملی می‌تواند با مشورت نخست وزیر توسط رئیس جمهور منحل گردد. قانون

اساسی فعلی کشور در سال ۱۹۵۸ تهیه شده است. بر اساس آخرین تقسیمات کشور فرانسه از ۹۶ ولایت (یا دپارتمان) تشکیل گردیده که زیر نظر دولت مرکزی اداره شده و تحت نظارت شورای انتخابی محلی فعالیت می نمایند. هر ناحیه به کانتون‌ها و بخش‌هایی تقسیم شده و هر بخش از شورای شهر و شهردار خاص خود برخوردار می باشد. فعالیت احزاب در فرانسه آزاد است. از جمله مهمترین احزاب کشور فرانسه می توان به احزاب سوسیالیست، مجمع جمهوری خواهان (گلیستها)، کمونیست، اتحاد دموکراتیک فرانسه و حزب رادیکال اشاره نمود.

روز ملی فرانسه، چهاردهم جولای است. این کشور در سال ۱۹۴۵ به عضویت سازمان ملل

درآمده و علاوه بر آن در سازمان‌های

پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، اتحادیه اروپای غربی (وئو) - شورای اروپا - جامعه اروپا - شورای همکاریهای گمرکی (سی‌سی‌دی)، کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد در آفریقا (اکا)، کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد در اروپا (اسه)، سیستم پولی اروپا (امس)، فائو، موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (یاآ)، بانک جهانی، سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو)، بنگاه مالی بین‌المللی (ایفک)، سازمان بین‌المللی کار (ایلو)، سازمان مشورتی دریایی بین‌دول (ایمکو)، صندوق بین‌المللی پول (ایمف)، اتحادیه بین‌المللی مخابرات از راه دور (ایتو)، سازمان همکاریهای اقتصادی و توسعه (اواسی‌دی)، سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (یونسکو)، اتحادیه جهانی پست (یوپو) و سازمان جهانی بهداشت (هو) نیز عضویت دارد.

ملاحظات اقتصادی

از جمله مهمترین صنایع کشور می توان به صنایع فلزکاری، ماشین‌آلات، شیمیایی، وسائط نقلیه، مواد غذایی و مشروبات، منسوجات و البسه، هواپیماسازی، کشتی‌سازی، پتروشیمی، الکتریکی، اتمی و جنگ‌افزار اشاره نمود. گندم، جو، سیب‌زمینی، چغندر قند، سیب، ذرت، برنج، انگور، ماهی، گاو و خوک نیز مهمترین محصولات کشاورزی و دامپروری کشور را تشکیل می دهند.

سرانه زمین مزروعی برای هر نفر بالغ بر ۰/۳۲ هکتار می باشد. تولید سالیانه گوشت گاو ۱/۴۰۰ هزار تن، گوشت خوک ۱/۵۰۰ هزار تن، گوشت گوسفند ۱۵۴/۹۰۰ تن و ۸۰۶ هزار تن صید ماهی می باشد. تولید سالیانه نیروی الکتریسیته نیز معادل ۲۴۱/۱ میلیارد کیلووات ساعت است.

مهمترین معادن کشور نیز آهن، بوکسیت، پتاس، زغال سنگ، نیکل، نمک، نفت، گاز طبیعی، سولفور، مواد خام ساختمانی، روی و سرب، فسفات، پیریت و اورانیوم می باشد. ذخایر زیرزمینی نفت فرانسه نیز بر ۵۰ میلیون بشکه بالغ می گردد.

نیروی کار کشور بالغ بر ۲۰/۵۰۰ هزار نفر است که ۳۶٪ آن در صنایع و ساختمان، ۱۰٪ در بخش کشاورزی، ماهیگیری و جنگلداری و ۵۴٪ در بازرگانی و تجارت مشغول به فعالیت می باشند. واحد پول فرانسه، فرانک (FF) معادل ۱۰۰ سانتیم و ۴/۹۵ واحد آن معادل یک دلار است.

نرخ تولید ناخالص ملی طی سال ۱۹۷۹ بر ۴۶۱ میلیارد دلار بالغ گردید (درآمد سرانه ۶۱۹،۸ دلار) که ۳۸٪ آن از صنایع و ساختمان، ۵٪ از کشاورزی و ماهیگیری و ۵۷٪ از محل تجارت و خدمات حاصل می گردد. هزینه های سالیانه نظامی کشور نیز بر ۳/۹٪ و هزینه های آموزشی و پرورشی بر ۵/۸٪ تولید ناخالص ملی کشور بالغ می گردد. نرخ سالانه رشد تولید ناخالص ملی نیز ۳/۱٪ است. عمده واردات فرانسه بر محصولات نظیر ماشین آلات، مواد غذایی، نفت، مواد شیمیایی، فولاد، مواد غیرفلزی و وسائط حمل و نقل مشتمل می گردد که عمدتاً از کشورهای آلمان غربی (۱۸/۸٪)، بلژیک (۹/۴٪)، ایتالیا (۸/۷٪) و امریکا (۷/۵٪) وارد می گردد. میزان صادرات این کشور نیز بر ۷۹/۲ میلیارد دلار بالغ می گردد که بیشتر بر ماشین آلات، مواد شیمیایی، فولاد، اتومبیل، فلزات، پارچه، دارو، حبوبات، هواپیما و اسلحه مشتمل گردیده و اکثراً به کشورهای آلمان غربی (۱۶/۳٪)، بلژیک (۱۰٪)، ایتالیا (۹/۵٪) و انگلستان (۶/۴٪) صادر می گردد.

در کشور فرانسه بالغ بر ۸۴۰ هزار کیلومتر راه آسفالت و بزرگراه وجود دارد. طول راه آهن مورد استفاده نیز بالغ بر ۵۵۵،۴۲ کیلومتر بوده و ارتباطات هوایی بین المللی این کشور توسط شرکتهای

هواپیمایی ایرفرانس، (UTA) و پروازهای داخلی توسط ایر- اینتر صورت می پذیرد. سالانه بالغ بر ۲۶/۸۴۰ هزار توریست از این کشور دیدن می کنند.

جمعیت

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۹، جمعیت کشور بر ۵۸/۸ میلیون نفر بالغ می گردد که از این جهت شانزدهمین کشور جهان می باشد. تراکم جمعیتی کشور نیز ۱۰۱/۷ نفر در کیلومتر مربع می باشد. ۷۵٪ مردم کشور ساکن شهرها بوده و پرجمعیت ترین شهر کشور (شهرپاریس)، حدود ۴/۳٪ جمعیت کشور را در خود جای داده است. از لحاظ توزیع سنی، ۲۳/۷٪ جمعیت به افراد کمتر از ۱۴ سال، ۵۷/۶٪ به افراد ۱۵ تا ۵۹ سال و ۱۸/۷٪ جمعیت نیز به افراد بالاتر از ۶۰ سال تعلق دارد. متوسط عمر مردان ۶۹/۲ و زنان ۷۷/۲ سال است. نرخ تولد ۱۴ در هزار، میزان مرگ و میر ۱۰ در هزار و رشد جمعیت ۰/۳۳٪ است. میزان مرگ و میر کودکان نیز ۱۱/۴ نفر در هر هزار نوزاد می باشد. بالغ بر ۱۰ درصد جمعیت کاری کشور (۳/۳ میلیون نفر) بیکار می باشند. نژاد مردم کشور فرانسه عمدتاً سفید و از تیره های آلپی، مدیترانه ای و نوردیک می باشد. بالغ بر ۹۰٪ مردم این کشور، کاتولیک، ۲٪ پروتستان، ۱٪ مسلمان و ۱٪ نیزیهودی می باشند. زبان رایج و رسمی کشور، فرانسوی است که به خط لاتین به نگارش در می آید. پایتخت کشور شهر پاریس و پرجمعیت ترین شهرهای کشور نیز مarse، لیون، تولوز، نیس، نانت، استراسبورگ، بردو، سنت اتین، لوهاور، روان، تولون، ریمس، لیل، گرنوبل، و برست می باشد.

جمعیت خارجی

جمعیت خارجی کشور فرانسه بر ۶/۳ میلیون نفر (۸٪ کل جمعیت) بالغ می گردد که از این تعداد ۶ ملیت پرتغالی، الجزایری، مراکشی، ایتالیائی، اسپانیولی و تونسسی بالغ بر ۷۰٪ جمعیت خارجی را تشکیل می دهند. ۲ میلیون نفر از جمعیت فوق، ۹٪ از جمعیت فعال کشور را تشکیل می دهند، در زمره کارگران مهاجر محسوب می گردند.

ملاحظات علمی

تعداد ۱۵ میلیون دانش آموز (بالغ بر یک چهارم جمعیت کشور) در نظام آموزشی و تنها بالغ بر ۲ میلیون دانشجو در مراکز آموزش عالی کشور به تحصیل مبادرت می‌نمایند.

در حال حاضر کشور فرانسه از تعداد ۲۶ میلیون نیروی کار برخوردار می‌باشد که بالغ بر ۲ میلیون نفر از آنان بی‌کار می‌باشند و این در حالی است که نرخ بیکاری اخیراً تا ۹٪ کاهش یافته است. ۶٪ از نیروی کار کشور (بالغ بر ۱/۵ میلیون شاغل) من جمله ۱ میلیون کادر و مدیر داخلی تحت تعلیم و آموزش قرار دارند.

سیاستهای آموزشی

از جمله مهمترین سیاستهای آموزشی دولت فرانسه طی سالهای اخیر می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. احداث مراکز پژوهشی در مراکز آموزشی سراسر کشور

در حال حاضر، پرداختن به حوزه پژوهشی اعم از صنایع الکترونیک و فن‌آوری اطلاعاتی و آموزشی، حمل و نقل زمینی و هوایی، صنایع شیمیایی، صنایع غذایی - کشاورزی، علوم مربوط به نوآوری محصولات، پژوهش پزشکی و فن‌آوریهای محیط زیست، از جمله مهمترین اولویتهای دولت فرانسه در حوزه پژوهش محسوب می‌گردد. به منظور نیل به تحقق سیاست مذکور، وزارت پژوهش فرانسه به استخدام پژوهشگران جوان و گسترش تحرک همگانی جوانان فرانسوی طی سالهای اخیر مبادرت نموده است.

مأموریت آژانس ملی پژوهش (Anvar)، ارتقاء فرهنگ پژوهش، برقراری ارتباط میان پژوهشگران و موسسات پژوهشی و نیز اجرای پژوهشهای کاربردی است. شایان ذکر است که در این راستا، تشکلهایی تحت عنوان (GIP) در جهت تحقق برنامه‌ها و طرحهای پژوهشی مصوب، ایجاد شده که به

سازماندهی مراکز پژوهشی و دانشگاه‌ها می‌پردازند. از جمله مهمترین این تشکلهای می‌توان به سازمان Sophia Antipolis درمونپلیه، سازمان Saint-Quentin-en-yvelines و سازمان Cergy-Pontois در پاریس اشاره نمود. هدف دولت از ایجاد چنین تشکلهایی برقراری مشارکت واقعی میان مؤسسات بزرگ علمی و دانشگاه‌ها به منظور برنامه‌ریزیهای کلان در جهت تطابق با دانش مدرن میباشد. کشور فرانسه پس از ایالات متحده آمریکا، ژاپن و آلمان در ردیف چهارم کشورهای پیشرفته جهان قرار داشته و ۲/۴٪ تولید ناخالص داخلی (PIB) را به مقوله پژوهش و توسعه اختصاص داده است. کشور فرانسه همچنین به تولید ۴/۷٪ انتشارات علمی جهان و ۱۶/۸٪ انتشارات اتحادیه اروپا مبادرت مینماید. با وجودیکه اغلب مؤسسات پژوهشی به تامین اعتبار بالغ بر ۵۰ درصد فعالیت‌های پژوهشی و توسعه ملی مبادرت می‌نمایند، با این حال، این رقم در کشور فرانسه بر ۵۳٪، در آمریکای شمالی بر ۵۷٪ و در ژاپن بر ۶۸٪ بالغ می‌گردد. مرکز ملی پژوهشهای علمی فرانسه (CNRS) با تعداد ۱۸ هزار محقق و پژوهشگر، بزرگترین مرکز پژوهشی اروپا محسوب میگردد. گفتنی است که مرکز مذکور به تولید، مدیریت و ارتقاء راندمان فعالیت‌های پژوهشی مبادرت می‌نماید. مرکز فوق از تعداد ۳۰۰ گروه تخصصی - پژوهشی و ۱۰۰۰ گروه پژوهشی عمومی مستقر در دانشگاه‌های سراسر کشور برخوردار می‌باشد. مرکز ملی پژوهشهای علمی فرانسه (CNRS)، علاوه بر اجرای پژوهشهای تخصصی خود به اجرای برنامه‌های مشترکی با برخی مؤسسات پژوهشی دیگر نیز مبادرت می‌نماید.

۲. ترویج زبان فرانسه به عنوان زبان ملی و آموزشی

ترویج زبان فرانسه به عنوان زبان ملی و آموزشی اصلی ترین سیاست آموزشی دولت فرانسه محسوب می‌گردد. با وجودیکه زبان فرانسه هیچ‌گاه از رواج حال حاضر خود برخوردار نبوده است، با اینحال هیچ‌گاه تا به امروز در مقابل اوج‌گیری توقف ناپذیر زبان انگلیسی که می‌رود تا به عنوان زبان ارتباطات جهانی مطرح گردد، مورد تهدید واقع نشده است. هدف از اجرای چنین سیاستی مبارزه با

زبان انگلیسی نبوده، بلکه مقصود اصلی، حفظ سیستم چندزبانی و چندفرهنگی جهانی در کشور فرانسه میباشد. از جمله مهمترین اقدامات دولت فرانسه در جهت نیل به چنین هدفی میتوان به گسترش همکاریهای میان مدارس فرانسوی مستقر در خارج از کشور و مدارس تحت نظارت سیستم آموزشی ملی، افزایش برنامه‌های آموزشی به زبان فرانسه در رسانه‌های سمعی و بصری و حمایت از ابتکارات جامع در این خصوص (راه اندازی رادیوی فرانسوی در صوفیه، رادیو بین‌المللی فرانسه (RFI)، احداث انستیتوهای بین‌المللی فرهنگی، آموزش زبان فرانسه به روزنامه‌نگاران بلغاری و تشویق و ترغیب جوانان فرانسوی به فراگیری زبانهای خارجی در داخل کشور در جهت استقبال از آموزش زبان فرانسه در خارج اشاره نمود.

۳. برقراری همکاری‌های بین‌المللی دانشگاهی

طی سالهای اخیر، دولت فرانسه تلاش عمده ای در جهت ارائه دوره‌های آموزشی تا سطح دیپلم متوسطه به ۱۰۰ هزار نوجوان فرانسوی در مدارس فرانسوی خارج از کشور به عمل آورده است. گفتنی است که چنین سیاستی با هزینه بودجه سالیانه ۱/۵ میلیارد فرانک صورت می‌گیرد. به عبارت دیگر، تربیت دانشمندان و محققین فرانسوی از پایه متوسطه تا آموزش عالی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی سراسر جهان، از جمله مهمترین سیاستهای آموزشی دولت محسوب می‌گردد. از این روی، اداره کل فرهنگی وزارت امور خارجه با اختصاص ۵۰۰ میلیون فرانک از سال ۱۹۹۴، در جهت نیل به هدف مذکور گام برداشته و به اعطای بیش از ۱۸ هزار بورسیه تحصیلی و دوره کارآموزی مبادرت نموده است.

۴. ارتقاء همکاریهای تخصصی با سایر کشورهای جهان

از آنجاییکه تربیت و آموزش سهم عمده ای از دانشمندان فرانسوی، به افزایش درخواست همکاری کشورهای جهان با کشور فرانسه در سطح جهانی منجر خواهد گردید، از اینرو دولت فرانسه به ارائه پیشنهادات همکاری خود در زمینه‌های مختلف آموزشی با سایر کشورهای جهان تمرکز

نموده است. آموزش نیروی انسانی ماهر، برقراری همکاری‌های بین‌المللی آموزشی، استقرار نهادهای حکومتی و قانونی در سایر کشورهای جهان و آموزش کادرهای اداری ماهر از جمله مهمترین اقدامات دولت فرانسه در جهت نیل به اهداف فوق‌محدسوب می‌گردد. از این روی، اداره کل فرهنگ با همکاری چندین وزارتخانه، تشکیلات اداری محلی، سازمان‌های غیردولتی و شرکت‌های تجاری، به اجرای سیاستهای جامعی در این خصوص پرداخته و به ایفای نقش تشویقی و هماهنگ‌سازی در جهت انسجام هر چه بیشتر اقدامات دولت فرانسه مبادرت نموده است.

۵. افزایش ابزارهای سمعی و بصری

اجرای سیاست افزایش ابزارهای سمعی و بصری در جهت تثبیت جایگاه امروزی زبان فرانسه و توسعه آن در سطوح بین‌المللی از جمله مهمترین سیاستهای دولت فرانسه طی سالهای اخیر محسوب می‌گردد. در این راستا، تلاش دولت در جهت گسترش سریع ابزارهای جدید تکنولوژیک، به ارائه طرح ۵ ساله توسعه ابزارهای سمعی و بصری فرانسوی در سایر کشورهای جهان منتهی گردید. راه‌اندازی خطوط اصلی طرح مذکور، به راه‌اندازی ۲ کانال تلویزیونی فرانسوی (کانال فرانسوی زبان TV5 در جهت ترویج و اشاعه زبان فرانسه و کانال فرانسوی بین‌المللی (CFI) به عنوان بانک فرانسوی برنامه‌های آموزشی برای کلیه تلویزیون‌های جهان، منجر گردیده است.

گفتنی است که کانال تلویزیونی مذکور به پخش برنامه‌های ویژه بینندگان غیرفرانسوی زبان مبادرت نموده و از متد آموزشی با درج زیرنویس و دوبله استفاده می‌نماید.

۶. ارائه مشاوره تحصیلی و شغلی مناسب به نسل جوان کشور در جهت جایدهی مناسب

شغلی به آنان

۷. تأکید برگسترش برنامه های آموزش متوسطه علاوه بر آموزش فنی و حرفه‌ای، در جهت

جبران کمبود نیروی انسانی ماهر

۸. تربیت نخبگان ملی، بدون اتکا به وراثت و ثروت در نهادهای آموزشی

۹. تأکید بر انتقال دانش نظری، عملی، فرهنگ عمومی و روش استدلالی

۱۰. تأکید بر فرهنگ عمومی به موازات پرداختن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

توجه به سیاست فوق از جمله مقولات بحث برانگیز در طول تاریخ نظام آموزشی فرانسه بوده است که همچنان نیز ادامه دارد. این‌گونه بحث‌ها که ریشه در وفاداری به اصول سه‌گانه جمهوری (برابری، برادری و آزادی) دارد، بر این استدلال استوار است که (مدارس دولتی) ملزم به جبران کمبودهای آموزشی و غیرآموزشی آندسته از دانش‌آموزانی می‌باشند که در خانواده، از انضباط، دقت علمی و فرهنگ عمومی بی‌بهره مانده‌اند.

۱۱- تربیت نیروی انسانی ماهر به موازات تلاش در جهت تحقق بخشیدن به برابری فرصت،

عدالت اجتماعی و دستیابی به فرهنگ عمومی

۱۲- استقرار نظام کارآموزی حرفه‌ای مداوم در جهت تربیت مهندسين و تکنسین‌های

حرفه‌ای در خارج از مدارس عالی

۱۳- پرداختن به مطالعاتی با عنوان (پایه‌گذاری و ترسیم آموزش جهانی) به منظور یافتن

نوعی متد آموزشی با کیفیت جهانی

اصلاح سیاستهای آموزشی

برگزاری جلسات مشترک وزارت آموزش عالی با تعداد کثیری از نمایندگان دانشگاههای کشور در سال ۱۹۹۴، منجر به ارائه ۱۰ پیشنهاد اصلاحی در ساختار آموزشی کشور فرانسه گردید. تشویق و ترغیب تعداد ۲۴ دانشگاه کشور در جهت افزایش سطح همکاریهای خود با دانشگاههای بزرگ جهان، احداث مؤسسات مستقل آموزشی نظیر گالاتاسرای در استانبول با حمایت ۷ دانشگاه فرانسوی و پذیرش متقابل مدارک دانشگاهی ۱۵ دانشگاه فرانسوی و ۱۵ دانشگاه برزیلی طی سال ۱۹۹۴ از جمله اصلاحات فوق به شمار می آید.

ساختار آموزشی

ساختار نظام آموزشی فرانسه بر مبنای دو محور اصلی (پایداری) و (پویایی) بررسی می گردد. در محور پایداری، سیاستهای آموزشی و قوانین مصوب در جهت دستیابی به وضعیت مطلوب آموزشی (پنداره نظام) و در محور پویایی، نوسامانی ساختارها و استقرار زیرساختها، اهداف و عملکرد وضعیت موجود نظام آموزشی کشور مورد توجه قرار گرفته است. محور پایداری بر مفهوم تداوم در حفظ ارزشهای سه‌گانه جمهوری (برابری، برادری و آزادی) تأکید دارد.

در این محور، تلاش‌های متفکران و مسوولان کشور ظرف مدت بیش از دو قرن پس از انقلاب فرانسه (۱۷۸۹-۱۹۹۵) در قالب سیاست‌های عمده آموزشی عرضه گردیده است. محور پویایی و نوآوری نیز که به معنای تکاپوی وضعیت موجود نظام آموزشی (سیاست‌ها، اهداف، ساختار، کادر و عملکرد آموزشی) است، در جهت پاسخگویی به نیازهای جامعه در حال تحول و دستیابی به وضعیت مطلوب آموزشی عنوان گردیده است. به طور کلی می‌توان گفت که نظام آموزشی فرانسه، محصول برهه خاص زمانی است که با پایداری و پویایی از آغاز انقلاب ملی طی سال ۱۷۸۹ تاکنون همچنان ادامه داشته است.

گفتنی است که برهه زمانی فوق نیز خود به سه دوره به شرح ذیل قابل تقسیم می‌باشد:

- دوره اول (طی سال‌های ۱۸۷۹-۱۷۸۹): تلاش در جهت نیل به آموزش ابتدایی برای کلیه کودکان واجب‌التعلیم.

- دوره دوم (طی سال‌های ۱۹۷۵-۱۸۸۰): تلاش در جهت تحقق آموزش پایه و رایگان تا پایان دوره کالج (رده سنی ۱۶ سال) برای کلیه رده‌های سنی

- دوره سوم (طی سال‌های ۲۰۰۳-۱۹۷۵): تحقق برنامه‌های آموزش پایه و رایگان تا پایان مقطع متوسطه برای ۹۰ درصد از دانش‌آموزان رده‌های سنی ذی‌ربط و فراهم‌سازی امکان برخورداری از آموزش عالی و کارآموزی حرفه‌ای مداوم و جای‌دهی شغلی برای کلیه متقاضیان فرصت شغلی

مقاطع آموزش پیش دبستانی، آموزش ابتدایی و کالج‌های دانشگاهی ۳ مقطع اصلی آموزشی کشور فرانسه را تشکیل می‌دهند. اکثریت شهروندان فرانسوی در مراکز آموزش متوسطه حضور یافته، دیپلم متوسطه دریافت نموده و برخی دیگر نیز به آموزش فنی و حرفه ای روی می‌آورند.

بالغ بر ۱۳ میلیون دانش آموز در مدارس کشور فرانسه به تحصیل مبادرت می‌نمایند. نظام

آموزشی کشور یکپارچه بوده و این در حالی است که ساختار حال حاضر آن در خلال دهه های ۶۰ و ۷۰ دستخوش تغییرات تدریجی گردیده است که از جمله این تغییرات می‌توان به تفکیک مقاطع

آموزش ابتدایی و متوسطه از یکدیگر اشاره نمود. از دهه ۷۰ کشور فرانسه از افزایش قابل توجهی در توسعه و رشد نظام آموزش پیش دبستانی برخوردار گردیده است. در این اثنا، با توجه به تغییرات آموزشی کشور، امکان حضور کلیه کودکان گروه سنی ۵-۳ سال در کلاسهای پیش دبستانی فراهم گردید. از سال ۱۹۶۷، سن حضور دانش آموزان در مدارس مقطع آموزش پایه بین رده‌های سنی ۱۶-۶ سال تعیین گردیده است. کشور فرانسه با برخورداری از تعداد ۶۰ هزار مدرسه ابتدایی، به فراهم سازی تسهیلات آموزشی لازم برای دانش آموزان، در خلال ۵ سال اول آموزش رسمی مبادرت نموده است. در ۳ سال اول آموزش رسمی، آموزش پایه در حوزه مهارتهای پایه (ابتدایی) ارائه گردیده و در دو سال باقی مانده دانش آموزان، آموزش‌های لازم را فراگرفته و مدارس ابتدایی را پشت سر می‌گذارند. مقطع آموزش متوسطه نیز خود به دو مرحله متوالی تقسیم می‌گردد که به نام سیکل یا دوره نامگذاری شده است. تقریباً کلیه کودکان رده‌های سنی ۱۱ تا ۱۵ سال در کالج‌ها حضور می‌یابند. از سال ۱۹۷۵ تنها تعداد یک کالج جهت آموزش توانایی‌های مختلط اجتماعی به کلیه دانش آموزان صرف نظر از سطح پیشرفتحصیلی آنان وجود داشته است. پس از گذراندن دوره ۳ آموزش دانش آموزان به کالج‌های عمومی، فنی ویا فنی حرفه‌ای راه یافته که آنها را برای آزمونهای مکاتبه‌ای کارشناسی یا مهندسی آماده می‌نماید. در مقطع مذکور از دانش آموزان رده سنی ۱۸ سال ثبت نام بعمل می‌آید. تصمیم‌گیریهای آموزشی درخصوص دروس تجدیدی، تعیین کلاس‌های بالاتر آموزشی، تغییر رشته تحصیلی با روند گفتگوی میان مدارس (معلمان، کادر اجرایی و پرسنل دستیار)، اولیاء و نمایندگی‌های دانش آموزی صورت می‌گیرد. اگرچه معلمان به ابراز نظرات خود در شوراهای آموزشی مرکب از نمایندگان دانش آموزی، معلمان ووالدین- مبادرت می‌نمایند، با این وجود والدین از حق تقاضای ورود دانش آموزان به مقاطع بالاتر آموزشی و یا تقاضای تکرار سال تحصیلی گذشته برخوردار می‌باشند. در کلیه مدارس کشور، مشاوران متخصصی در جهت ارائه خدمات مشاوره به دانش آموزان، والدین و معلمان در راستای برطرف سازی مشکلات آموزشی پیش روی دانش آموزان، در نظر گرفته شده است. در حال حاضر فرم ۳ (سال آخر

کالج (نقطه آغازین آموزش کالج می باشد که طی آن دانش آموزان در خصوص برخی از موضوعات مورد علاقه خود به مطالعه پرداخته و به تعیین رشته تحصیلی مبادرت می نمایند.

اکثریت قریب به اتفاق دانش آموزان کشور فرانسه در مدارس تحت نظارت وزارت آموزش ملی آموزش می بینند. با این وجود در حدود ۱۰۰ هزار دانش آموزان مواجه با معلولیت های مختلف جسمانی، در مدارس استثنایی و تحت حمایت وزارت بهداشت و بالغ بر ۲۰۰ هزار دانش آموز در کالج های کشاورزی به تحصیل مبادرت می نمایند. در مجموع بالغ بر ۳۰۰ هزار دانش آموز رده سنی بالای ۱۶ سال تحت دوره های کار آموزی - قرار گرفته اند.

همگام با نظام آموزشی عادی کشور، کلاسهای تخصصی تطبیق یافته در نظر گرفته شده است که نقطه مشترک و اتکاء آنها مدارس ابتدایی و متوسطه می باشد. برخی از برنامه های آموزشی من جمله برنامه آموزشی (CLIS) نیز به عنوان پلی در جهت باز گرداندن دانش آموزان به نظام آموزشی و برنامه آموزشی (SEGPA) به منظور ارائه آموزش های فنی و حرفه ای عمومی به کودکان و نوجوانانی که بنا به علل روانشناختی، عاطفی یا رفتاری با مشکلاتی در حوزه آموزش مواجه می باشند، ارائه می گردد. همچنین برنامه های آموزشی مشابه برنامه های فوق، در مدارس خاص در نظر گرفته شده است، که از آن جمله می توان به مدارس تحت پشتیبانی و نظارت وزارت بهداشت اشاره نمود. هدف ارائه برنامه های آموزشی فوق ارتقاء توانایی های بالقوه دانش آموزان می باشد. مدارس تحت نظارت وزارت آموزش ملی ممکن است عمومی یا خصوصی باشند. گفتنی است که مدارس خصوصی بالغ بر ۱۵٪ از دانش آموزان مقطع آموزش ابتدایی و ۲۰٪ از دانش آموزان مدارس مقدماتی متوسطه را تحت پوشش قرار داده اند. اکثریت مدارس خصوصی کشور در زمره مدارس کاتولیک بوده و با دولت قرارداد آموزشی منعقد می نمایند.

آموزش پیش دبستانی

ساختار آموزشی

حضور در دوره‌های آموزش پیش دبستانی در کشور فرانسه اختیاری و رایگان بوده و به منظور آموزش کودکان رده های سنی ۵-۲ سال در نظر گرفته شده است. شایان ذکر است آندسته از کودکانی که تا روز اول سال تحصیلی مدارس به سن ۲ سالگی رسیده باشند، مورد پذیرش واقع می‌گردند اقداماتی نیز در خصوص اولویت احداث مدارس مذکور در نواحی محروم اجتماعی کشور صورت گرفته است.

کودکان رده سنی ۲ سال (حدود ۴۰٪) منحصراً در چارچوب مدارس و ظرفیت کلاسهای آموزشی موجود و کلیه کودکان رده سنی ۳ سال مورد پذیرش قرار می‌گیرند و این در حالیست که در سال ۱۹۶۰ میلادی تنها ۳۶٪ از کودکان فرانسوی مورد پذیرش مراکز آموزش پیش دبستانی قرار گرفتند. هدف غائی وزارت آموزش و پرورش، پژوهش و فن‌آوری فرانسه از ارائه دوره‌های آموزش پیش دبستانی، ارتقاء توانمندیهای کودکان، در جهت شکل دهی به شخصیت اجتماعی آنان میباشد. از سال ۱۹۹۵ میلادی، طرح آموزش واقعی پیش دبستانی با اهداف دقیق و کارآموزان متبحر به اجرا گذارده شد. در تمام مدت ۲۶ ساعت آموزش در هفته، آموزش زبان از امتیاز ویژه ای برخوردار بوده و تسلط شفاهی و آشنایی با نوشتار، تقویت قدرت احساس، تخیل و قدرت خلاقیت دانش آموزان از طریق پرداختن به آموزش هنری توسعه می‌یابد. گفتنی است که بالغ بر ۲۰ هزار مرکز آموزش پیش دبستانی به ثبت نام از بیش از ۲ میلیون کودک فرانسوی مبادرت می‌نمایند. در صورت عدم وجود کلاس‌های پیش دبستانی، کودکان رده سنی ۵ سال به کلاس‌های آمادگی و مدارس ابتدایی پیوسته و به چرخه آموزش ابتدایی و مقدماتی وارد می‌گردند. از آنجاییکه کشور فرانسه از تجربه فراوانی در ارائه آموزش پیش دبستانی به کودکان برخوردار می‌باشد، از این روی بیش از ۹۹٪ کودکان رده سنی ۳ سال در این مدارس حضور می‌یابند. رقم مذکور در خصوص کودکان رده سنی ۲ سال بر ۳۵٪ بالغ می‌گردد. تحصیل در مدارس عمومی پیش دبستانی رایگان می‌باشد

واین در حالیست که مراکز خصوصی به اخذ شهریه تحصیلی مبادرت می‌نمایند. مدارس عمومی‌پیش دبستانی نیز توسط شهرداری‌ها احداث و اداره می‌گردند. طبق قانون اصلاحیه آموزشی مصوب ۱۵ جولای ۱۹۸۹ و قانون مصوب ۱۹۷۵ کلیه کودکان فرانسوی رده سنی ۳ سال از امکان حضور در مهدهای کودک برخوردار می‌باشند. علاوه بر این قانون مصوب ۶ سپتامبر ۱۹۹۵ نیز که در خصوص نمایش ساختار و نحوه عملکرد مهدهای کودک تصویب گردیده بر تقویت خصیصه‌های بالقوه کودکان، به فعل در آوردن آن در جهت شکل‌گیری شخصیت آنان و فراهم آوردن بهترین امکانات در جهت موفقیت کودکان در مدارس و یادگیری بیشتر تأکید دارد.

گفتنی است در مهدهای کودک کشور فرانسه از تخصصهای سرباز معلمان جهت آموزش کودکان استفاده می‌گردد چرا که خدمت سربازی در حال حاضر در کشور فرانسه به حالت تعلیق در آمده و با اجرای طرح جامع جذب سرباز معلم JAPD جایگزین گردیده است. از سوی دیگر، جهت جبران به حد نصاب نرسیدن تعداد ثبت نام کنندگان مهدهای کودک، که معمولاً در مناطق کم جمعیت و کوهستانی کشور رخ می‌دهد، کودکانی که بین منطقه ای تأسیس گردیده است که به ارائه خدمات آموزشی به کودکان نواحی مختلف مبادرت می‌نمایند. در مناطق کم جمعیت نیز کلاس‌های موقتی پاره وقت تشکیل می‌گردد. به طور کلی دانش آموزان به سه رده سنی کودکان، رده سنی نوجوانان و رده سنی جوانان تقسیم می‌گردد. گفتنی است، تقسیم بندی فوق در جهت مد نظر قرار دادن بلوغ فکری و استعداد یادگیری رده‌های سنی از انعطاف پذیری برخوردار می‌باشد. تیم تدریس، با مشورت والدین به تعیین جایگاه کودکان در رده‌های سنی آموزشی مطابق با استعدادها و نیازهای آنان مبادرت می‌نمایند. سه رده سنی مذکور با اولین چرخه آموزشی تطابق داشته در حالی که رده سنی جوانان و مقطع آموزش مقدماتی متوسطه با چرخه آموزشی پایه و مقدماتی تطابق دارد. چرخه‌های آموزشی چندین ساله نیز با هدف برآورده نمودن نیازهای کودکان طراحی گردیده است. متوسط آموزش هفتگی ۲۶ ساعته به کودکان مقطع پیش دبستانی ارائه می‌گردد.

سیاستهای آموزشی

مهم‌ترین سیاست آموزشی مقطع پیش‌دبستانی فرانسه بر این اصل استوار است که مراکز پیش‌دبستانی به عنوان ابزاری جهت برخورداری از برابری فرصت محسوب می‌گردند، چرا که کودکان از طریق به کارگیری زبان و توسعه این وسیله ارتباطی، به آماده‌سازی خود در جهت پرداختن به تمرینات ذهنی که لازمه موفقیت در مقاطع آموزش ابتدایی و کالج است، مبادرت می‌نمایند.

اهداف آموزشی

از جمله مهم‌ترین اهداف آموزشی مقطع آموزش پیش‌دبستانی میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- بیداری حواس و رشد عاطفی کودکان به ویژه کودکان متعلق به خانواده‌های کارگران و مهاجرین
- ۲- پیشگیری از افت تحصیلی کودکان طی سنوات آموزش پایه
- ۳- توسعه کلیه امکانات بالقوه کودک در جهت شکل‌پذیری شخصیت و فراهم‌سازی فرصت کسب موفقیت در تحصیل، اشتغال و زندگی وی
- ۴- رشد هوشی، حسی- حرکتی و ذهنی کودکان
- ۵- رشد ارتباطات غیرکلامی (بیدارسازی حس زیبایی‌شناسی و درک هنری) و کلامی (کیفیت کلام و تمرین زبان)
- ۶- آگاهی نسبت به زمان و مکان
- ۷- مشارکت در تشخیص نارسایی‌های حسی- حرکتی و ذهنی و فراهم‌سازی امکان درمان به موقع این قبیل نارسایی‌ها
- ۸- آموزش مهارت و تمرینات لازم در جهت مشارکت مثبت کودکان در زندگی اجتماعی

برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی تحصیلی

اجرای فعالیت‌های مقدماتی آموزشی در مقطع آموزش پیش دبستانی، به رشد اولیه کودکان و آمادگی آنان جهت حضور در مدارس ابتدایی منجر می‌گردد. گفتنی است که فعالیت‌های مذکور بر فعالیت‌های فیزیکی، علمی و فنی و فعالیت‌های آموزشی ارتقاء دهنده سطح ارتباطات و مهارت‌های شفاهی و نوشتاری کودکان مشتمل می‌گردد. در مهدهای کودک، اجرای بازی‌های مختلف از نقش مهمی برخوردار می‌باشند، اما این امر بدین معنی نیست که در مراکز مذکور تدریس وجود ندارد. هیات نظارت ملی آموزش که مسئولیت رسیدگی و نظارت بر آموزش نواحی کشور را بر عهده دارد، بر فعالیت‌های اداری و آموزشی موسسات نیز نظارت می‌نماید. شورای مدارس نیز به بازدید حداقل یک بار در طول ترم از مدارس کشور مبادرت می‌نماید. شورای مذکور همچنین به ارائه نظراتی در خصوص قوانین داخلی مدارس و تعیین برنامه‌های آموزشی هفتگی مدارس کشور مبادرت می‌نماید. چرخه آموزشی کشور سبب می‌گردد که تیم تدریس به تطبیق فعالیت‌های تدریس با روند آموزش و پیشرفت کودکان مبادرت نمایند. تیم تدریس همچنین مسئولیت ارزشیابی میزان پیشرفت تحصیلی کودکان را بر عهده دارد. علاوه بر این تیم مذکور همچنین تعیین مینماید که کودکان ملزم به ثبت نام در مدارس ابتدائی بوده و یا می‌بایستی در سیستم آموزشی پیش دبستانی باقی بمانند. از آنجایی که مدارس پیش دبستانی از نقش پیچیده‌ای در سیستم آموزشی کشور فرانسه برخوردار می‌باشند، از این روی مدرسین مراکز مذکور، مشابه مدرسین مدارس ابتدایی، دوره‌های آموزشی ویژه‌ای را گذرانده و پس از گذراندن دوره ۳ ساله آموزشی (پس از اتمام تحصیلات آموزش متوسطه که به دریافت دیپلم متوسطه منتهی می‌گردد) به گذراندن دوره آموزشی ۱-۲ ساله تربیت مدرس در موسسات دانشگاهی تربیت معلم مبادرت می‌نمایند.

پس از اتمام سال دوم آموزش دانشگاهی در مراکز تربیت مدرس، از دانشجویان موفق به عنوان

معلمین مدارس دعوت به همکاری می‌گردد. معلمین مراکز آموزشی پیش دبستانی، به عنوان

مدرسين رسمي نظام آموزش عمومي و يا به عنوان مدرسين قرار دادی مدارس خصوصي، از حقوق، وظايف و مسئوليتهاي مشابه معلمين مدارس ابتدایی برخوردار می باشند.

آمار و ارقام تعداد مراکز و مدرسين مراکز آموزش پيش دبستاني (طی سال ۱۹۹۲/۱۹۹۳)

تعداد دانش آموزان	عمومي	خصوصي
تعداد مهدهاي کودک	۱۸۹۵۵۴۷	۳۶۷۹۳
تعداد مدارس آمادگی	۳۳۶۹۵۰	۲۸۰۳۴۸
تعداد مربيان	۲۷۹۰۷۸	-
نسبت تعداد مربيان به دانش آموزان	۲۷,۵	۲۷,۳

نقاط ضعف و قوت آموزشی

با وجودیکه یک سوم کودکان فرانسوی به آغاز دوران آموزش از رده سنی ۲ سال مبادرت نموده، تمامی کودکان رده سنی ۳ سال رهسپار مراکز آموزش پيش دبستاني شده و مراکز آموزش پيش دبستاني عمومي که در آن بر آموزش مهارت‌های سواد و زبان تاکید می گردد، رایگان و برای همگان قابل استفاده می باشند، اما با این حال، افزایش نرخ موالید در کشور فرانسه به وارد آمدن فشار بر پیکره نظام آموزشی کشور منجر گردیده است.

به نحوی که افزایش غیرمنتظره نرخ زاد و ولد کودکان از سال ۲۰۰۰ به بعد، به انتظار بیش از ۱۷ هزار کودک در فهرست ثبت نامی منجر گردیده است. بنابر اعلام وزارت آموزش، طی سال ۲۰۰۲، مراکز آموزش پيش دبستاني با کاهش فضای آموزشی برای ۵۴ هزار کودک مواجه بوده اند که این امر خود به ایجاد مباحثاتی در خصوص تغییر امتیازات آموزشی از سنين پيش دبستاني به پایه منجر گردیده است. این در حالی است که کشور آلمان، همسایه فرانسه درگیر بحث داغی در خصوص اصلاح نظام آموزشی است. در مطالعه بین‌المللی جدیدی که بر روی ۳۲ کشور جهان صورت گرفت، دانش آموزان رده سنی ۱۵ سال آلمانی از نظر سواد، ریاضیات و مهارت‌های علوم در رده بیست و پنجم قرار گرفتند که این امر خود سبب گردید تا تلنگری به نظام آموزشی آلمان وارد آید که

همواره به تربیت نیروهای انسانی ماهر مباحثات نموده است. کارشناسان معتقدند، علت اصلی نتیجه ضعیف آلمان در این مطالعه، این است که در این کشور، آموزش رسمی از رده های سنی ۷-۶ سال آغاز می گردد. از این روی مراکز آموزش پیش دبستانی این کشور، چیزی جز زمین بازی به شمار نمی آیند. کشور فرانسه که در این مطالعه به طور متوسط در مکان دوازدهم قرار گرفت، از این نظر متفاوت است. مراکز آموزش پیش دبستانی این کشور با زمین بازی تفاوت دارند، چرا که در این قبیل مراکز، سواد و مهارت های اجتماعی از طریق فعالیت های گوناگون ارائه شده و کلاسهای هفتگی ۲۶ ساعته برگزار می گردد. علاوه بر این، با وجودی که آموزش از رده سنی ۶ سال اجباری می گردد، بیش از ۹۹ درصد کودکان فرانسوی از رده سنی ۳ سال رهسپار مدرسه می گردند. افزون بر این، بالغ بر ۳۵/۵ درصد از کودکان به حضور در مراکز آموزشی، ۱ سال زودتر از موعد مقرر، مبادرت می نمایند.

آموزش پیش دانشگاهی

آموزش پیش دانشگاهی در کشور فرانسه از سن ۶ سالگی آغاز شده و ۱۲ سال به طول می انجامد. تحصیلات دوره ابتدایی که نخستین مقطع آموزش پیش دانشگاهی است، از ۶ سالگی آغاز شده و مدت زمان ۵ سال به طول می انجامد. پس از اتمام مقطع آموزش ابتدایی، کلیه دانش آموزان ملزم به گذراندن دوره آموزشی ۴ ساله مقدماتی متوسطه می باشند. مقطع آموزش تکمیلی متوسطه نیز مدت زمان ۳ سال به طول می انجامد. مجموع سنوات آموزشی تحصیلات پیش دانشگاهی کشور فرانسه ۱۲ سال به طول انجامیده به اخذ مدرک دیپلم متوسطه (Bac) Baccalaureate منتهی می گردد. گذراندن این مقطع برای کلیه کودکان فرانسوی اجباری است. پس از مقطع آموزشی فوق، دوره آموزشی ۲ ساله سیکل اول آموزش متوسطه آغاز می گردد. گفتنی است که طی مقطع آموزشی مذکور دانش آموزان به سوی ۳ محور تحصیلی ذیل هدایت می گردند:

الف : محور آموزشی که به آموزش متوسطه عمومی و فنی منتهی گردیده و مشتمل بر یک دوره آموزشی ۲ ساله دیگر می باشد که دانش آموزان در سن ۱۵ سالگی آن را به اتمام رسانده و بر اساس نتایج تحصیلی خود در یکی از زمینه های ذیل آموزش می بینند:

دوره ۳ ساله آموزش عمومی (مشتمل بر رشته های ریاضی فیزیک، علوم تجربی، اقتصاد...) که به احراز دیپلم متوسطه (BAC) منتهی می گردد.

دوره ۳ ساله تکنسین رشته های مکانیک، الکترونیک، عمران، فیزیک، شیمی، بازرگانی و .. که به احراز دیپلم تکنیسین (B.T.) منتهی می گردد.

دوره ۲ ساله آموزشی که منتهی به احراز گواهینامه تحصیلات حرفه ای (BEP) نظیر اتومکاتیک، بدنه ماشین، تراشکاری، جوشکاری، ریخته گری و می گردد.

ب : محور آموزشی که به تحصیلات فنی و حرفه ای مشتمل بر دوره ۳ ساله آموزشی و احراز گواهینامه توانایی حرفه ای (CAP) منتهی می گردد. در این محور دانش آموزان رده های سنی ۱۶-۱۷ سال به تحصیل در ۲۵۰ رشته تخصصی مبادرت می نمایند.

ج: محور آموزش حرفه ای که بر آموزش حرفه ای ۳-۱ سال مشتمل بوده و به احراز گواهینامه تحصیلات حرفه ای (CEP) منتهی می گردد.

آموزش پایه

حضور در مدارس آموزش پایه کشور فرانسه، برای افراد رده های سنی ۱۶-۶ سال اجباری است. آموزش مذکور، مدارس ابتدایی و کالج های آموزشی را نیز شامل می گردد. میانگین سنی، دانش آموزانی که ظرف مدت زمان ۴ سال تحصیلی از کالج ها فارغ التحصیل می گردند، ۱۵ سال می باشد. به طور نظری، این دانش آموزان باید کماکان به طور تمام وقت به مدت یک سال در مدارس حضور یابند تا دوره آموزش پایه را به اتمام رسانند.

برنامه های آموزشی

عناوین دروس پایه	حداقل ساعت آموزش	حداکثر ساعت آموزش
زبان فرانسه، تاریخ، جغرافیا و علوم اجتماعی	۵/۹ ساعت	۵/۱۳ ساعت
ریاضیات، علوم و فن آوری	۵/۵ ساعت	۵/۹ ساعت
تربیت بدنی ، ورزش و هنر	۶ ساعت	۸ ساعت
مجموع ساعات آموزشی	۲۶ ساعت	

عناوین دروس اجباری	حداقل ساعت آموزشی	حداکثر ساعت آموزشی
زبان فرانسه، تاریخ، جغرافیا و علوم اجتماعی	۵/۸ ساعت	۱۲/۵ ساعت
ریاضیات، علوم و فن آوری	۵/۶ ساعت	۱۰/۵ ساعت
تربیت بدنی ، ورزش و هنر	۶ ساعت	۸ ساعت
مجموع ساعت آموزشی	۲۶ ساعت	

با توجه به ساختار ویژه مدارس کشور فرانسه، آموزش علوم مذهبی بجز در استانها یا دیپارتمان های ویژه، در برنامه آموزش ملی کشور مد نظر قرار نمی گیرد. برنامه کاری و راه کارهای مدارس ابتدایی در سال ۱۹۹۱ طی قانونی تحت عنوان « دوره های آموزش ابتدایی » به تصویب رسید. خط مشی های کلی به تبیین آموزش ابتدایی و مهارت هایی که دانش آموزان در انتهای هر دوره باید کسب نمایند، منتهی می گردد. روش های تدریس یا منابع آموزشی که از قبل تعیین شده باشد، وجود ندارد. معلمین مدارس مختلف مطابق با کتابهای درسی خاصی که از میان محدوده وسیع کتب آموزشی انتخاب می گردد، به ارائه آموزش های لازم به کودکان مبادرت می نمایند. کتب درسی نیز معمولاً برای استفاده عموم منتشر می گردد. این در حالی است که گاهی

اوقات مسئولین محلی در نواحی یا دیارتمان‌ها، به انتشار کتب درسی خاصی به عنوان مکمل درسی، علاوه بر کتب عمومی مبادرت می‌نمایند.

آموزش ابتدایی

تاریخچه

آموزش ابتدایی در کشور فرانسه به موجب قانون Guizot (مصوب سال ۱۸۳۳) پایه‌گذاری گردید. طبق قانون مذکور، در کلیه روستاها، ابتدا یک دبستان پسرانه و سپس یک دبستان دخترانه تأسیس گردیده است. نظام آموزش ابتدایی کشور فرانسه از ابتدا از نوعی سیاست عدم تمرکز پیروی نموده است. به عبارت دیگر، از یک سو، مسوولیت احداث مدارس در اماکن مناسب، مراقبت و نگهداری از آنها و گزینش معلمین از جمله‌ی وظایف جوامع محلی به شمار آمده و از سوی دیگر، تضمین یکپارچگی و کارآیی آموزش ابتدایی از طریق ایجاد شبکه مدارس تربیت معلم در سطح بخشی و تعیین برنامه‌های درسی و توزیع کتب آموزشی برعهده دولت می‌باشد. نقش روستاها (جوامع محلی) و تقسیم مسوولیت میان روستاها و دولت در امر آموزش ابتدایی تا اواخر قرن نوزدهم به روال فوق بوده است. طبق قوانین فالو (مصوب ۱۸۵۰، Fallou) و ژول فری (مصوب ۱۸۸۱، j.Ferry) به ترتیب، آموزش ابتدایی رایگان و پایه اعلام و به مورد اجرا گذارده می‌شود. در این اثنا، مسأله جدایی آموزش از دین و سیاست (Laicite) مطرح گردیده و از ژوئیه ۱۹۰۴ تعلیمات ابتدایی پایه، رایگان و لائیک به صورت رسمی به مورد اجرا گذارده شد. در ارتباط با لائیسیتته (Laicite) - که به معنای پاک‌سازی ساحت مدرسه از هر نوع آموزش سیاسی و مذهبی است - نظام آموزشی فرانسه تجربه‌ای ویژه اندوخت که طی آن مخالفت‌های دولت و کلیسا نقش عمده‌ای در آن ایفا می‌نمود. نهایتاً نتیجه کشمکش‌های میان کلیسا و دولت طی یک قرن به ایجاد ۲ نوع مدرسه با عناوین مدارس دولتی و خصوصی منجر گردید.

ساختار آموزشی

دوره‌های آموزش ابتدایی طی دو دوره به شرح ذیل برگزار می‌گردد:

الف) دوره یادگیری پایه که طی سال آخر مقطع آموزش پیش‌دبستانی آغاز و تا دو سال اولیه آموزش ابتدایی ادامه می‌یابد.

ب) دوره عمیق‌سازی آموزشی که طی سه سال آخر مقطع ابتدایی ارائه شده و به کالج منتهی می‌گردد.

گذراندن دوره‌های آموزش ابتدایی برای کلیه کودکان فرانسوی رده سنی ۶ سال اجباری و رایگان است. مدت آموزش به‌طور متوسط ۵ سال تا رده سنی ۱۱ سال به طول می‌انجامد.

با توجه به سطح علمی دانش‌آموزان، مدت این دوره با افزایش (تکرار یک کلاس) یا کاهش (آموزش جهشی) تغییر می‌یابد. مقطع آموزش ابتدایی خود از (دوره آموزش اصلی که از سال آخر مقطع آموزش پیش‌دبستانی آغاز و تا سال دوم ابتدایی ادامه می‌یابد (CP)، دوره آمادگی، (CE1) دوره مقدماتی کلاس اول، دوره تعمیق آموزشی (آموزش ۳ ساله) (CE2) دوره مقدماتی کلاس دوم، (CM1) دوره میانه کلاس اول و (CM2) دوره میانه کلاس دوم، متشکل می‌گردد.

از سال ۱۹۹۵ میلادی برنامه‌های آموزش ملی جدیدی وضع گردیده است که از آن جمله می‌توان به زبان فرانسه (۹ ساعت در هفته)، ریاضیات (۵ ساعت)، تاریخ، جغرافیا، تعلیمات اجتماعی، علوم و فن‌آوری (۴ ساعت)، آموزش هنری و ورزش (۶ ساعت در هفته) اشاره نمود. گفتنی است که در حدود یک ساعت و نیم در هفته نیز به آموزش زبان‌های زنده اختصاص می‌یابد. آموزش ابتدایی از قانون مصوب ۱۰ جولای ۱۹۸۹ تبعیت نموده و متمم ۶ سپتامبر ۱۹۴۰ نیز به تبیین و تعیین ساختار سازمانی و عملکرد آن می‌پردازد. به طور معمول اولیاء دانش‌آموزان می‌بایستی به انتخاب مدارس واقع در منطقه سکونت خود جهت تحصیل فرزندانشان مبادرت نمایند، اما استثنائاتی نیز وجود داشته و مطابق خواسته والدین، کودکان از حق تحصیل در کلیه مدارس که مد نظر والدین باشد، برخوردار می‌باشند. دانش‌آموزان مدارس ابتدایی، به فراگیری

مهارت‌ها و آموزش‌های مقدماتی و پایه اعم از مهارت‌های کتبی و شفاهی، خواندن و ریاضیات می‌پردازند. مدارس ابتدایی نیز امکان رشد و استفاده مناسب از هوش، استعداد و قابلیت‌های هنری و فیزیکی دانش‌آموزان را برای آنان فراهم می‌آورند. علاوه بر این، مدارس ابتدایی در جهت افزایش سطح آگاهی‌های کودکان در قبال زمان، فضا، ویژگی‌های دنیای جدید و ساختار فیزیکی بدن خود تلاش می‌نمایند. مدارس ابتدایی همچنین امکان کسب تدریجی روش‌های ساختاری را فراهم آورده و به آماده سازی دانش‌آموزان جهت برخورداری از تحصیلات بالاتر در مقطع آموزشی کالج مبادرت می‌نمایند. ساختار سازمانی مدارس ابتدایی فرانسه در مناطقی از کشور که از جمعیت کمی برخوردار می‌باشند به طور مثال نواحی کوهستانی با مشکل روبرو می‌باشد. به این دلیل ساختار مدارس در مناطق مذکور تغییر یافته است. واحد اصلی و مرکزی ساختار مدارس ابتدایی در کشور فرانسه گروه یا کلاس می‌باشد. از اول جولای ۱۹۹۲، ساعات آموزش هفتگی مقطع آموزش ابتدایی بر ۲۶ ساعت آموزشی بالغ می‌گردد. مدارس ابتدایی عموماً چهارشنبه‌ها، بعد از ظهرشنبه و یکشنبه‌ها تعطیل می‌باشد. فعالیت‌های فرهنگی، هنری و ورزشی نیز غالباً علاوه بر ۲۶ ساعت درسی ارائه می‌گردد. فعالیت‌های مذکور خارج از برنامه بوده و توسط نهادهای محلی تعیین و ارائه می‌گردد. در اغلب مدارس کشور یک کافه تریا که از طرف مسئولین محلی در نظر گرفته شده است وجود دارد. خدمات تحصیلی و آموزشی که معمولاً از جانب معلمین ارائه می‌گردد، شامل والدین شاغل کودکان نیز می‌گردد. از آنجایی که مدارس ملی فرانسه بر عقیده «لاییک» استوار می‌باشند، از این روی، آموزش علوم مذهبی جز در دیپارتمان‌های Haut-Rhin، Bas-Rhin، Moselle که به حفظ وضعیت خاص به‌جای مانده از گذشته مبادرت نموده‌اند، در سایر مدارس ارائه نمی‌گردد.

اهداف آموزشی

از جمله اهداف کلی مقطع آموزش ابتدایی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱) فراهم‌سازی عوامل و ابزار اساسی جهت کسب دانش، بیان شفاهی و نوشتاری، قرائت و محاسبه
- ۲) تسهیل رشد ذهنی، حواسی و مهارت‌های جسمانی، هنری و ورزشی

۳) گسترش آگاهی نسبت به زمان و مکان، اشیاء، جهان مدرن و ساختار بدن خویش

۴) دستیابی تدریجی به دانش‌های روش شناختی

۵) آماده‌سازی دانش‌آموزان جهت ادامه تحصیل در کالج

۶) آموزش اخلاق و تعلیمات اجتماعی، به کمک خانواده

برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی تحصیلی

برنامه‌های آموزشی جهت تعیین دروس و مهارت‌های آموزشی در هر دوره تحصیلی طراحی می‌گردد. برنامه‌های آموزشی زمان بندی شده در خصوص دروس اجباری و در چارچوب دروس اختیاری نظیر زبانهای خارجی قابل تغییر میباشد. گفتنی است که دروس اختیاری، نظیر زبانهای خارجی از سال ۱۹۸۹ در مدارس خاص ابتدایی و به صورت آزمایشی ارائه می‌گردد. شورای معلمین، با پیشنهاد و تأیید معلمین، به تأیید پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مبادرت می‌نمایند. والدین نیز می‌بایستی طبق قاعده منظم از پیشرفت تحصیلی فرزندان خود اطلاع یابند. گزینش ملی (امتحان جامع) از سال ۱۹۸۹، در ابتدای هر سال تحصیلی برگزار می‌گردد. گفتنی است که طی امتحان مذکور مهارت‌های ریاضی، خواندن و نوشتن کلیه دانش‌آموزان مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. هدف اصلی آزمون فوق، برآورد و ارزشیابی کلی وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد. ارزشیابی مذکور به معلمین کمک می‌کند که فعالیت‌های آموزشی را با وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان مطابقت دهند. به منظور تطابق یادگیری دانش‌آموزان، دوره زمانی هر چرخه آموزشی، از یک سال بیشتر یا کمتر در نظر گرفته می‌شود.

وضعیت تحصیلی هر دانش‌آموز، توسط مشاورین آموزشی آن چرخه مشخص می‌گردد. پیشنهاد مکتوبی نیز جهت کسب اطلاع والدین ارسال می‌گردد که می‌توانند آنرا قبول کرده یا اینکه با ارجاع به مسئولین بالاتر از پذیرش آن امتناع ورزند. کلیه دانش‌آموزان از دفتر گزارش کاری برخوردار می‌باشند که به‌طور منظم باید مورد رؤیت والدین قرار گیرد. این دفترچه وسیله‌ای ارتباطی میان والدین و معلمین محسوب می‌گردد.

در این دفترچه، نتایج امتحانات میان ترم و اطلاعاتی در خصوص مهارتهای آموزشی دانش آموزان ثبت می‌گردد. در دفتر گزارش، همچنین نتایج ارزشیابی‌های دوره ای آندسته از دانش آموزانی که روند عادی تحصیلی خود را طی نموده و یا با مشکلات آموزشی مواجه می‌باشند، لحاظ می‌گردد. از والدین دانش آموزان نیز انتظار می‌رود (مگر در موارد استثناء) که به ثبت نام کودکان خود در مدارس نزدیک محل سکونت مبادرت نمایند.

آمار و ارقام تعداد دانش آموزان و معلمان و مدارس مقطع آموزش ابتدایی (طی سال ۱۹۹۲/۱۹۹۳)

مدارس خصوصی	مدارس عمومی	
۸۹۷۶۱۷ نفر	۳۴۶۲۷۹۱ نفر	تعداد دانش آموزان
-	۲۷۹۰۷۸ نفر	تعداد معلمان
۵۷۴۶ مدرسه	۳۶۴۸۹ مدرسه	تعداد مدارس

آموزش متوسطه

تاریخچه

آموزش متوسطه در کشور فرانسه، حاصل حرکتی طولانی است که ریشه های آن به اتخاذ سیاست آموزش همگانی در کشور باز می‌گردد. در مجموع، در طول یک قرن، به تدریج در قالب طرح های گوناگون، آموزش متوسطه با پیروی از سیاست های برابری فرصت (رعایت تنوع و عدالت) و مشاوره تحصیلی و شغلی به صورت لائیک، رایگان و اجباری به کلیه دانش آموزان رده سنی ۱۶-۱۲ سال- پایان سیکل اول متوسطه (کالج)- ارائه گردیده است. در پایان دوره آموزش پایه (اجباری) و پس از موفقیت در آزمون سیکل اول متوسطه دیپلم ملی (Brevet) گواهینامه مهارت حرفه‌ای (CAP) و یا گواهینامه کارآموزی عمومی (CAP) به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد. گفتنی است که ارزش

تحصیلی گواهینامه های فوق الذکر، از لحاظ طبق بندی سطح مشاغل (جهت استخدام نیروی انسانی) معادل سطح ۷ می باشد. به طور کلی می توان گفت که مقطع آموزش متوسطه خود به دو بخش به شرح ذیل قابل تقسیم است:

الف) سیکل اول آموزش متوسطه (کالج)

مطابق قانون Haby، از ژوئیه سال ۱۹۷۵، تنوع آموزشی در سیکل اول آموزش متوسطه ملغی شده و کالجها به ثبت نام از دانش آموزان سال آخر ابتدایی در قالب آموزش رایگان و اجباری (تا رده سنی ۱۶ سال) مبادرت نموده اند. بنا بر حیطه اختیارات قانونی، کالج های فوق ملزم به اجرای مأموریت دوگانه (عرضه فرهنگ پایه به کلیه جوانان فرانسوی) و (فراهم سازی خدمات مشاوره تحصیلی و شغلی برای آنان) می باشند.

ساختار آموزشی

طول دوره تحصیل در کالج، ۴ سال تمام می باشد که خود از ساختار ۳ گانه به شرح ذیل متشکل گردیده است:

پایه اول: دوران مشاهده (Cycle observation) که از آن تحت عنوان دوره استحکام بخشی به مهارت های آموخته شده دوره ابتدایی و تطبیق این قبیل مهارتها با دروس آموزش متوسطه یاد می گردد.

پایه دوم: راهنمایی تحصیلی

پایه سوم: دوران تعمیق مطالب فراگرفته شده

پایه چهارم: دوران راهنمایی و مشاوره تحصیلی

لازم به ذکر است که تقسیم بندی فوق، از سال تحصیلی ۹۵-۱۹۹۴ و با طراحی ساختار

آموزش کالج به رسمیت شناخته شده است.

به طور کلی می‌توان گفت که طی دوره ۴ ساله آموزش کالج، امکان دست‌یابی به تحصیلات عمومی پایه برای کلیه دانش‌آموزان رده‌های سنی ۱۶-۱۲ سال فراهم می‌آید. گواهینامه پایان تحصیلات پایه (کالج) معادل سطح علمی ۷ ارزیابی شده و از نظر قانون کار، حداقل سطح علمی لازم جهت استخدام افراد به شمار می‌آید. همانگونه که در بالا نیز بدان اشاره گردید، نخستین مشاوره تحصیلی دانش‌آموزان کالج در پایه دوم آموزشی صورت می‌گیرد. بنا بر قوانین پذیرش بالغ بر ۷۰ درصد از دانش‌آموزان موفق به ارتقاء تحصیلی از پایه دوم تحصیلی به پایه‌های بالاتر می‌گردند و این در حالی است که ۳۰ درصد باقی‌مانده جهت ادامه تحصیلات خود به کلاس‌های آموزش حرفه‌ای و تکنولوژیک هدایت می‌شوند. لازم به ذکر است که اغلب والدین، ترجیح می‌دهند تا فرزندان آنان به تکرار پایه دوم کالج در جهت از دست ندادن فرصت ادامه تحصیل در شاخه اصلی تحصیلات عمومی مبادرت نمایند. دومین مرحله مشاوره تحصیلی مطابق فوق، طی پایه چهارم کالج به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. طی این پایه تحصیلی نیز بالغ بر یک سوم دانش‌آموزان از راه‌یابی به پایه نخست لیسه (سیکل دوم متوسطه) باز می‌مانند، در این حالت، ۱۰ درصد، به تکرار پایه تحصیلی و ۱۰ درصد به سوی آموزش حرفه‌ای و تکنولوژیک در جهت اخذ گواهینامه مهارت حرفه‌ای (CAP) و یا گواهینامه آموزشی حرفه‌ای (BEP) هدایت می‌گردند. از این روی از پایه چهارم کالج، تحت عنوان کلاس جای‌دهی شغلی نیز یاد می‌گردد. گفتنی است که علاوه بر ۲ شاخه آموزشی (پایه‌های دوم و چهارم)، شاخه دیگری تحت عنوان آموزش تخصصی (SES) نیز وجود دارد که به آماده‌سازی دانش‌آموزان جهت کسب مهارت در رشته‌های نظیر هتل‌داری، موسیقی و هنر و کسب گواهینامه مهارتی منتهی می‌گردد.

اهداف آموزشی

از جمله مهم‌ترین اهداف ملی دوره آموزش کالج می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- استحکام بخشی به مهارت‌های آموزشی فرا گرفته شده دانش‌آموزان طی مقطع آموزش ابتدایی و توسعه دانش آنان طی مقطع آموزش متوسطه.

۲- کمک به اجتماعی شدن دانش‌آموزان و شکوفایی شخصیتی و هدایت تحصیلی آنان به سوی ادامه تحصیلات آکادمیک.

نقاط ضعف

از جمله عمده ترین نقاط ضعف مقطع آموزش کالج در کشور فرانسه می‌توان به نامتجانس بودن دانش‌آموزان در سیکل اول آموزش متوسطه اشاره نمود که از جنبه های متعددی به شرح ذیل مورد توجه قرار می‌گیرد:

۱- عدم تجانس در سطح آموخته ها

بالغ بر ۲۶ درصد از دانش‌آموزان مقطع آموزش کالج، آموخته های دوره ابتدایی خود را فراموش نموده و یا به آموزش صحیح آن مبادرت نمی‌نمایند.

۲- عدم تجانس در طبقات اجتماعی

در این سطح، دانش‌آموزان از تطبیق کامل با ضوابط فرهنگی نهاد های آموزشی و اختلاط با دانش‌آموزان مدارس مختلف عاجز می‌مانند.

۳- عدم تجانس در اهداف

برخی از دانش‌آموزان مقطع آموزش کالج، به ادامه تحصیل تمایل داشته و این در حالی است که برخی دیگر بدون برخورداري از برنامه مشخص به مخالفت با ادامه تحصیل می‌پردازند.

اگر چه ترکیب نامتجانس دانش‌آموزان کالج، از نقطه نظر برابری فرصت، نوعی امتیاز به شمار می‌آید، با این حال از نظر افت تحصیلی، تکرار پایه تحصیلی سطح پایین نمرات و دشواری تدریس که در نتیجه به عدم برابری فرصت تحصیلی می‌انجامد، مورد انتقاد کادر آموزشی است. از این روی، به منظور رویا رویی با این وضعیت انتقادی، وزارت آموزش و پرورش، به

اعطای آزادی عمل به کادر آموزشی و مدیریت سیکل اول آموزش متوسطه در جهت اتخاذ راهبردی متناسب و عمل به چنین راهبردهایی مبادرت نموده است. علاوه بر این، با توجه به اهمیت سال اول مقطع کالج در جهت مشاوره تحصیلی دانش‌آموزان و پیرو سیاست تمرکز زدایی آموزش متوسطه، از سال ۱۹۹۵، به منظور ایجاد ۱۰۰۰ فرصت شغلی جدید و تقویت ساختار سال اول کالج، بودجه لازم به این دوره آموزشی تخصیص یافته است.

ب) سیکل دوم آموزش متوسطه (لیسه)

با توجه به ضرورت افزایش سطح کارآموزی و آموزش جوانان، تلاش‌هایی در جهت هماهنگ‌سازی اهداف اقتصادی (بهبود کیفیت و رقابت‌پذیری با اهداف اجتماعی و شکوفایی فرهنگ و توانایی فردی شهروندان فرانسوی) صورت گرفته است. گفتنی است که حاصل چنین تلاش‌هایی به تعیین اهداف کمی برای سیکل دوم آموزش متوسطه (لیسه) منجر گردیده است. به رغم افزایش قابل توجه نرخ دانش‌آموزان مقطع دوم آموزش متوسطه، عملکرد این دوره از لحاظ برابری فرصت تحصیلی مورد انتقاد قرار گرفته است، چرا که دوره آموزشی فوق، هرگز از نقش کاهش دهنده نابرابری‌های اجتماعی برخوردار نبوده است. علاوه بر این، دایره‌المعارفی بودن برنامه‌های درسی (بگرنج بودن دروس) سیکل دوم آموزش متوسطه از سوی صاحب نظرانی چون مونتان، روسو، پل‌والری و... مورد انتقاد قرار گرفته است.

ساختار آموزشی

طول دوره تحصیل در لیسه، ۳ سال تمام با مشخصات به شرح ذیل می‌باشد:

۱- سال اول: از سال اول مقطع آموزش تکمیلی متوسطه (لیسه) تحت عنوان کلاس تعیین‌کننده (Classe de Determination) یاد می‌گردد، چرا که تحصیلات مقاطع بالاتر طی این سال برحسب عملکرد دانش‌آموزان مشخص می‌گردد. با توجه به عدم تجانس سطح ورودی دانش‌آموزان، ۳ ماه اول آموزش به مرور و استحکام بخشی به آموخته‌ها و روش کار

(یادداشت برداری، سازمان دهی کاری، فراهم سازی مقدمات تحقیقات کتابخانه ای و ...)
اختصاصی دارد.

۲- سال دوم: طی سال دوم لیسه، دانش آموزان برحسب عملکرد تحصیلی خود، طی سال نخست لیسه، به یکی از ۳ شاخه دیپلم متوسطه عمومی، دیپلم تکنولوژیک و یا دیپلم حرفه‌ای هدایت می‌گردند.

۳- سال سوم (سال پایانی لیسه): پس از کسب موفقیت دانش آموزان در آزمون زبان فرانسه که در پایان سال دوم مقطع لیسه برگزار می‌گردد، دانش آموزان برحسب شاخه انتخابی و نوع دیپلم به گذراندن سایر دروس طی سال سوم لیسه مبادرت نموده و نهایتاً در آزمون پایانی شرکت می‌نمایند.

اهداف آموزشی

از جمله مهم‌ترین اهداف ملی دوره آموزش لیسه (سیکل دوم آموزش متوسطه) می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- دست یابی به شناخت رشته‌ای (تحصیلی) به عنوان زیر بنای فرهنگ و کارآموزی
- ۲- دست یابی به روش کاری منسجم به منظور برخورداری از استقلال در تنظیم برنامه کار فردی و گروهی و تقویت حس مسئولیت پذیری
- ۳- هدایت مناسب دانش آموزان به ادامه تحصیل و اشتغال در بازار کار

مدیریت آموزشی

مدیریت نظام آموزش متوسطه، پیرو سیاست تمرکززدایی و قوانین مصوب سال‌های ۱۹۸۳ و ۱۹۸۵ میان دولت (وزارت آموزش و پرورش) و جوامع محلی، بخشها، مناطق، مراکز کالج و لیسه (دوره دوم آموزش متوسطه) تقسیم گردیده است. تاثیر سیاست تمرکززدایی بر نظام متمرکز آموزش متوسطه همانند جنبش‌های بخش کشور بوده است. مطابق قانون تمرکززدایی، به واسطه

انتقال صلاحیت‌ها به نهادهای آموزش متوسطه، مدارس، محور اصلی نظم آموزشی محسوب گردیده و در تطبیق سیاست‌های ملی با واقعیات محلی از آزادی عمل برخوردار می‌باشند. بدین ترتیب، مأموریت مدارس دولتی، فراتر از آموزش تلقی گردیده است. به نحوی که در تدوین سیاست‌های توسعه و عمران، نواحی، بخشها و مناطق، به ویژه مناطق محروم و حاشیه‌ای شهرها از نقش فعال‌تری برخوردار گردیده‌اند. برخلاف مدیریت آموزش ابتدایی که از آغاز با مشارکت جوامع محلی همراه است، آموزش متوسطه تا ژانویه ۱۹۸۶ (طی ۱۸۰ سال که از احداث نخستین لیسه‌های ناپلئون می‌گذشت) همچنان متمرکز و زیر سلطه مطلق دولت باقی مانده بود. پیرو سیاست تمرکززدایی، نقش دولت در آموزش عبارت از تعریف اهداف ملی آموزشی، تدوین سیاست‌های آموزشی و اداری، پرداخت حقوق کادر آموزشی، سرمایه‌گذاری در حوزه تأمین تجهیزات و نرم‌افزارهای آموزشی، ابزار دیداری و شنیداری، ابزار تخصصی الکترونیک و ابزار ارتباطی از راه دور می‌باشد. مهم‌ترین نقش بخشها، مناطق و جوامع محلی عبارت از برنامه‌ریزی فعالیت‌هایی همچون تدریس، بسیج سرمایه‌گذاری، گردش امور جاری نهادهای آموزشی و برقراری رابطه سازنده میان جامعه و نظام آموزشی می‌باشد. از جمله مهم‌ترین نقش‌های تعیین‌کننده مناطق و جوامع محلی (با مشارکت شهرداری‌ها) در زمینه برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- تعیین نیازمندی‌های آموزشی موجود در سطح منطقه‌ای
- ۲- تدارک برنامه سرمایه‌گذاری در جهت برطرف نمودن نیازهای آموزشی منطقه
- ۳- پیش‌بینی و تدارک نقشه استقرار مدارس، با توجه به تحولات آماری جمعیت، تحت پوشش و نیازها و امکانات موجود در منطقه.
- ۴- پیش‌بینی انواع آموزش و کار آموزی حرفه‌ای مورد نیاز در منطقه در چهارچوب آموزش

متوسطه

گفتنی است که موارد مذکور، از جمله وظایفی است که نظام آموزشی به مناطق و جوامع محلی محول نموده است. علاوه براین، تا پیش از تصویب قانون تمرکز زدایی در آموزش متوسطه،

کالج و ویسه از جمله نهادهای آموزش عمومی ملی به شمار می‌آیندند. از مورخه ۲۲ ژوئیه ۱۹۸۳، با انتقال صلاحیت یه جوامع محلی، از مدارس متوسطه به عنوان نهادهای آموزش عمومی محلی یاد می‌گردد. پیرو اجرای قانون تمرکز زدایی، مناطق به مشخص سازی برنامه‌های لازم جهت سرمایه‌گذاری مبادرت می‌نمایند، که از آن جمله می‌توان به هزینه پیش بینی شده باز سازی یا نوسازی ساختمان‌های آموزشی اشاره نمود. پس از تأیید شورای منطقه، بر مبنای فهرست برنامه های تدارک یافته، دولت خود را به تأمین کادر آموزشی یا اداری مورد نیاز مناطق متعهد می‌نماید. گفتنی است که نوع و کیفیت آموزش ارائه در هر منطقه، با توجه به نقشه استقرار مدارس و با نظارت بازرسیین آکادمیک مناطق تضمین می‌گردد. بدین ترتیب پیرو قانون تمرکز زدایی که از آموزش تحت عنوان اولویت ملی یاد نموده است، انتقال صلاحیت‌ها به جوامع محلی، بخشها و مناطق به صورت تدریجی صورت گرفته و واحدهای مربوطه، عهده دار مسئولیت سرمایه گذاری و مدیریت مالی امور جاری نظیر نوسازی و تجهیز نهادهای آموزشی و ایاب و ذهاب دانش آموزان در سطح کالج و ویسه می‌باشند.

نهادهای مدیریتی

در چهار چوب سلسله مراتبی وزارت آموزش و پرورش فرانسه، مسئولیت اداره کلیه مدارس آموزش متوسطه عمومی بر عهده مراکز ذیل می‌باشد:

۱- شورای اداری مدارس متوسطه

شورای مذکور عهده دار کلیه امور مرتبط با حیات آموزشی، اخلاقی و مالی نهاد آموزشی متوسطه (با توافق شورای اداری) می‌باشد.

شورای فوق‌الذکر از نمایندگان انتخابی متشکل از کادر اداری (به نسبت یک دوم) و نمایندگان دانش‌آموزی ترکیب یافته است. گفتنی است که مجموع افراد مذکور، اعضای دائمی شورای

اداری مدرسه را تشکیل می‌دهند. ریاست شورای اداری نیز با بازرسی آکادمی و در غیاب او با مدیر مرکز آموزش متوسطه می‌باشد.

۲- کمیسیون دائمی مدارس متوسطه

ترکیبی از اعضای دائمی شورای اداری کمیسیون دائمی مدارس نیز حضور دارند. کمیسیون مذکور، به پی‌گیری مسائل مطرح در شورای اداری مبادرت می‌نماید. علاوه بر این، مسائلی که در رابطه با امور متفرقه، طی سال تحصیلی توسط مدیر مدارس مطرح می‌گردد، به این کمیسیون ارجاع می‌گردد. شورای انضباطی و شورای نظارتی از جمله دیگر نهادهای اجرایی دست‌اندرکار اداره امور آموزش متوسطه به شمار می‌آیند که هر یک عهده دار مسئولیت حفظ انضباط و نظارت بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، ارائه اطلاعاتی در خصوص تعلیمات انضباطی کمیسیون دائمی و یا ارائه راهنمایی تحصیلی شورا به والدین دانش آموزان می‌باشند.

۳- شورای کلاسی

در کلیه کلاس های آموزش متوسطه، شورای کلاسی تحت نظارت مدیر تابع با لیسه و یا نماینده وی تشکیل می‌گردد. اعضای شورای فوق از کادر آموزشی و کادر نظارت بر کلاس، نمایندگان والدین دانش آموزان و ۲ نماینده دانش آموزی متشکل می‌گردد. وظیفه اصلی شورای مذکور، بررسی جریان یاد دهی- یادگیری و آموزشی است. جلسات شورای کلاسی ۳ بار در سال و با حضور مشاور مرکز اطلاعات و راهنمایی (CIO) در جهت هدایت شخصی دانش آموزان به منظور ادامه تحصیل یا کارآموزی آنان تشکیل می‌یابد. شورای کلاسی، مؤثرترین واحد ساختاری در حوزه مشاور تحصیلی و شغلی نظام آموزش فرانسه محسوب می‌گردد.

پیش از تشکیل جلسات شورای فوق، نماینده کلاس به گردآوری و ارائه شناسنامه‌های درسی دانش آموزان به شورای کلاسی مبادرت می‌نماید. لازم به ذکر است که کلیه نمرات هفتگی و نظرات والدین و مربیان در این شناسنامه انعکاس می‌یابد. نظرات شورای کلاسی، در

صورت ضرورت، از طریق مدیر مرکز آموزش متوسطه به طور کتبی به والدین دانش‌آموزان ابلاغ می‌گردد. در صورتیکه والدین با نظر شورای کلاسی مبنی بر تغییر رشته موافق نباشد، الزاماً مجبور به موافقت با تکرار پایه می‌باشند.

مراکز اطلاع رسانی و مشاوره تحصیلی (CIO)

مطابق قانون مصوب ژوئیه ۱۹۷۱ و متمم اصلاحیه آن مصوب فوریه ۱۹۸۰، به منظور اطلاع رسانی و مشاوره دانش‌آموزان دوره متوسطه، خدمات اطلاع رسانی تخصصی ویژه ای در سطح ملی، آکادمی و محلی به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. به منظور عرضه خدمات مذکور، ساختار لازم تحت عنوان تأسیس مراکز اطلاعاتی و مشاوره ای صورت گرفته و بالغ بر ۵۱۹ مرکز اطلاع رسانی و مشاوره تحصیلی احداث گردیده است. به طور کلی میتوان گفت که به ازای ۱۵۰۰ دانش‌آموز، ۱ مشاور تحصیلی به خدمت و پذیرش مراجعات دانش‌آموزان و والدین آنان مبادرت می‌نماید.

از جمله مهم ترین خدمات مراکز فوق می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- بررسی منظم عملکرد دانش‌آموزان از بدو ورود آنان به کالج
- ۲- تطبیق برنامه های درسی دانش‌آموزان با میزان تواناییهای آنان
- ۳- مشاوره و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به سوی آموزش و کارآموزی مناسب
- ۴- خدمات مشاوره‌گزینه‌شغلی با توجه به توانایی‌ها و علایق دانش‌آموزان، مطابق با

پیشرفت اقتصادی کشور

لازم به ذکر است که خدمات مذکور، از طریق گردآوری و توزیع اطلاعات توسط دفتر ملی اطلاعات آموزشی و شغلی (ONISEP) در سطح منطقه ای و مراکز اطلاع رسانی و مشاوره ای (CIO) در سطح نواحی تقویت و تکمیل می‌گردد. دفاتر مذکور، از شعباتی در هر آکادمی برخوردار بوده و عهده دار وظایف فوق الذکر می‌باشند. همان گونه که در بالا نیز بدان اشاره گردید، در سطح ناحیه‌ای، مشاهده پیوسته وضعیت عملکرد دانش‌آموزان و هدایت آنان به سوی آموزش های حرفه‌ای، تکنولوژیک یا عمومی بر عهده مراکز اطلاع رسانی و مشاوره تحصیلی (CIO) می‌باشد.

علاوه بر این، مراکز مذکور، عهده دار مسؤولیت هدایت نوجوانان شاغل یا جویای کار و مایل به کسب مهارت جدید یا بهبود مهارت ارتقاء شغلی خود می باشند. افزون بر این، تشکیل گروه هم آیی افراد علاقه مند، ذی نفع و ذی ربط به منظور آگاه سازی جوامع محلی از امکانات کارآموزی و شغلی نیز از جمله دیگر وظایف مراکز فوق محسوب می گردد. مشاورین تحصیلی که رابط مراکز و مدارس بوده و در شورای کلاسی نیز حضور دارند، با مشاهده منظم و اطلاع پیوسته از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، موظف به ارائه راهنماییهای لازم و به موقع به آنان می باشند. گفتنی است که بهره‌مندی از این چنین مشاوره‌هایی برای کلیه دانش آموزان اعم از دانش آموزان فارغ التحصیل مقطع متوسطه و دانش آموزان فعال در بازار کار یا کارآموزی حرفه ای و تکنولوژیک الزامی است.

به موازت ایجاد مراکز اطلاع رسانی و مشاوره تحصیلی (CIO)، مراکز اسناد و اطلاعات (CDI) در اکثر مدارس تأسیس گردیده است. پیرو قانون راهنمایی طی سال ۱۹۸۹، بر ضرورت استقرار مراکز اسناد و اطلاعات در مدارس آموزش متوسطه تأکید گردیده است. در مراکز فوق، علاوه بر کتب و نشریات مفید، ابزار و تجهیزات چند رسانه ای، انواع انتشارات اطلاعاتی حقوقی، آماری، جغرافیایی مدارس، تاریخچه آموزش و پرورش و سیاستهای آموزشی به تفکیک سطوح مختلف آموزشی و مسائل روز مرتبط با آموزش و پرورش، فرهنگ، علم و تکنولوژی جهت مطالعه و بهره‌مندی دانش آموزان، کادر آموزشی و والدین دانش آموزان در دسترس می باشد.

نظام آموزش عالی

سیاستهای آموزشی

مطابق قانون مصوب ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴ ویژه آموزش عالی، از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، تحت عنوان مراکز عمومی آموزشی با ویژگیهای علمی، فرهنگی و حرفه ای یاد می‌گردد. رشته‌های مختلفی در دانشگاههای کشور ارائه می‌گردد که هر یک در واحدهای آموزشی و تحقیقاتی جداگانه ای بر رشته‌های خاص آموزشی متمرکز شده و اهداف عمومی خاصی را دنبال می‌نمایند.

دانشگاههای کشور فرانسه، بر موسسات، کالج ها، دیپارتمانها، کتابخانه ها و مراکز تحقیقاتی که توسط شورای نظارت دانشگاه ها نظارت و بررسی می گردند، مشتمل می گردد. هر بخش از دانشگاه های کشور از اساسنامه و ساختار خاص برخوردار می باشد.

ارائه طرح دولت محافظه کار ائتلافی فرانسه که هدف سنتی و همیشگی جایگزینی نظام آموزش عالی فرانسه که ریشه در عصر ناپلئون داشته و اصل دسترسی همگانی دانش آموزان به دانشگاه ها از بنیادهای اساسی آن محسوب می گردد، به کنار نهادن مدل آنگلو ساکسونی (روش های رایج در کشورهای انگلیسی زبان به ویژه امریکا) که از دانشگاه اساساً تحت عنوان جایگاهی برای اجرای پژوهش های علمی یاد نموده و خواهان دسترسی محدود دانش آموزان به امکانات آموزشی می باشد، منجر گردیده است.

اصلاحات مذکور، نخستین نتایج فرایند رایزنی ملی محسوب می گردد که به پیشنهاد فرانسواییرو وزیر آموزش دولت آلن ژوپه آغاز شده و هدف آن تدارک سند سیاست گذاری رسمی مورد تأیید دولت در خصوص نظام آموزش عالی فرانسه طی قرن بیستم می باشد.

در آن میان، عمده ترین اصلاحات مذکور با هدف کاهش نرخ افت تحصیلی دانش جویان طی دوره ۲ساله نخست تحصیل تنظیم گردیده است. در پایان این دوره دیپلم مطالعات عمومی به فارغ التحصیلان اعطا می گردد. اما در حال حاضر، تنها ۹۰ درصد از دانشجویان دانشگاه های کشور موفق به گذراندن دوره مذکور شده و از آن میان هم تنها تعداد یک نفر از هر ۴ نفر موفق به گذراندن دوره طی مدت زمان مقرر دو ساله گردیده و سایرین به تجدید آموزش مبادرت نموده اند.

بر پایه سیاست های جدید آموزشی، دانشجویان از برنامه های آموزشی عمومی تری در نخستین نیم سال تحصیلی خود (Semestre) برخوردار می گردند که آنها را برای ورود به یکی از هشت رده (Courses) فراگیر و اصلی آماده می نماید و این درحالیست که در حال حاضر دانشجویان، از بدو ورود به دانشگاه تحت گزینش تخصصی علمی قرار می گیرند.

در کشور فرانسه، آموزش عالی، همانند مقاطع آموزش ابتدایی و متوسطه، بصورت دوره ای سازماندهی می گردد. نخستین دوره بصورت تئوری بوده، مدت زمان ۲ سال بطول انجامیده و به کسب مدرک BEUG معادل با دیپلم آموزش عالی انگلستان منتهی می گردد. دومین دوره آموزشی نیز که مدت زمان ۲ سال به طول می انجامد، در پایان نخستین سال آموزش به کسب مدرک کارشناسی و در پایان دومین سال آموزش به کسب مدرک کارشناسی ارشد منتهی می گردد. سومین دوره نیز، به دانشجویان منتخب کارشناسی ارشد اختصاص یافته و به کسب مدارک عالی (راه گشای آموزش مقطع دکتری) منتهی می گردد.

ساختار آموزشی

آموزش عالی در کشور فرانسه، مجموعه دانشگاه‌ها، انستیتوهای تخصصی و مدارس عالی را دربر می گیرد. طبق آخرین آمار بدست آمده، مجموعه فوق پذیرای تعداد ۲/۲۰۰ هزار دانشجو و ۷۰ مدرس می باشد. تعداد ۸۴ دانشگاه و ۲۳۲ کالج در سراسر کشور فرانسه فعالیت دارند که از این تعداد ۱۴ دانشگاه و ۸۰۰ واحد آموزشی و پژوهشی در منطقه پاریس تمرکز یافته اند.

آموزش دانشگاهی در کشور فرانسه طی ۳ مرحله متوالی به علاقمندان ارائه می گردد:

- مرحله نخست آموزشی (آموزش ۲ساله) دوره آموزش عمومی و جهت یابی است. گواهینامه عمومی تحصیلات دانشگاهی (DEUG) گزینش های بسیار زیادی را دربر می گیرد.

- مرحله دوم آموزشی (آموزش ۲-۱ساله)، دوره تعمیق و آموزش تخصصی است که آموزش های عمومی و نهایی فنی و حرفه ای را به عنوان پیش فرض ارائه می نماید. مدرک اعطایی، مدرک کارشناسی یا کارشناسی ارشد بوده و مستلزم گذراندن آزمون کنکور عمومی است.

- مرحله سوم آموزشی (آموزش ۵-۱ساله) که دوره عالی تخصصی و آموزشی- پژوهشی است.

- مرحله چهارم آموزشی (آموزش ۲-۱ساله) که بر جهت گیری پژوهشی DEA و یا گذراندن دوره آموزش عالی تخصصی (DESS) منتهی می گردد.

- مرحله پنجم آموزشی (آموزش دانشگاهی و پژوهشی مدرک دکتری)

آندسته از شهروندان فرانسوی که به گذراندن موفقیت آمیز محورهای آموزشی اول و دوم آموزش متوسطه نائل آیند، از حق ورود به مراکز آموزش عالی برخوردار می گردند.

این درحالیست که پذیرش دانشجویان در رشته های پزشکی و مهندسی دانشگاه های فرانسه عموماً از طریق برگزاری آزمون کنکور صورت می گیرد. آموزش دانشگاهی در مراکز آموزش عالی فرانسه از ۳ سیکل مجزا برخوردار بوده و مجموع دوره های آموزشی طی سیکل اول و دوم بر ۴ سال بالغ می گردد. لازم به ذکر است که دوره های آموزشی ۳ سیکل فوق رایگان می باشد.

زبان تدریس مراکز آموزش عالی کشور فرانسه، زبان فرانسه است. عمده شهرت دانشگاه های این کشور، بر رشته های حقوق و علوم سیاسی تمرکز یافته است. سال تحصیلی دانشگاه های فرانسه طی ماه های اکتبر و سپتامبر آغاز می گردد. اکثریت دانشگاه های فرانسه رایگان بوده کلیه متقاضیان ورود به مراکز آموزش عالی فرانسه ملزم به گذراندن دوره کالج زبان فرانسه به مدت یکسال و حضور در آزمون مهارت های زبان فرانسه و ثبوت مهارت های تحصیلی خود جهت ادامه تحصیلات به زبان فرانسه میباشند. آزمون ورودی دیگری نیز در ارتباط با رشته های تخصصی مورد نظر متقاضیان برگزار می گردد که با توجه به حد نصاب و نمرات متقاضیان، در قالب دوره های آموزش پیش دانشگاهی ۳ ماهه تا ۱ ساله از سوی دانشگاه به آنان ارائه می گردد تا از لحاظ سطح معلومات از تراز سطح اول دانشگاه برخوردار گردند. گفتنی است که آزمون زبان فرانسه هر ساله در سفارت فرانسه در محل اقامت متقاضیان و یا در کشور فرانسه برگزار می گردد. در صورت برخورداری از مدرک DALF، متقاضیان از گذراندن آزمون زبان معاف می گردند.

دوره های آموزش عالی در کشور فرانسه در دانشگاه ها، مدارس عالی مهندسی و دانشکده های هنرهای زیبا ارائه می گردد. افرادی می توانند به دانشگاه ها و موسسات فوق راه یابند که از دیپلم متوسطه (Baccalaureate (Bac) برخوردار باشند. جهت ورود به مراکز آموزش عالی دولتی نظیر مدارس عالی دولتی (Nationale Ecole) و موسسات تربیت نیروهای متخصص از داوطلبین آزمون

تخصصی به عمل می‌آید. این در حالیست که شرط ورود به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برای داوطلبین خارجی (غیر بومی) قبولی در آزمون ورودی سراسری زبان فرانسه است.

مطابق قانون مصوب ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴ موسوم به قانون SAVARY، آموزش عالی به عنوان سرویس عمومی تحصیلات تکمیلی به رسمیت شناخته شد. از جمله مهمترین وظایف مراکز آموزش عالی کشور فرانسه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ارائه آموزش‌های مقدماتی و پیوسته تکمیلی

- راهبری تحقیقات علمی و فنی و بهره‌گیری از نتایج تحقیقات

- اشاعه فرهنگ اطلاع‌رسانی علمی و فنی

- ارتقاء همکاری‌های بین‌المللی آموزشی

قانون فوق به تعریف و تبیین اصول اساسی و کاربردی آموزش عالی تحت مسئولیت وزارت آموزش عالی و تحقیقات مبادرت نموده و اصول حاکم بر سازمان و عملکرد مؤسسات آموزش عالی، دانشگاهها، کالجها و مؤسسات غیر دانشگاهی، کالجهای تربیت مدرس، کالجهای فرانسوی خارج از کشور و Grades ecoles را پایه‌ریزی می‌نماید. آموزش عالی در محدوده بسیار وسیعی از مؤسسات ارائه می‌گردد. روندهای سازماندهی و پذیرش دانشجو بر حسب نوع مؤسسات آموزشی متفاوت می‌باشد. از جمله مهمترین مؤسسات آموزش عالی کشور فرانسه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- دانشگاهها که در زمره مراکز عمومی آموزشی محسوب گردیده و از کلیه داوطلبین برخوردار

از مدرک Baccalaureate که به گذراندن دوره‌های کوتاه مدت یا دراز مدت تحصیلات تکمیلی علاقه‌مند باشند، پذیرش به عمل می‌آورد.

دانشگاههای کشور فرانسه از تعداد زیادی دانشجو برخوردار بوده و به ارائه برنامه‌های آموزشی

متنوعی اعم از آموزشهای تئوری یا عملی مبادرت می‌نمایند.

- کالج ها و موسسات عمومی یا خصوصی، همچنین به ارائه تحصیلات عالی فنی و حرفه ای تحت نظارت وزارت خانه های مختلف مبادرت می نمایند. از جمله دوره های مختلف آموزشی کالج ها و موسسات عمومی یا خصوصی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- دوره های کوتاه مدت فنی ، بازرگانی، پیراپزشکی و....

- دوره های دراز مدت که در مدت زمان ۳ یا بیشتر از ۳ سال پس از اتمام Baccalaureate به داوطلبین ارائه گردیده و آموزش های پیشرفته ای نظیر علوم سیاسی، مهندسی، بازرگانی و مدیریت، راه وساختمان، دامپزشکی، ارتباطات و هنر را شامل می گردد. موسسات مذکور به گزینش دانشجویان خود از میان داوطلبین برخوردار از Baccalaureate بر مبنای برگزاری آزمون رقابتی و بررسی سوابق تحصیلی توسط اعضای هیأت ممتحنه مبادرت می نمایند. بر مبنای قانون مصوب ۲۳ آگوست ۱۹۸۵، کلیه داوطلبین، پس از احراز مدرک Baccalaureate ، از حق حضور در موسسات آموزش عالی متعلق به وزارت آموزش عالی یا موسسات وابسته به دانشگاه های کشور برخوردار می گردند. گفتنی است که گزینش دانشجویان از طریق ارزشیابی تحصیلات گذشته، تجارب کاری و یا مهارت های فردی داوطلبین صورت می پذیرد.

مقاطع تحصیلی

آموزش عالی در کشور فرانسه از ۳ دوره (سیکل) مجزا با عناوین سیکل اول مشتمل بر آموزش های مقدماتی علوم، سیکل دوم مشتمل بر تکمیل دوره های علمی و سیکل سوم مشتمل بر پژوهش های پیشرفته علمی متشکل می گردد. طی سیکل اول آموزش عالی دانشجویان با گذراندن دوره آموزشی ۲ تا ۳ ساله مشتمل بر ۱۱۰۰ ساعت آموزش تئوری و عملی موفق به اخذ مدارک علمی (Diplomas d Etudes Universitaires Generales (DEUG)، گواهینامه تکنسین عالی Brevet Technicien Supérieur (BTS) و یا دیپلم فنی دانشگاهی با عنوان Institute Universitaires de Technologies (D. U. T.) می گردند.

مدرک SUPERIEUR (B.T.S) BEVETDE TECHNECIEN که پس از احراز دیپلم کامل متوسطه (گذراندن دوره آموزشی ۱۲ساله) در رشته‌های عمومی یا فنی و پس از طی دوره آموزشی دو تا سه سال به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد. محتوای این دوره بر آموزش‌های علمی و عملی و کسب کارآیی در مشاغل مختلف مشتمل می‌گردد.

مدرک INSTITUTS UNIVERSITAIRES DE TECHNOLOGY (I.U.T) که در موسسات آموزش عالی تکنولوژی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مؤسسات تکنولوژی دانشگاهی از سال ۱۹۶۶ در کنار دانشگاه‌های مختلف آغاز به فعالیت نمود. دارندگان دیپلم کامل متوسطه (محور الف و ب) می‌توانند وارد این مؤسسات شده و پس از طی دو سال آموزش تکنولوژی در رشته‌های بیولوژی کاربردی، شیمی، عمران، الکترونیک، مکانیک و.. به احراز مدرک (D.U.T) نائل آیند. طی سیکل دوم آموزش عالی، مدارک آموزشی با عناوین مدرک Licence با یک سال تحصیل پس از DEUG و مدرک Matrise با یک سال تحصیلی پس از Licence با مجموع دوره آموزشی ۴ساله به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد.

مدارک Diplome d Etudes Superieurs و Diplome d Ingenieur نیز پس از گذراندن تحصیلات ۵ساله پس از دیپلم متوسطه به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد.

طی سیکل سوم آموزش عالی نیز مدرک علمی (DEA) Diplome d Etudes Approfondies پس از گذراندن ۱۸-۱۲ ماه تحصیلی (آموزش و پژوهش) پس از دوره Matrise به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد. به عبارت دیگر سیکل سوم به احراز یکی از ۹ مدرک علمی ذیل منتهی می‌گردد :

D.E.A که پس از گذراندن دوازده تا هجده ماه تحصیل (آموزش و تحقیقات) و پس از احراز مدرک علمی MATRISE به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مدارک DIPLOME D ETUDES SUPERIEURS و DIPLOME D'INGENIEUR که پس از گذراندن دوره آموزشی ۴-۵ سال پس از احراز دیپلم متوسطه و رساله آموزشی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مدارک DOCTEUR UNIVERSITAIRES (دکترای دانشگاهی) که ویژه دانشجویان خارجی (غیر بومی) می‌باشد. برخورداری از مدرک D.E.A شرط ورود به این دوره است. مدرک فوق پس از گذراندن دوره آموزشی ۲ ساله و ارائه رساله آموزشی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مدرک (دکترای سیکل سوم) DOCTEUR DE 3EME CYCLE که قبلا پس از گذراندن دوره آموزشی ۱-۲ ساله و پس از احراز مدرک E.A.D به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردید.

مدرک ETAT و DOCTEUR D (دکترای دولتی) که پس از گذراندن دوره آموزشی ۳-۵ سال و انجام تحقیقات پس از احراز دکترای سیکل سوم یا D.E.A و ارائه رساله تحقیقاتی به فارغ التحصیلان ارائه می‌گردد.

مدرک DOCTEUR INGENIEUR که پس از دیپلم مهندسی و یا D.E.A و گذراندن حداقل دوره آموزشی ۲ ساله به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

از سال ۱۹۸۴، طبق قوانین آموزش کشور فرانسه، دوره های مختلف دکتری به صورت جداگانه برگزار می‌گردد. مدت زمان آموزش این دوره به طور متوسط چهار سال پس از D.E.A را مشتمل می‌گردد.

مدرک D.P.L.G که پس از گذراندن دوره آموزشی ۵ ساله و ارائه رساله آموزشی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مدرک D.E.S.A که پس از گذراندن دوره آموزشی چهار سال و نیم در رشته معماری به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

مدرک D.E.S.S که پس از گذراندن دوره آموزشی ۲ ساله پس از احراز مدرک LICENCE به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

دوره‌های درازمدت آموزشی

دوره‌های درازمدت دانشگاهی به سه دوره پی در پی تقسیم بندی شده که هر دوره به کسب مدارک ملی منتهی می‌گردد. دوره نخست، ادامه تحصیلات پیش از احراز مدرک Baccalaureate را

دربر گرفته و دانشجویان را برای ورود به دوره دوم و یا حضور در برنامه‌های آموزشی فنی و حرفه ای آماده می‌نماید. دوره مذکور مدت زمان ۲ سال به طول انجامیده و به اخذ گواهینامه تحصیلات عمومی دانشگاهی منتهی می‌گردد. به استثنای رشته‌های حقوق و علوم اقتصادی سایر برنامه‌های درسی به صورت واحدی ارائه گردیده و این امر به تغییر جهت تحصیلات، تغییر رشته یا تحصیلات پاره وقت، سهولت بیشتری می‌بخشد. دانشجویان کلیه برنامه‌های آموزشی موظف به گذراندن زبان خارجی پیشرفته می‌باشند.

در خصوص برنامه‌های آموزش گروه پزشکی (پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و بیولوژی انسانی)، دانشجویان بر اساس نتایج و عملکرد تحصیلی خود در پایان سال اول تحصیلی گزینش می‌گردند. آندسته از دانشجویانی که در سال دوم پذیرفته می‌شوند، توسط هیأتی متشکل از مسئولین وزارت آموزش عالی و وزارت بهداشت مورد ارزشیابی قرار می‌گیرند.

دوره دوم، دوره تثبیت آموزشهای پیشرفته عمومی، علمی و فنی می‌باشد که به انجام عملی دروس تئوری منتهی می‌گردد. دوره دوم آموزش، مدت زمان ۲-۳ سال به طول انجامیده و طی آن آموزش‌های ذیل ارائه می‌گردد:

- آموزش پایه، حرفه ای یا تخصصی که به اخذ مدارک Licence و Matrise منتهی می‌گردد.

- آموزش‌های تخصصی که به اخذ مدرک فنی ۲ساله و یا به اخذ مدرک Matrise در مدیریت

کامپیوتر منتهی می‌گردد.

- دوره‌های آموزشی ۳ساله که به اخذ مدرک مهندسی منتهی می‌گردد.

- دوره‌های آموزشی موسسات آموزش تخصصی دانشگاهی که به پذیرش از دانشجویانی که

یک سال آموزش عالی را پشت سر گذارده اند، مبادرت می‌نماید. لازم به ذکر است که گذراندن

دوره ۳ ساله دانشگاهی و تخصصی، به اخذ مدرک Matrise منتهی می‌گردد.

- در دوره‌های آموزش تربیت معلم (IUFM) نیز از دانشجویانی ثبت نام به عمل می‌آید که

آموزش ۳ ساله متوسطه تکمیلی را پشت سر گذارده باشند. دوره‌های آموزش دانشگاهی و تخصصی

مدت زمان ۳ سال بطول انجامیده و دانشجویان پس از اتمام این دوره به عنوان معلم در مراکز آموزشی پذیرش می گردند. علاوه بر مدارکی که مورد تأیید وزارت آموزش عالی و تحقیقات می باشد، دانشگاهها مطابق اختیارات آموزشی، از صلاحیت صدور گواهی نامه به دانشجویان برخوردار می باشند. طی دوره سوم، دروس و آموزش های کاملاً تخصصی از طریق تحقیق به دانشجویان ارائه می گردد. دانشجویان این دوره از میان دارندگان مدارک Matrise، مهندسی یا مدرک معادل Matrise و مهندسی برگزیده می شوند.

طی دوره های آموزشی مذکور آموزش های ذیل ارائه می گردد :

- آموزش تخصصی ۱ساله همراه با دوره اجباری کارورزی که به اخذ گواهینامه تحصیلات عالی تخصصی منتهی می گردد.

- آموزش از طریق تحقیق، که در پایان سال اول به اخذ گواهینامه تحصیلات عالی و پس از طی ۳-۴ سال آموزشی به اخذ مدرک دکتری منتهی می گردد. در این مقطع ارائه پایان نامه و دفاع از آن الزامی می باشد. دارندگان مدرک علمی دکتری، همچنین می توانند در جهت دریافت مدرکی که دال بر توانایی آنها در انجام تحقیقات پیشرفته و آموزش محققین جوان می باشد، اقدام نمایند. دانشجویان پس از احراز مدرک مذکور از درجه استادی دانشگاه برخوردار می گردند. علاوه بر موارد فوق الذکر، مهندسین ارشد و دانشجویان سال آخر کالج مهندسی نیز می توانند در جهت اخذ مدرک تحقیقات فنی اقدام نمایند. گواهی نامه دوره سوم پس از اتمام برنامه های آموزشی و انجام تحقیقات در مراکز صنعتی و ارائه تحقیقات به فارغ التحصیلان اعطاء می گردد. آموزش و تحصیل در گروه پزشکی در سه دوره آموزشی صورت می پذیرد. مدت زمان آموزش و تحصیل در رشته های پزشکی به انتخاب رشته تحصیلی از گروه پزشکی به شرح ذیل بستگی دارد:

اعطای مدرک پزشکی عمومی ظرف مدت ۸ سال

اعطای مدرک تخصصی پزشکی ظرف مدت ۱۰ تا ۱۱ سال

اعطای مدرک دندان پزشکی ظرف مدت ۵ سال

اعطای مدرک دارو سازی ظرف مدت ۶ سال

به طور کلی می توان ساختار دوره های آموزش دراز مدت دانشگاهی کشور فرانسه را به

صورت ذیل خلاصه نمود:

دوره اول (۲ سال): آموزش عمومی و راهنمایی

دوره دوم (۲سال): آموزش پیشرفته

دوره سوم (۱ تا ۵ سال): مدرک تخصصی، دکتری، مهارت بخشی در جهت راهبری تحقیقات

مدارک دانشگاهی به نام DU نیز در پایه های اول و دوم و سوم وجود دارد؛ گفتنی است که این

قبیل مدارک توسط خود دانشگاه ها و بر اساس نیازهای محلی اعطا می گردد.

دوره اول - ۲ سال

DEUG (مدرک تحصیلی عمومی دانشگاهی) - دیپلم متوسطه + ۲ سال

جهت آمادگی برای اخذ این مدرک، برخورداری از دیپلم متوسطه (یا مدرک معادل قابل

قبول) ضروری است. DEUG که با یک ترم راهنمایی آغاز می گردد، به دانشجو اجازه می دهد با

نظام های اساسی آشنا گردد. در غیر این صورت اومی تواند به تغییر گرایش خود نسبت به نوع

دیگری از آموزش، به ویژه آموزشهای BTS, DUT در ابتدای این ترم مبادرت نماید.

DEUST

DEUST از طریق آزمون کنکور یا تشکیل پرونده قابل دستیابی است. با گذراندن دوره

آموزشی فوق ، طی دو سال تکنسین هایی راهی بازار کار می گردند که از تحصیلات کاربردی

برخوردار می باشند. گفتنی است که این دوره اغلب توسط دانشگاهایی برگزار می گردد که مایل

باشند به نیازهای خاص اقتصادی یک منطقه پاسخ گویند.

دوره دوم - ۲ تا ۳ سال

کارشناسی : DEUG (یا مدرک معادل آن) + ۱ سال - دیپلم متوسطه + ۳ سال

Maitrise : لیسانس (یا مدرک معادل آن) + ۱سال - دیپلم متوسطه + ۴ سال

Maitrise برای کسب تخصص حرفه ای در ۲ سال

هدف از ارائه دوره‌های آموزشی مذکور، ایجاد زمینه مناسب در جهت دستیابی مستقیم به زندگی حرفه‌ای است. گزینشی سختگیرانه ایجاد می نماید که دانشجوی در فرانسه حضور داشته باشد. از این روی، وی ملزم به برخورداری از پرونده تحصیلی درخشان است.

MST (Maitrise) علوم و فنون - دیپلم متوسطه + ۴ سال

دوره فوق، تایید کننده دوره‌های آموزشی است که مبتنی بر مطالعه اطلاعات و فرآیندهای فنی است. در پایان سال اول MST مدرک علمی ارائه نمی گردد.

MSG (Maitrise) علوم مدیریت - دیپلم متوسطه + ۴ سال

دوره سوم - ۱ تا ۶ سال

دوره **Maitrise** که شرایط انتخاب چندین مسیر تحصیلی به شرح ذیل را فراهم می آورد:

• (مدرک تحصیلات عالی تخصصی) - دیپلم متوسطه + ۵ سال

دوره‌ی آموزشی فوق، دوره‌ی ۱ساله با اهداف حرفه‌ای است که در میان دانشجویان فرانسوی طرفدار بسیار دارد. افراد برخوردار از مدرک DESS از تخصصی حرفه‌ای بهره جسته که طی دوره کارآموزی اجباری حاصل می‌آید و بدینگونه او می‌تواند مستقیماً وارد بازار کار گردد. از این روی، این دوره عبارت از یک دوره عملی در زمینه‌ای تخصصی می باشد.

• **DRT** (مدرک پژوهش فنی) - دیپلم متوسطه + ۶ سال

تنها مهندسين IUP و دانشجویان سال آخر مدارس مهندسی، از حق دستیابی به DRT برخوردار می باشند. دانشجویان دوره فوق ملزم به مطالعه مدیریت پروژه، مدیریت مالی، بازاریابی و اقتصاد کارخانه ظرف مدت زمان ۳ تا ۶ سال و گذراندن آموزش‌های تخصصی متناسب با DRT انتخابی می باشند. پس از آن برای مدت ۱۸ ماه وارد کارخانه شده و طی

آن به انجام یک طرح صنعتی مبادرت می نمایند. گفتنی است که به منظور کسب مدرک DRT، نگارش رساله‌ای در زمینه تخصصی و دفاع از آن الزامی است.

- **DEA** (مدرک تحصیلات پیشرفته) - دیپلم متوسطه + ۵ سال

DEA که اغلب آنرا به عنوان سال آمادگی برای یک پایان‌نامه می‌شمارند (و این بدان معنی است که اغلب خود به تنهایی کفایت نمی‌کند)، دروازه رسیدن به دنیای پژوهش‌های مقطع دکتری است. از این روی، در وهله نخست شامل افرادی می‌گردد که مایلند پژوهشگر یا مدرس دانشگاه شوند. DEA معرف نخستین سال تحصیل در مقطع دکتری، یا سال آغاز پژوهش در یک رشته دکترا یا یک زمینه ویژه است. اعطای مدرک فوق منوط به دفاع از یک پایان‌نامه است که قابلیت دانشجوی در جهت پژوهش و توانایی او برای تهیه یک پایان‌نامه را نشان می‌دهد.

- **دکتری (DEA+3 یا ۴ سال)** - دیپلم متوسطه + ۸-۹ سال

دوره دکتری که از ۳-۴ سال به طول می‌انجامد، مبتنی بر فعالیتهای پژوهشی است که منجر به دفاع از یک پایان‌نامه می‌گردد. گفتنی است که در ارائه پایان‌نامه‌های ادبیات و علوم انسانی، ۱ سال به مدت زمان مذکور اضافه می‌گردد. به منظور ثبت‌نام در دوره دکتری، داوطلبان ملزم به برخورداری از مدرک DEA و موافقت مدیر پایان‌نامه می‌باشند. علاوه بر این، پرونده ای از عملکرد داوطلب مورد نیاز بوده و مصاحبه با استاد نیز ضروری است.

- **DEUG (reeMagist یا DUT+3 سال)** - دیپلم متوسطه + ۵ سال

مدرکی است که تشریفات دانشگاهی منتهی به تخصص حرفه‌ای را تایید می‌نماید. دانشجویان به طور موازی مدرک کارشناسی، Maitrise و سپس DESS یا DEA دریافت می‌دارند.

دوره‌های کوتاه مدت با اهداف حرفه‌ای

BTS (گواهینامه تکنسین عالی) که در مؤسسات عمومی یا خصوصی ارائه می گردد.

مدرک علمی فوق با DUT (مدرک دانشگاهی فنی) که منحصر در مؤسسات عمومی ارائه می گردد، تفاوت دارد. در DUT تأکید بر نزدیک شدن دروس عمومی به یک موضوع تخصصی مطرح بوده و آموزش به میزان زیادی انتزاعی است و این در حالی است که در BTS، آموزش به سمت یک شغل مشخص سوق می یابد.

BTS - دیپلم متوسطه + ۲ سال

دروس BTS، در مراکز آموزش متوسطه ارائه می گردد.

DUT - دیپلم متوسطه + ۲ سال

مؤسسات فنی دانشگاهی (IUP) به برگزاری دوره های عمومی و حرفه ای طی ۲ سال (کارآموزی ۶ تا ۸ هفته ای در کارخانه) و اعطای مدرک علمی DUT مبادرت می نمایند. لازم به ذکر است که دسترسی به این دوره برای افراد برخوردار از دیپلم متوسطه، آزاد است.

DEUST - کلاس های آمادگی

کلاس های آمادگی به منظور شرکت در کنکور ورودی مدارس مهندسی، دامپزشکی، نظامی، بازرگانی و مراکز تربیت مدرس برگزار می گردد. گفتنی است که آموزش های فوق ظرف مدت زمان ۲ سال در خود مراکز متوسطه ارائه می گردد.

مدارس مهندسی - دیپلم متوسطه + ۵ سال

دوره های آموزش مهندسی بر اساس گزینش برگزار گردیده و تنها دانش آموزان قوی یا قوی ترین آنها در زمینه های علمی در دوره متوسطه، از توانایی ورود به این قبیل مدارس برخوردار می باشند. از این روی، در این راستا، گزینش جامعی صورت می گیرد. گفتنی است که مجموعه مدارس مهندسی، خصوصی و عمومی، تحت نظارت کمیسیون عناوین مهندسی (CTI) قرار دارند.

نحوه پذیرش دانشجو در مدارس مهندسی

پس از پایان کلاس های آمادگی کنکور؛ (تحصیلات ۳ ساله)

پس از اخذ دیپلم متوسطه از طریق بررسی پرونده یا از طریق کنکور؛ (تحصیلات ۵ ساله)
پس از دیپلم متوسطه + ۲ سال، از طریق پرونده تحصیلی و /یا از طریق مصاحبه (برای
دوره‌های دانشگاهی)؛ (تحصیلات ۳ ساله)

برخورداری از عنوان Maitrise (تحصیلات ۲ساله)

مدارس بازرگانی و مدیریت- دیپلم متوسطه + ۵ سال

مدارس بازرگانی و مدیریتی متعددی در کشور فرانسه فعالیت دارند که شبکه‌ای از مدارس
اداری را تشکیل داده‌اند. گذشته از یک بدنه واحد آموزشی، این مدارس به فراخور نیازهای هر
منطقه، به ارائه برخی آموزش‌های اختیاری نیز مبادرت می نمایند. تحصیلات فوق مدت زمان، ۳
سال به طول می‌انجامد.

Maste're تخصصی- دیپلم متوسطه + ۶ سال

مدارس بزرگ مدیریت و مهندسی، همچنین به ارائه دوره‌های عالی تحصیلی (Mastere
تخصصی) مبادرت می نمایند. Mastere تخصصی (MS) به عنوان مدرک علمی محسوب نگردیده،
بلکه نشانی است که توسط کنفرانس مدارس بزرگ، طی دوره آموزشی خاص در ارتباط با
کارخانجات اعطا می‌گردد. داوطلب دوره فوق ملزم به برخورداری از مدرکی معادل دیپلم متوسطه +
۵ سال یا دیپلم متوسطه + ۴ سال متناسب با تجربه حرفه‌ای است. تحصیل در این دوره معمولاً از
۱۲ تا ۱۵ ماه به طول می‌انجامد که بالغ بر ۶-۵ ماه آن، صرف دوره کارآموزی می‌گردد. گفتنی است
که فهرست Maitrise های تخصصی معتبر هر سال، توسط کنفرانس مدارس بزرگ انتشار می‌یابد.

کشاورزی و علوم زراعی

برای آندسته از افرادی که علاقمند به مشاغل بخش کشاورزی و علوم غذایی می باشند، دامنه
آموزش‌های ارائه شده از BTSA (گواهینامه فنی عالی کشاورزی) تا مدرک مهندسی گسترده است.
در میان دوره‌های کوتاه مدت، BTSA که دوره‌ای عملی است در نزد کارفرمایان بیشتر مورد قبول

واقع می‌گردد. در میان دوره‌های طولانی مدت، بهترین مسیر مدارس مهندسی است که از جمله مهمترین نمونه‌های آن می‌توان به مدارس مهندسی کشاورزی و مهندسی علوم غذایی- کشاورزی، و مدارس مهندسی فعالیت‌های کشاورزی اشاره نمود.

معماری

تحصیل در رشته معماری، مدت زمان ۵ سال به طول انجامیده و به دو دوره تقسیم می‌گردد. دوره اول آموزش ۲ سال بوده و با مدرک DEFA (مدرک تحصیلی پایه معماری) مورد تأیید واقع می‌گردد. ۳ سال دوره دوم نیز به DPLG منتهی شده و شامل ۱۲ گواهینامه است. پرونده‌های داوطلبی توسط کمیسیون ملی مورد بررسی قرار می‌گیرد. اصلاحاتی در زمینه آموزش معماری به تدریج در حال انجام است. به این ترتیب که طول مدت تحصیلی به ۶ سال و ۳ دوره افزایش می‌یابد.

پزشکی، جراحی دندان و داروسازی

تحصیل در دانشکده‌های مربوطه، حداقل ۶ سال به طول می‌انجامد.

دوره‌های کوتاه مدت آموزشی

این دوره‌ها عمدتاً حوزه‌های صنعتی را در بر می‌گیرد. پس از دو یا سه سال تحصیل، گواهینامه آموزش تخصصی به دانشجویان اعطا می‌گردد.

کالج‌های آموزش عالی

مطابق قانون مصوب ۱۲ جولای ۱۸۷۵، اصل آزادی آموزش عالی در جهت امکان تشکیل موسسات آموزش عالی خصوصی از طریق تصویب احکام قانونی، تأیید و تصویب گردید. روند پذیرش دانشجویان در موسسات مذکور انتخابی می‌باشد. کسب مدرک Baccalaureate الزامی بوده اما کافی نمی‌باشد. از جمله مهمترین موسسات آموزشی ارائه کننده دوره‌های آموزشی دراز مدت می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- کالج‌های مهندسی

- کالجهای عالی مدیریت و بازرگانی که از آن جمله می‌توان به مهمترین کالجها به شرح ذیل اشاره نمود :

Ecole des haute etudes Commerciales

Ecole Superieure des Sciences economiques ET Commercialese

Ecole Superieure de Commerce de Paris

Ecole Superieure de Commerce de Lyon

Ecoles Superieures de Commerce ET dad ministration des entreprises

Ecoles or Institutes Supereurs de Sciences Commercialese

- کالجهای کاتولیک، کالجهای کاتولیک موسسات خصوصی بوده و از سوی وزارت آموزش عالی و تحقیقات به رسمیت شناخته شده و به ارائه دوره‌های آموزش دانشگاهی و کالج مبادرت می‌نمایند. از دانشجویان پیش از برگزاری آزمون دانشگاهی، آزمون ورودی به عمل می‌آید. تعداد ۵ موسسه کاتولیک در ۵ شهر فرانسه Nnger Toulouse Paris; Lille; Lyons; واقع گردیده است. کلیه موسسات خصوصی می‌توانند از دولت تقاضای تأیید رسمی نمایند. وزیر آموزش عالی مسئولیت تأیید عملکرد موسسات فوق الذکر را بر عهده دارد. موسسات تأیید شده مورد بازرسی قرار گرفته و استخدام مدیران و پرسنل آموزشی آنها منوط به تأیید مدیران آکادمیک می‌باشد.

از جمله مهمترین کالج‌های بخش عمومی نیز می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

۱. کالج علوم سیاسی (IEP) که در شهر پاریس واقع گردیده و از داوطلبین برخوردار از مدرک Baccalaureate ، پس از برگزاری آزمون ورودی پذیرش به عمل می‌آورند. از دارندگان مدرک معادل کارشناسی نیز، پس از برگزاری مصاحبه در سال دوم آموزش پذیرش به عمل می‌آید. گفتنی است که مراکز مذکور پس از دوره سه ساله آموزشی، به اعطای گواهینامه مبادرت می‌نمایند. علاوه بر این، برای فارغ التحصیلان این مراکز امکان ادامه تحصیلات عالی به مدت یک تا دو سال در چارچوب دوره سوم آموزش در مراکز آموزشی فراهم آمده است.

۲. کالج‌های علوم طبیعی که تابع وزارت آموزش عالی می‌باشند. دانشجویان کالج مذکور از طریق برگزاری آزمون ورودی رقابتی، گزینش می‌گردند.

دانشجویان به مدت دو سال پس از Baccalaureate در کلاس‌های آمادگی حضور یافته و خود را جهت حضور در آزمون ورودی آماده می‌نمایند. پس از پذیرش دانشجویان، دوره‌های آموزشی مذکور بنا بر ضوابط کالج‌ها برگزار گردیده و مدت زمان ۵-۲ سال به طول می‌انجامد. کالج‌های مذکور همچنین به اعطای مدرک مهندسی مورد تأیید وزارت آموزش عالی و تحقیقات به فارغ التحصیلان مبادرت می‌نمایند.

۳. تعداد ۴ کالج تربیت معلم که در ۴ شهر Paris ; Fontegay; Saint-Cloud ; Lyons واقع گردیده است. کالج‌های فوق از شرایط ورودی ویژه‌ای برخوردار می‌باشند. برگزاری آزمون ورودی گزینشی به صورت رقابتی که کلاس‌های آمادگی آن مدت زمان ۲ سال پس از Baccalaureat برگزار می‌گردد، ملاک گزینش دانشجویان می‌باشد. تحصیل در این کالج‌ها منتهی به اخذ مدارک دانشگاهی ملی و شرکت در آزمون رقابتی جهت استخدام مدرسین می‌گردد.

۴. کالج‌های آموزش عالی تخصصی من جمله کالج ENA که تحت مسئولیت و نظارت دفتر نخست وزیری قرار داشته و به تربیت افرادی جهت احراز پست‌های مدیریتی رده بالا مبادرت می‌نماید.

۵. موسسات آموزش نظامی وابسته به وزارت دفاع، که مدارس نظامی، نیروی دریایی و نیروی هوایی را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. پذیرش دانشجویان در این مراکز نیز از طریق برگزاری آزمون ورودی پس از حضور در کلاس‌های آمادگی صورت می‌گیرد.

۶. کالج‌های مهندسی معدن که تحت نظارت وزارت صنایع فعالیت نموده و به گزینش دانشجویان بر اساس نتایج آزمون ورودی و یابرسی مهارت‌های آموزشی آنان مبادرت می‌نماید. کالج‌های مذکور پس از گذراندن دوره سه تا چهار ساله آموزشی به اعطای مدرک مهندسی مبادرت می‌نمایند.

- موسسات عالی آموزش کشاورزی که تحت نظارت وزارت کشاورزی فعالیت می‌نمایند.
- کالج‌های ملی دامپزشکی که تحت نظارت وزارت بهداشت فعالیت می‌نمایند.
- کالج‌های هنر که تحت نظارت وزارت فرهنگ فعالیت می‌نمایند.
- کالج‌های معماری و راه و ساختمان که تحت نظارت وزارت توسعه و فناوری فرانسه فعالیت می‌نمایند.

سایر انستیتوهای آموزش عالی

مراکز تکنسین عالی (STS)

در مراکز آموزش متوسطه، رشته‌هایی پس از اخذ دیپلم متوسطه وجود دارند که به تربیت دانشجویان به مدت ۲-۳ سال مبادرت نموده و به ارائه مدرک تکنسین عالی (BTS) در رشته‌های صنعتی یا اقتصادی، امور خدماتی و غیره (در مجموع ۱۳۰ تخصص) مبادرت مینمایند. میزان ارائه آموزش‌های عمومی ۳۳٪ و آموزش تخصصی ۶۶ درصد می‌باشد. ارائه یک دوره کارآموزی ۸ الی ۱۲ هفته‌ای نیز مکمل این آموزش می‌باشد.

کلاسهای مقدماتی و مدارس عالی

از جمله مهمترین کلاسهای مقدماتی میتوان به کلاسهای ادبی، علمی و اقتصادی اشاره نمود. حضور در کلاسهای مقدماتی ادبی به مدت (۲سال) و شرکت در آزمون ورودی جهت ورود به مدارس عالی الزامی است. حضور در کلاسهای مقدماتی علمی به مدت (۲سال) و شرکت در آزمون ورودی جهت ورود به مدارس عالی مهندسی الزامی است. حضور در کلاسهای مقدماتی اقتصاد به مدت (۲سال) و شرکت در آزمون ورودی جهت ورود به مدارس عالی اقتصاد الزامی است. لازم به ذکر است دانشجویانی که پس از گذراندن کلاسهای مقدماتی ۲ساله، در آزمون ورودی پذیرفته شوند، از مجوز حضور در مراکز آموزش عالی برخوردار می‌گردند.

مدارس عالی نیز به تربیت مدرسین و پژوهشگران در حوزه ادبیات، علوم انسانی، اقتصاد و علوم مبادرت می‌نمایند .

- مدرسه عالی des chartes که به تربیت کادر محافظ میراث ملی مبادرت مینماید.
- مدارس نظامی (Ecole inter-armes de saint-cyr, Ecole naval, Ecole de l'air) که به تربیت افسران آینده ارتش فرانسه ظرف مدت ۴ سال می‌پردازد.
- مدارس مهندسی که به تربیت کادر علمی و فنی شرکتها در کلیه زمینه‌های (کشاورزی، ساختمان و امور عمومی، شیمی، الکترونیک، پلها و راهها و ...) ظرف مدت ۳ سال مبادرت می‌نمایند.

- مدارس اقتصاد و مدیریت که به تربیت کادر شرکتهای دولتی و خصوصی در حوزه مدیریت اقتصادی، اداری و مالی ظرف مدت ۳ سال مبادرت می‌نمایند.

- انستیتوهای مطالعات سیاسی (IEP) و ۹ مؤسسه دیگر آموزش عالی که به ارائه دوره آموزش ۳ ساله در رشته های «اقتصاد و امور مالی»، «سیاست اقتصادی و اجتماعی»، «ارتباطات و منابع انسانی»، «خدمات عمومی»، «روابط بین‌الملل» و ... مبادرت می‌نمایند.

- مدرسه ملی امور اداری (ENA) که از طریق برگزاری آزمون به جذب دانشجویان علاقه مند به رشته علوم سیاسی مبادرت نموده و به تربیت کادر آموزش عالی ظرف مدت ۲۷ ماه مبادرت می‌نماید.

مراکز آموزش عالی فنی و حرفه ای (ITU)

انستیتوهای دانشگاهی فن آوری وابسته به دانشگاه‌ها، به ارائه گواهینامه‌های فنی دانشگاهی (IUT) پس از گذراندن دوره‌های آموزشی ۲ ساله مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که گذراندن دوره‌های آموزش عمومی و آموزش تخصصی و یک دوره کارآموزی ۶ الی ۸ هفته‌ای برای دانشجویان انستیتوهای فوق الزامی است. در حال حاضر تعداد ۸۲ انستیتوی فنی دانشگاهی با ارائه ۲۱ تخصص در سراسر کشور فرانسه به فعالیت مبادرت می‌نمایند.

مراکز آموزش پزشکی

اخذ گواهینامه دولتی دکتری در رشته پزشکی مستلزم گذراندن حداقل دوره آموزشی ۸ ساله در ۳ مرحله آموزشی به شرح ذیل می باشد:

- مرحله نخست آموزشی، ۲ سال به طول انجامیده و مستلزم گذراندن آزمون بسیار دشوار می باشد.

- مرحله دوم آموزشی، ۴ سال به طول می انجامد .

- در مرحله سوم دانشجویان به گزینش آموزش طب عمومی (آموزش ۲ ساله)، طب تخصصی (آموزش ۲ الی ۵ ساله) و یا طب پژوهشی مبادرت می نمایند. گفتنی است آندسته از دانشجویانی که آزمون کنکور نهایی سال اول را با موفقیت پشت سر گذارند، قادر به تحصیل در رشته جراحی دندانپزشکی ظرف مدت زمان ۵ سال میباشند. آموزش داروسازی نیز با موفقیت در آزمون سال اول، ظرف مدت ۶ سال به علاقه مندان ارائه می گردد.

دانشگاهها و کالج های آموزش پیراپزشکی وابسته به وزارت بهداشت

جهت ورود به دوره های آموزش فوق از دارندگان مدرک علمی Baccalaureat آزمون رقابتی (آزمون کتبی و مصاحبه) به عمل می آید. آموزش و تحصیل در دوره آموزشی فوق حداکثر ۴ سال به طول می انجامد.

انستیتوهای تخصصی دانشگاهی (IUP)

انستیتوهای تخصصی دانشگاهی (IUP) در قالب نظام آموزش دانشگاهی و آشنایی با پژوهش و آموزش ۲ زبان خارجی، به ارائه آموزش دراز مدت علوم فنی مبادرت می نمایند. دانشجویان پس از گذراندن دوره آموزش دانشگاهی ۱ساله، از مجوز حضور در یک انستیتوی تخصصی دانشگاهی

برخوردار می‌گردند. دانشجویان مذکور از امکانات ادامه تحصیل ظرف مدت ۳ سال بهره‌مند گردیده و کلیه سنوات آموزشی آنان با یک مدرک ملی مورد تأیید قرار می‌گیرد.

ارزشیابی تحصیلی

ارزشیابی دانشجویان توسط خود دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور صورت می‌گیرد. مدارک دانشگاهی نیز معمولاً بر مبنای موفقیت دانشجویان در آزمونهای کتبی و شفاهی به آنان اعطا می‌گردد. دانشگاهها معمولاً به ارزشیابی پیوسته از سطح دانش دانشجویان که مطابق با ارزشیابی به عمل آمده بر مبنای میزان عملکرد دانشجویان در خلال سال تحصیلی است، مبادرت می‌نمایند. مطابق قانون مصوب ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴، کمیته ارزشیابی ملی فرانسه تشکیل یافت. کمیته مذکور به تشکیل نهاد نظارتی مستقلی مبادرت نموده و از فعالیتهای خاص و استقلال مالی برخوردار می‌باشد. کمیته ارزشیابی ملی به بررسی و تأیید عملکرد دانشگاهها، کالجها و کلیه مراکز و موسسات تحت نظارت وزارت آموزش عالی کشور مبادرت می‌نماید. کمیته مذکور همچنین مسئولیت ارزشیابی موسسات تحت نظارت وزارتخانه آموزش و پرورش ملی را بر عهده دارد.

عملکرد کمیته مذکور تنها به ارزشیابی موسسات محدود نمی‌گردد. بلکه تأیید کیفیت فعالیتهای تحقیقاتی و آموزشی، آموزش معلمان، آموزش تکمیلی، نظارت بر کادر و خدمات آموزشی، نظارت بر روند آموزشی دانشجویان و تنظیم قراردادهای ملی و بین‌المللی نیز بر عهده نهاد فوق می‌باشد. گفتنی است که در جهت انجام امور فوق، کمیته مذکور به تصویب مجموعه‌ای از شاخصهای اجرایی مبادرت نموده است. کمیته ارزشیابی ملی همچنین به ارائه گزارش سالیانه از عملکردهای خود و وضعیت آموزش عالی و تحقیقات به رئیس جمهور مبادرت می‌نماید. به طور کلی می‌توان گفت که در میان کشورهای اروپایی، کشور فرانسه از تاریخچه‌ای غنی در خصوص روشهای ارزشیابی کیفی مراکز آموزش عالی برخوردار می‌باشد. ریشه‌های مفهوم اعتباربخشی در کشور فرانسه به زمان ریاست دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور توسط نماینده گان پاپ یا اسقف به عنوان اشخاصی که از نقش قاطع و مشخص در شکل مدرن آموزش فرانسه برخوردار

بودند، باز می‌گردد. به عبارت دیگر نهاد تصمیم‌گیرنده در خصوص تعیین مواد آموزشی و نحوه تدریس دروس آموزشی، شخص پاپ بود. در این الگو قدرت خارجی واحدی مسئولیت نظارت بر سیستم آموزشی دانشگاه‌های کشور را بر عهده داشت. این درحالیست که در سال ۱۹۸۵، کمیته ارزشیابی ملی با اهداف نظارت و قضاوت صحیح و قانونی در خصوص کیفیت فعالیتهای تحقیقاتی و آموزشی مراکز دانشگاهی کشور و قضاوت صحیح در خصوص نحوه عملکرد دانشگاه‌ها و اجرای صحیح مسئولیت‌های اداری-آموزشی تشکیل یافت. کمیته مذکور نهاد مستقل دولتی است که از جمله ویژگیهای کاری آن میتوان به رعایت اصل گفت و شنود مستمر میان اعضای گروه ارزشیابی اشاره نمود. در کشور فرانسه ارزشیابی مراکز آموزش عالی توسط ارسال دعوت‌نامه به مراکز دانشگاهی و اجرای نظارت‌های آموزشی مرتب در فواصل زمانی ۸ سال یکبار صورت می‌گیرد. گفتنی است که ارائه گزارش ارزشیابی‌های به عمل آمده از هر یک از موسسات آموزش عالی از مرحله بازدید تا خاتمه حدود ۱ سال بطول می‌انجامد. در این روش ارزشیابی، اهداف و دستاوردهای دانشگاه‌های کشور من جمله نظارت بر آموزش مداوم و تحقیقات، مدنظر قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است، در کشور فرانسه فاکتور آموزش و تحقیقات در کلیه فعالیتهای اولیه موسسات آموزش عالی مشهود می‌باشد. در وهله دوم تجزیه و تحلیل داده‌های لازم جهت نیل به تصویر کیفیت عملکرد دانشگاه‌ها صورت گرفته و گزارش آن به گروه ارزشیابی ارائه میگردد. گروه ارزشیابی که از سوی کمیته ملی ارزشیابی ماموریت ارزشیابی عملکرد مراکز آموزش عالی کشور را عهده دار می‌باشد، به بررسی گزارشات ارزشیابی پرداخته و سپس در چارچوب اهداف دانشگاه به گفت و شنود با مسئولان دانشگاهی مبادرت می‌نماید. گزارش ارزشیابی که جهت اطلاع رسانی به دانشگاهیان انتشار می‌یابد، بر حوزه‌هایی نظیر گزارش وضعیت آموزشی دانشگاه‌ها، زندگی دانشجویی، مدیریت منابع انسانی و مدیریت مالی دانشگاه‌ها تمرکز دارد. گفتنی است که نتایج ارزشیابی‌های به عمل آمده توسط کمیته فوق بطور غیرمستقیم در تغییر میزان بودجه تحقیقاتی و بودجه سالیانه مرکز ذیربط دخالت دارد. لازم به ذکر است که در تدوین روش ارزشیابی فوق مشاوره‌هایی با هیات علمی مراکز آموزش عالی صورت گرفته

و تصمیمات ماخوذه به تایید اعضای آن می‌رسد. عوامل متعددی سبب گردیده تا اعمال سیاست ارزشیابی مراکز آموزش عالی از اهمیت قابل توجهی در کشور فرانسه برخوردار گردد که از آن جمله می‌توان به افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان مقطع آموزش متوسطه، افزایش نرخ صعودی متقاضیان ورود به مراکز آموزش عالی، نیل به پیشرفتهای چشمگیر تکنولوژی و جنبش علمی دانشگاهی در سراسر اروپا اشاره نمود. عوامل مذکور تا حدودی سبب گردیده است که اکثریت قریب به اتفاق دانشگاههای کشور فرانسه با موضوع گزینش و تخصصی شدن رشته‌های دانشگاهی مواجه گردند. از سوی دیگر کاهش رشد اقتصادی کشور طی دهه ۱۹۹۰، سبب گردیده که دانشگاهها از بودجه کافی برخوردار نبوده و از این روی، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور به سوی تامین منابع مالی خود از محل منابع مالی غیر دولتی من جمله جوامع محلی و منطقه‌ای، روی آورند. تحت چنین شرایطی، دانشگاههای کشور بر نیازهای محلی و منطقه‌ای در جهت برآورده نمودن این نیازها و برقراری کیفیت آموزش دانشگاهی تاکید داشتند. گفتنی است، با استفاده از نتایج ارزشیابی‌های به عمل آمده طی سالهای اخیر نوآوریها و تغییرات عمده ای بر دوره‌ها و رشته‌های آموزش عالی اعمال گردیده است که از آن جمله میتوان به ارائه دوره‌های آموزشی کارشناسی و کارشناسی ارشد میان رشته‌ای نظیر مدیریت اقتصادی - اجتماعی، زبانهای خارجی کاربردی، ریاضیات کاربردی در علوم اجتماعی و کارشناسی ارشد علوم و مدیریت اشاره نمود. بطور کلی روند نظام ارزشیابی مراکز آموزش عالی کشور فرانسه در قالب موارد ذیل به صورت خلاصه ارائه می‌گردد:

- تدوین و تصویب نشانگرهای آموزشی در فرآیند ارزشیابی‌های آموزشی
- گردآوری و تحلیل داده‌ها در چارچوب نشانگرهای آموزشی
- تأثیر گذاری نظر همگنان در نتایج ارزشیابی‌های آموزشی
- بهره گیری از دستورالعملهای مشخص در جهت قضاوت و نظارت صحیح بر کیفیت آموزشی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور
- انتشار نتایج ارزشیابی‌های به عمل آمده در سراسر کشور

- استفاده از نتایج ارزشیابی‌های به عمل آمده جهت ایجاد دگرگونی و نوآوری در آموزش عالی
به طور کلی میتوان گفت که نظام ارزشیابی آموزش عالی کشور فرانسه مشتمل بر
ارزشیابی‌های درونی و ارزشیابی‌های برونی بوده که از این طریق تاکنون تعداد ۸۶ دانشگاه در طیف
ارزشیابی‌های کیفیت آموزش عالی قرار گرفته اند.

به طور کلی میتوان ساختار ارزشیابی نظام آموزش عالی فرانسه را به شرح ذیل خلاصه نمود:
مدارک علمی اعم از مدارک D.E.U.G , B.T.S. , D.U.T. و PREPARATOIRE تحت عنوان
مدرک آموزش کاردانی پس از احراز دیپلم متوسطه و گذراندن دوره‌های آموزشی ۳-۲ سال به
فارغ‌التحصیلان اعطاء می‌گردد.

مدرک LICENCE که پس از احراز دیپلم متوسطه و تحت عنوان مدرک کارشناسی ارزشیابی
می‌گردد.

مدرک MAITRISE که پس از LICENCE به عنوان کارشناسی ویا معادل TRES BIEN
(کارشناسی ارشد) ارزشیابی می‌گردد.

مدرک D.E.A. که پس از احراز مدرک MAITRISE و معادل کارشناسی ارشد ارزشیابی
می‌گردد.

مدرک DIPLOME D INGENIEUR که پس از احراز دیپلم متوسطه و گذراندن ۴ سال
تحصیلی تحت عنوان کارشناسی و با گذراندن ۵ سال تحصیلی بدون رساله معادل کارشناسی ارشد
و با گذراندن ۵ سال تحصیلی همراه با ارائه رساله تحت عنوان کارشناسی ارشد ارزشیابی می‌گردد.
مدرک DPLG که پس از دیپلم متوسطه و گذراندن دوره آموزشی ۵ ساله همراه با ارائه رساله،
تحت عنوان کارشناسی ارشد پیوسته معماری ارزشیابی می‌گردد.

مدرک DESA که پس از احراز دیپلم متوسطه و گذراندن دوره آموزشی ۴ سال و نیم معادل
کارشناسی ارشد پیوسته پژوهشی ارزشیابی می‌گردد.

مدرک DESS که پس از احراز دیپلم متوسطه و گذراندن دوره آموزشی چهارسال و نیم تحصیل، معادل کارشناسی ارشد پیوسته پژوهشی ارزشیابی می‌گردد.

مدرک DOCTEUR DE ME CYCLE (دکترای سوم) که پس از احراز مدرک D.E.A برای آندسته از افرادی که پیش از سپتامبر ۱۹۸۷ آغاز به تحصیل نموده اند، بمأخذ دکترای سیکل سوم و افرادی که پس از تاریخ فوق وارد این دوره شده باشند، معادل دکتری ارزشیابی می‌گردد.

اگر از پایان نامه‌های آموزشی حداقل یک مقاله در نشریات معتبر به چاپ برسد، مدرک دکتری به رسمیت شناخته می‌شود.

از مدارک دکتری نظام جدید و DOCTEUR DETAT نیز به ترتیب تحت عناوین دکتری و دکتری دولتی ارزشیابی می‌گردد.

مدرک DOCTEUR D INGENIEUR پس از احراز مدرک D.E.A تحت عنوان دکتری مهندسی ارزشیابی می‌گردد.

مدارک مهندسی صادره از مؤسسات غیر دولتی چنانچه از عناوین مهندسی معتبری برخوردار بوده و توسط دولت به رسمیت شناخته شده باشند مطابق نظر کمیسیون مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. مدارک فارغ التحصیلان دانشگاه ونسن و مؤسسه HAUTES ETUDES چنانچه پیش از سپتامبر ۱۹۸۷ به تحصیل اشتغال یافته باشند، از طریق برگزاری آزمون ارزشیابی می‌گردد و اما در صورتی که پس از تاریخ مذکور وارد دانشگاه شده باشند، مدارک آنان مورد ارزشیابی واقع نمی‌گردد.

مدارک تحصیلی تحت عنوان سیکل دوم و سوم رشته‌های علوم انسانی، پس از بررسی محتوی علمی رساله‌های آموزشی توسط کمیسیون تخصصی، ارزشیابی می‌گردند.

مدرک DOCTEUR UNIVERSITAIRES و کلیه مدارک دانشگاهی مکاتبه ای، ترددی و غیر حضوری نیز مورد ارزشیابی واقع نمی‌گردد.

مراکز خدماتی دانشگاهی

از جمله مهمترین مراکز و موسسات دست اندرکار ارائه خدمات دانشجویی کشور فرانسه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- CNOUS (مرکز ملی آثار دانشگاهی و اجتماعی)

مرکز ملی آثار دانشگاهی و اجتماعی، سازمان ملی ارائه خدمات دانشجویی است که از بخش مختص دانشجویان خارجی برخوردار می باشد. مرکز فوق عهده دار شرح روند اداری ثبت نام، امکانات بورس، دریافت ویزا، کارت اقامت و ... می باشد.

۲- مؤسسه Edufrance

مؤسسه Edufrance سایتی برای دانشجویان خارجی است که ویژه آموزش فرانسوی است. کارت Carte EduFrance-Pass استفاده از امتیازات ملی و بین المللی (تخفیف بلیطهای مسافرتی و اقامت های فرهنگی و آموزش زبان به ویژه برای دانشجویان خارجی؛ دسترسی آسان به وسایل نقلیه، گردشگری و تلفن با تعرفه ۲/۲۰ یورو) را امکان پذیر می سازد. مؤسسه فوق که تحت نظارت وزارتخانه های آموزش ملی و امور خارجه فعالیت دارد، به پی گیری ۳ هدف عمده ی، ارتقاء پتانسیل آموزشی و کارشناسی فرانسه در جهان و ارائه تعهد جهانی به دانشجویان جهت پذیرش و اقامت آنان در کشور فرانسه مبادرت می نماید.

۳- مرکز فرانسوی (EGIDE)

مرکز فرانسوی (EGIDE)، عهده دار مسوولیت استقبال از دانشجویان، برقراری تبادلات بین المللی و اجرای برنامه Eiffel با هدف کمک به پذیرش داوطلبان خارجی است.

۴- مرکز اقامت دانشجویان و کارگران جوان (EVIRES)

۵- CIDJ (مرکز اطلاعات و اسناد جوانان)

انجمن فوق عهده دار مأموریت اطلاع رسانی به دانشجویان در زمینه کلیه موضوعات مربوط به آنان می باشد. گفتنی است که اطلاعات مربوطه به طور منظم به روز می گردند.

۶- ONISEP (دفتر ملی اطلاعات آموزشی و مهارتی)

دفتر ملی اطلاعات آموزشی و مهارتی، اطلس دوره‌های آموزشی در بر دارنده فهرست واقعی مؤسسات آموزش مقدماتی، عمومی و خصوصی، مشتمل بر دوره‌های آموزش حرفه‌ای، فنی و کشاورزی می باشد.

۷- C.I.E.P (مرکز بین‌المللی آموزش)

مرکز فوق به مشارکت در توسعه همکاریهای بین‌المللی در زمینه آموزش و پرورش و فعالیت در ۳ قلمرو، آموزش زبان فرانسه، برقراری همکاریهای آموزشی و جهانی سازی نظام آموزشی فعالیت می نماید.

۸- کمیته مطالعات مهندسی (CEFI)

کمیته فوق ، پایگاه اطلاعاتی دوره‌های آموزش مهندسی، ویژه دانشجویان خارجی است.

۹- CNED (مرکز ملی آموزش از راه دور)

این سایت آموزش از راه دور به زبان فرانسه را به صورت On-line ارائه می‌نماید. در ضمن، امکانات جستجو بر اساس سطح تحصیلات، موضوع حرفه‌ای یا رشته، در یک کشور فرانسه زبان را امکان پذیر می‌سازد. در صفحات منابع آموزش از راه دور، ابزارهایی مانند فرهنگ‌های دایره المعارفی، کتابخانه مجازی حاوی مجلات دوره‌ای فرانسوی، وب سایت‌های برگزاری آزمون ... با دسترسی آزاد بر روی شبکه اینترنت ، در اختیار علاقه مندان می باشد.

Cursus.edu.ft

www.cned.ft

۱۰- مجتمع الکترونیکی دانشگاهی (campus-electronique)

مجتمع مذکور، ارائه دهنده خدماتی در زمینه کسب اطلاعات، تعیین گرایش‌های حرفه‌ای، آموزشی و خود آزمایی است. علاوه بر این، به مدرسین و دانشجویان اجازه می‌دهد تا با یکدیگر ارتباط برقرار نمایند. با این حال، برخی خدمات مانند برنامه‌های آموزش از راه دور، منحصر

در اختیار افراد ثبت نامی قرار می گیرد و این درحالیست که امکان دستیابی به آزمون‌های ارزیابی برای همگان آزاد است.

www.tm.fr

اصلاحات آموزشی

با توجه به افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان مقطع آموزش متوسطه، از یک سو نرخ تقاضای افراد جهت ورود به مراکز آموزش عالی افزایش یافته و از سوی دیگر، به واسطه پیشرفت تکنولوژی، برخورداری از تخصص و مهارت‌های حرفه‌ای جهت اشتغال در بازار کار الزامی است.

از این روی، نظام آموزش عالی کشور فرانسه به ویژه دانشگاه‌ها با دو مسئله (تخصصی سازی و گزینش تحصیلی) مواجه می‌باشند. این در حالی است که، دانشگاه‌ها به واسطه کاهش رشد اقتصادی طی دهه پایانی قرن ۲۰، از توان پاسخگویی به نیازهای کمی و کیفی دانشجویان عاجز بوده‌اند.

از این روی، به منظور تأمین بودجه و منابع مورد نیاز خود به سوی منابع دیگر (منابع غیر دولتی) روی آورده‌اند که از آن جمله می‌توان به جوامع محلی و منطقه‌ای اشاره نمود.

تا پیش از تأسیس انستیتوهای دانشگاهی تکنولوژی طی سال ۱۹۶۷، آموزش عالی به دانشکده‌هایی با گرایش گسترش فرهنگ عمومی و پژوهش و مدارس عالی عهده‌دار تربیت کادر مدیریتی کشور، تفکیک می‌گردید. گفتنی است، دانشکده‌های پزشکی و حقوق که در چارچوب دانشگاه کارآموزی حرفه‌ای فعالیت می‌نمودند، از این قاعده مستثنی می‌بودند.

از اوایل دهه ۱۹۷۰، وضعیت فوق دگرگون گردید. دلیل عمده تحول، افزایش نرخ تقاضای بازار کار و مؤسسات تولیدی است که خود بر تخصصی‌تر شدن آموزش منجر گردیده است.

به عنوان مثال، طی دوره زمانی خاص، کشور فرانسه با کمبود مهندس مواجه بوده و تربیت مهندسين به کمک مدارس عالی- با توجه به نخبه‌گرایی و ضوابط پذیرش بسیار دشوار- پاسخگوی نیاز بازار کار نبود. از این روی، ۲۴ رشته تحصیلی در قالب تحصیلات دانشگاهی که به دیپلم مهندسی منتهی می‌گردید، ایجاد گردید. گفتنی است که رشته‌های فوق در سطح کاردانی (Bac+2)

به گزینش دانشجویان برخوردار از گواهینامه دیپلم کاردانی Dut، Dei و BTS یا ریاضیات عالی مبادرت نموده و طی دوره تحصیلی ۲-۳ ساله (Bac+4) یا (Bac+5) به ارائه دروس مهندسی به آنان مبادرت می‌نماید. علاوه بر این، به موازات فعالیت مرکز دولتی فوق، مراکز آموزش عالی خصوصی نیز آغاز به فعالیت نموده‌اند. مراکز مذکور عهده‌دار مسوولیت تربیت تکنسین عالی (STS) و ارائه آموزش‌های بازرگانی و مدیریت می‌باشند. از جمله دیگر اصلاحات آموزشی که در جهت هر چه تخصصی‌تر شدن آموزش عالی اعمال گردیده است، می‌توان به طراحی و ایجاد مقاطع آموزش کارشناسی و کارشناسی‌ارشد چند رشته‌ای (Pluri Disciplinarie) با اهداف مشخص کاربردی اشاره نمود که از آن جمله مدیریت اقتصادی- اجتماعی (AES)، زبانهای خارجی کاربردی (LEA)، ریاضیات کاربردی در علوم اجتماعی (MASS) و روشهای کامپیوتر کاربردی در مدیریت (MIAGE) قابل توجه می‌باشد. بنا بر بررسی‌های به عمل آمده توسط کمیته ملی ارزیابی دانشگاه‌ها، با توجه به تأکید بر مطالعه دروس نظری و کاربردی و پی‌گیری اهداف مشخص، جریان یاددهی- یادگیری از کیفیت بالاتری برخوردار می‌باشد. در سیکل سوم آموزش عالی (کارشناسی‌ارشد و دکتری) نیز بر تخصصی‌تر شدن دروس آموزشی تأکید شده است که از آن جمله می‌توان به دیپلم تحصیلات عالی تخصصی (DESS) اشاره نمود که طی دوره آموزشی ۱ ساله پس از اتمام مقطع کارشناسی جهت آماده‌سازی دانشجویان از طریق انجام پژوهش در زمینه‌های تخصصی برای ورود به بازار کار طراحی گردیده است. به طور کلی می‌توان گفت که عمده‌ترین اصلاح صورت گرفته در ساختار نظام آموزش عالی کشور فرانسه، جنبش تخصصی سازی آموزش عالی طی ۲ دهه (۱۹۹۰-۱۹۷۰) می‌باشد که همچنان ادامه داشته و درصدد برقراری مصالحه میان ۲ نقشی عمده آموزش عالی (انتقال فرهنگ عمومی و تخصصی) است. اعمال اصلاحات آموزشی در ساختار نظام آموزش عالی، نخستین نتیجه فرایند رایزنی ملی است که هدف آن تهیه سند سیاستگذاری رسمی دولت در خصوص دستگاه دانشگاهی و آموزش عالی فرانسه تا پایان سال ۲۰۰۲ است. در فوریه سال ۲۰۰۲، برای نخستین بار طی دهه اخیر، دولت فرانسه به اجرای طرح فراگیر اعمال تغییرات در دانشگاه‌های کشور مبادرت

نمود که به عوض برخورد شدید با پذیرش گسترده همراه بوده است. به عبارت کلی تر، دولت فرانسه برای نخستین بار رویکرد سنتی کلیه دگرگونی‌ها را کنار گذاشته و به عوض آن، شیوه رایزنی گسترده با کلیه صاحب‌نظران را پذیرفته است. از سوی دیگر به نظرمی‌آید، برای نخستین بار، دولت محافظه کار ائتلافی، هدف سنتی و همیشگی جایگزینی دستگاه آموزش عالی فرانسه را که ریشه در عصر ناپلئون داشته و اصل دسترسی همگانی دانش آموزان مستعد به دانشگاه از بنیادهای آن محسوب می‌گردد، با مدل آنگلو-ساکسونی (روش‌های رایج در کشورهای انگلیسی زبان به ویژه آمریکا) که از دانشگاه، تحت عنوان جایگاه پژوهش‌های علمی یاد نموده و خواهان دسترسی محدود دانش آموزان به امکانات آموزشی آن می‌باشند، به کناری نهاده است. این قبیل اصلاحات، نخستین نتایج فرایند رایزنی ملی است که به پیشنهاد فرانسوا بیرو وزیر آموزش دولت آلن ژوپه و با هدف تهیه White Paper (سند سیاست‌گذاری رسمی) مورد تأیید دولت در خصوص دستگاه دانشگاهی و آموزش عالی فرانسه تا پایان سال ۲۰۰۲ آغاز گردید. در آن میان، عمده ترین این اصلاحات با هدف کاستن از نرخ افت تحصیلی طی دوره ۲ ساله نخست تحصیلی تنظیم گردید. همانگونه که قبلاً نیز بدان اشاره گردید، در پایان این دوره، دیپلم مطالعات عمومی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد. این در حالیست که در حال حاضر، تنها ۹۰ درصد دانشجویان به گذراندن این دوره نائل آمده و از آن میان نیز تنها ۱ نفر از ۴ نفر به اتمام دوره طی مدت زمان مقرر ۲ ساله نائل آمده و سایرین ملزم به تجدید آن می‌باشند. از جمله عمده ترین اصلاحات اعمال شده بر ساختار نظام آموزش عالی فرانسه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- برنامه‌های جاه‌طلبانه گسترش فضاهای دانشگاهی

از جمله دیگر اصلاحات عمده اعمال شده بر ساختار نظام آموزش عالی فرانسه می‌توان به تغییر نظام سال تحصیلی و تقویم دانشگاهی مرسوم فرانسه که شامل ۳ نیم سال تحصیلی است، با تقویم دو نیم سالی پاییز و بهار، مشابه با دانشگاه‌های ایالات متحده و افزایش شهریه‌های تحصیلی

اشاره نمود. علاوه بر این، دولت نوید گسترش طرح بلند پروانه ساخت فضاهای آموزشی را داده که تحت عنوان دانشگاه ۲۰۰۰ از آن یاد می‌گردد. بر پایه این طرح که طی سال ۱۹۹۱ توسط لیونل ژوسپین - نخست وزیر وقت و وزیر آموزش فرانسه، مقارن با سال‌های پایانی ریاست جمهوری فرانسوا میتران پیشنهاد گردید، دولت به اختصاص ۳۲ میلیارد فرانک (۵/۰ میلیارد دلار) جهت احداث بیش از ۱/۵ میلیون متر مربع فضای دانشگاهی مبادرت نموده است. از سوی دیگر، دستاوردهای نخستین فاز از فرایند رایزنی با پاسخ مثبت روسای دانشگاه‌ها و گروه‌های دانشجویان و اساتید روبه رو گردیده است. اگر چه تمامی این گروه‌ها ترجیح می‌دهند تا داوری نهایی را به زمان روشن شدن جزئیات برنامه، به ویژه در زمینه چگونگی اجرا و فراهم نمودن هزینه‌ها، موکول نمایند. لورن برسه، دبیرکل نهاد نمایندگی آموزگاران کشور SGEN-EFDT هشدار می‌دهد، بیرو در گذشته هم وعده‌هایی داده که برآورده نشده اند، اما نخستین دور از این اصلاحات را به دشواری می‌توان انقلابی دانست. آنچه در این میان تازه به نظر می‌رسد، کامیابی بیرو در اخذ تعهد از دانشجویان و دانشگاہیان در جهت وفاداری به اصلاحات آموزشی است، چرا که در گذشته پایداری در برابر هر گونه تغییرات از سوی گروه‌های نیرومند دانشجویان و اساتید، از پیشرفت چنین تلاش‌هایی جلوگیری به عمل آورده است. بنا به اعتقاد کارشناسان، تغییرات فوق آن چنان روشن و بدیهی می‌باشند که این سوال مطرح می‌گردد که از چه روی چنین تغییراتی ظرف ۱۵ سال پیش اجرا نگردیده اند. از سوی دیگر چنانکه به نظر می‌رسد، بیرو - آموزگار پیشین و نامزد دوره ریاست جمهوری فرانسه - در رایزنی گسترده با سایر جناح‌ها موفق بوده که در پی فعالیت ۱۸ ماهه، به مشخص سازی نقاط توافق نظر کلیه آنها مبادرت نموده است. کلیه اصلاحاتی که از سطوح بالا بر دستگاه آموزشی و دانشگاه‌های کشور فرانسه تحمیل گردیده است، صرف نظر از کیفیت، محکوم به شکست بوده اند. به باور وی، چرخش دولت به سوی جستجو و جلب نظر موافق کلیه گروه‌ها، تغییر واقعی در کشوری با دستگاه دولتی و آموزشی تمرکز یافته چون فرانسه را نشان می‌دهد. لورن برسه نیز می‌گوید، این برای نخستین بار است که چنین انتقادات و پایداری‌های اندکی در برابر اصلاحات مشاهده می‌گردد.

دیگر نکته عمده در اصلاحات آموزشی فرانسه این است که محافظه کاران هدف دیرین خود در احداث دانشگاه‌های خودگردان (autonomous university) و تنظیم ساختار دوره‌ها (courseStructures)، محتوای برنامه های درسی (Curricula) و نیز شهریه‌های تحصیلی را به بوته فراموشی سپرده اند. در حال حاضر، کلیه دانشگاه‌های فرانسه از نظام‌های یکنواخت ملی پیروی می نمایند. به اعتقاد برسه، این قبیل اصلاحات، چرخش تاریخی در سیاست‌های احزاب راست به شمار می آید. به همین ترتیب، تایید بیرو بر نقش مرکز ملی پژوهش‌های علمی فرانسه CNRS به عنوان شریک دانشگاه‌ها در فعالیتهای پژوهشی نشان می‌دهد که دولت به کنار گذاردن طرح‌های خود در جهت تجزیه این سازمان و واگذاری آزمایشگاه‌های آن به دانشگاه‌ها مبادرت نموده است.

بنا به اعتقاد موریس گروس، سرپرست بخش روابط دانشگاهی CNRS، CNRS و دانشگاه‌ها هر یک از نقش ویژه خود در پژوهش‌های علمی برخوردار می باشند. علاوه بر این، این باور وجود دارد که اصلاحات در دانشگاه‌ها باید بدون تهدید سایر سازمان‌ها، اعمال گردد. اما در مجموع به انجام رساندن این اصلاحات کار دشوار و پیچیده ای است، چرا که اغلب دانشگاه‌ها در شرایط وخیمی قرار داشته و از هر ۱۰ بنای آموزشی، ۱ بنا زیر استانداردهای کمیته آموزشی قرار دارد.

۲- همکاری با کشورهای اروپایی در زمینه جذب دانشجویان خارجی

حرکت شتابنده به سوی جذب دانشجوی خارجی

زمانی کشور فرانسه، از جمله انتخاب‌های ممتاز دانشجویان برجسته اهالی جنوب شرق آسیا که در پی ادامه تحصیل در خارج از کشور بودند، محسوب می گردید. در حال حاضر، این کشوری کوشد در بازار آموزش جهان که در سیطره نهادهای انگلیسی زبان قرار دارد، به بازیابی موقعیت خود در کنار سایر کشورهای اروپایی مبادرت نماید. بنا بر اظهارات رئیس شاخه آسیایی سازمان آموزش فرانسه، این کشور، ادعایی در خصوص رقابت با دانشگاه‌های آمریکا، استرالیا و انگلستان نداشته، اما در پی کسب حداقل جایگاه آموزشی می باشد. برقراری روابط تجاری، مالی و

توریستی میان اروپا و آسیا به روانه شدن شماری از دانشجویان به اروپا منجر گردیده که دولت فرانسه نیز در پی تقویت آن است. در این راستا، طی سال ۱۹۹۸، سازمان آموزش فرانسه توسط وزارتخانه‌های آموزش و خارجه فرانسه و با هدف تبلیغ نظام آموزش دولتی کم هزینه در خارج از کشور و جذب دانشجویان عادی غیر بورس تأسیس گردید. به دنبال گشایش دفاتر این سازمان در کشورهای کره جنوبی، هند، چین و هنگ کنگ، بانکوک نیز شاهد گشایش دفتر سازمان در اواخر سال ۲۰۰۱ بود. در تایلند نیز همانند سایر کشورهای آسیایی، نهادهای آموزشی فرانسوی از فاصله زیادی با هم‌تایان بزرگ آمریکایی، استرالیایی و انگلیسی خود برخوردار می باشند که به اعتقاد منتقدین، آموزش صرفاً برای آنها، بخشی از بازار آزاد جهانی است که رقابت تنگاتنگی در آن جریان دارد. با به چالش طلبیدن نهادهای مذکور، کشور فرانسه کار دشواری را آغاز نموده است. از مجموع ۳۰ هزار دانشجوی تایلندی که به تحصیل در خارج از کشور مبادرت می نمایند، سالیانه تنها ۵۰۰ نفر به ثبت نام در دانشگاه‌های فرانسه مبادرت می نمایند که با نرخ ۱۳ هزار نفری در آمریکا، ۷ هزار نفری در استرالیا و ۵ هزار نفری در انگلستان قابل مقایسه می باشد. رقابت در این عرصه بسیار شدید است. هزینه تحصیل در دانشگاه‌های آمریکا همواره ۳۰ درصد از سایر کشورهای انگلیسی زبان کمتر بوده و این در حالی است که استرالیا به ثبت درآمد ناشی از ثبت نام دانشجویان خارجی در تراز تجاری به عنوان یکی از اقلام مهم درآمد مبادرت نموده است. این کشور پس از بحران مالی چند سال اخیر آسیا که به کاهش ورود دانشجویان از این قاره منجر گردید، به اجرای برنامه تجاری بی سابقه ای در جهت افزایش نرخ ثبت نام دانشجویان مبادرت نمود. وزارت آموزش فرانسه امیدوار است با ارائه طرح‌های غیر تجاری، به جذب تعداد بیشتری از دانشجویان نسبت به رقبای انگلیسی زبان و بازبایی نقش مؤثر فرانسه طی چند دهه پیش در منطقه مبادرت نماید. بنا به اعتقاد کارشناسان فرانسوی، بر اثر بی توجهی، نقش ۳۰ سال پیش فرانسه در میان نخبگان آسیا، از دست رفته است. در خلال تاریخچه ۵۰ ساله حضور استعماری فرانسه از دهه ۱۹۳۰ تا دهه ۱۹۸۰ در هند و چین، این کشور به پرورش نخبگان آسیایی در زمینه‌های اداری، سیاسی، علمی و اقتصادی مبادرت

می نمود. از این روی در جهت بازیابی چنین جایگاهی، وزارت آموزش فرانسه به همکاری با شرکایی از سایر کشورهای اروپایی غیرانگلیسی زبان بالاخص کشورهای آلمان، هلند، اسپانیا و فنلاند مبادرت نموده است. نقطه ضعف کشورهایی از این دست، برخورداری از زبان ملی غیر انگلیسی و نقطه قوت آنان، برخورداری از مراکز آموزش عالی دولتی جدا از مطامع سودجویانه است.

۳- کاهش هزینه‌های دولتی

کاهش هزینه‌های دولتی من جمله حذف تغذیه رایگان در مدارس کشور که از جمله قدیمی‌ترین سنن فرانسوی‌ها محسوب می‌گردد، به وقوع پیوسته است. در آستانه اتحاد پولی اروپا، دولت فرانسه به شدت در پی صرف‌جویی است، اما در کشوری که مردم آن از غذا تحت عنوان مهم‌ترین فاکتور زندگی یاد می‌کنند، این کار به نظر اقدامی افراطی به نظر می‌آید. زمانی تغذیه رایگان در مدارس سراسر کشور، بخشی از فعالیت‌های روزمره مدارس فرانسه محسوب می‌گردید و این در حالیست که در حال حاضر، تغذیه رایگان مدارس به شکل فزاینده‌ای کاهش یافته است. در شماری از مدارس، نیز افت کیفی و کمی غذایی، مشهود بوده است. در مقابل، فرقه‌های سنت‌گرای فرانسه به اعتراض بر علیه اتخاذ چنین سیاستی می‌پردازند. بنا به اعتقاد آنان، تغذیه رایگان بخشی از نظام آموزشی فرانسه محسوب گردیده و فردی که از تغذیه مناسب برخوردار نباشد، عهده‌دار ادامه تحصیل به نحو احسن نمی‌باشد.

در حال حاضر، از شمار مدارس برخوردار از آشپزخانه‌هایی با غذای روزانه، کاسته می‌گردد. در عوض، مسئولین مدارس بیش از پیش به تدارک غذای یخ زده یا کنسرو از شرکت‌های خصوصی آشپزی روی آورده‌اند. از این روی، شرکت‌های برخوردار از کسب و کار پررونق، به تدریج به عهده‌گیری وظایف سنتی شوراهای محلی روی می‌آورند. گروه‌های فشار والدین که به مبارزه در جهت تغییر رویه افت کیفیت غذا مبادرت می‌نمایند، اظهار می‌دارند که تغذیه در مدارس فرانسه، تغذیه‌ی ملی محسوب می‌گردد که در معرض تهدید قرار گرفته است. در حال حاضر، والدین به

پرداخت مستقیم نیمی از بهای غذا به مدارس مبادرت می نمایند که چنانچه این طرح به پیش رود، نسبت یاد شده افزایش نیز خواهد داشت. کاهش کمک دولت به مدارس جهت تهیه غذای رایگان، از جمله جدیدترین اهداف صرفه جویی در بودجه فرانسه به منظور آمادگی اقتصاد کشور جهت پیوستن به اتحاد اقتصادی اروپا است.

پذیرش تحصیلی

جهت ورود به دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی فرانسه، داوطلبین می بایستی از مدرک Baccalaureat یا مدرکی معادل آن یا یک دیپلم ملی معادل برخوردار باشند. دیپلم ملی مذکور که ورود به دانشگاه را برای داوطلبین امکان پذیر می سازد، توسط دانشگاههایی که صلاحیت اعطای آنرا داشته باشند، در پایان دوره آموزشی ۱ ساله و پس از گذراندن ۲۲۵ ساعت آموزشی اعطا می گردد.

آمار تحصیلی

اساتید و دانشجویان

تعداد اساتید مراکز آموزش عالی کشور فرانسه بر ۷۰ هزار نفر بالغ می‌گردد که از این میان میتوان به تعداد ۱۷۶۰۰ هزار نفر استاد دانشگاه (۲۰٪)، تعداد ۲۸ هزار نفر استاد کنفرانس (۴۰٪) و تعداد (۱۲ هزار نفر) اساتید درجه دو که به صورت قراردادی در آموزش عالی اشتغال دارند، اشاره نمود. لازم به ذکر است که تعداد ۷۸٪ اساتید در دانشگاه‌ها، ۱۱/۹٪ در انستیتوهای فنی دانشگاهی (IUT) و ۹/۹٪ در مدارس عالی و سایر مؤسسات عالی فعالیت دارند. طبق آخرین آمار بدست آمده، تعداد دانشجویان مراکز آموزش عالی کشور فرانسه نیز بر ۲/۲۰۰ هزار نفر که حدود ۱/۵۰۰ هزار نفر از آنان در دانشگاه‌های رسمی فعالیت دارند، بالغ می‌گردد. مراکز عالی تکنیسین (STS)، مراکز آموزش عالی فنی و حرفه‌ای (IUT)، کلاسهای پیش‌دانشگاهی مدارس عالی، انستیتوهای دانشگاهی تربیت معلم، مدارس عالی علمی و اقتصادی، نیز سایر دانشجویان یا کارآموزان کشور را تحت پوشش قرار می‌دهند.

پژوهش و تحقیقات

تاریخچه

مسائلی از قبیل بررسی جایگاه تحقیقات و مشکلات و اهداف پیشروی انجام تحقیقات در کشور فرانسه طی مشاوره‌های ملی که از سوی وزارت آموزش عالی و تحقیقات در آوریل سال ۱۹۹۴ در پاریس ترتیب یافته بود، مطرح گردید. طی مشاوره فوق همچنین چگونگی ارائه بینشی کلی از تکامل و هدایت تحقیقات آتی کشور مورد بررسی قرار گرفت. در خلال قرن هفدهم، میان جهان سیاست و جهان شناخته‌های علمی جدائی افتاد. در آن اثناء، افکار عمومی بر این باور شد که دانش و دانشمند جهت ارائه خدمات هرچه بیشتر و بهتر به جامعه می‌بایستی به صورت جداگانه به پرداختن به تحقیقات خود بسنده نماید. به دیگر سخن، پژوهشگران می‌بایستی تحقیقات را سرلوحه فعالیت خود قرار دهند، چرا که سایر امور مترتب بر تحقیقات در پی آن خواهد آمد. به این ترتیب، در محافل و

ساختارهای درون نهادی، مدل خطی فوق حاکم گردید. به عبارت دیگر علم و دانش به مکاشفه پرداخته و جامعه به پیروی از آن مبادرت می نمود. طی مدت زمان کوتاهی مدل مذکور، مدل مخالف خود را که مدلی خطی بود، پدید آورد. مطابق چنین مدلی همگامی تحقیقات دانشگاهی با حوزه صنایع، ضامن پیشرفت اقتصادی کشور می باشد. از این روی، عمده فعالیت پژوهشگران، با مد نظر قرار دادن خواست جامعه به انجام تحقیقات معطوف می گردید. نیمی از ویژگیهای این دو مدل صحیح و نیمی دیگر نادرست است. توانمندی علم، زاینده قدرت حضور آن در فضای خارج و داخل می باشد. آزمایشگاههای تحقیقاتی از فضای مجزا و بسته خودنیروی خلاق پدید آورده و نفوذ و شایستگی را از ترکیب اعتباراتی که در اختیار دارند، کسب می نمایند. نقطه ضعف چنین مدلهایی به جهت ضعف در توصیف ماهیت دو وجهی تحقیقات علمی (انفصال از محیط و اتصال به آن) می باشد. از جمله اصلی ترین فاکتورهای انجام تحقیقات در کشور فرانسه می توان به فاکتورهای نظیر تولید و ارائه اطلاعات موثق، مشارکت در فرایند بهبود ارزشهای اقتصادی و آموزشی، همکاری در حرکت های سودمند گروهی و ارتقاء فعالیت های آموزشی اشاره نمود. جهت نشان دادن اشکال گوناگون امکانات سازمانی، بررسی دو مدل اخیر با یکدیگر الزامی است. مدل خطی - که در آن فعالیت های تحقیق، توسعه و تولید بدون تعامل متعاقب یکدیگر صورت می گیرد. در این مدل، تعداد ۵ زیرمجموعه متمایز همزیست وجود دارد که هر یک از نهادها از سازوکارهای خاص ارزشیابی خود برخوردار می باشند. عملکردهای درونی هر یک از آنها مشابه یکدیگر بوده و در نتیجه، تعامل میان آنها سهل و آسان صورت می گیرد و این در حالی است که، برقراری ارتباطات از یک زیرمجموعه به زیرمجموعه دیگر، دشوار و پرهزینه است. در مدل دوم، یک آزمایشگاه دانشگاهی در تولید اطلاعات موثق و در تولید نوآوریها مشارکت داشته و در ترویج و کارشناسی امور و نیز فعالیت های آموزشی برنامه های دولتی حضور فعال دارد. گفتنی است که مدل فوق در خصوص شرکتها و مؤسسات نیز مصداق می یابد چرا که هر جزء، قادر به برقراری تعامل با جز دیگر است. هر چه تعاملها از ارزش کمتری برخوردار باشند به همان اندازه نیز پایداری و ثبات آنها ضعیفتر می گردد. جهت برقراری ارتباط می بایستی از مدل خطی و پنج

زیرمجموعه متمایز آن فاصله گرفت تا به مدل دوم که تعاملهای آن هم از لحاظ شمار و هم از نظر شدت در اوج قرار دارند، نزدیک تر شد. جایگاه تحقیقات فرانسه در ارتباط با این دو مدل چگونه است؟

در سالهای اخیر در چه مسیر و با چه آهنگی پیش رفته است؟

مؤلفان که طی دهه ۱۹۷۰ و در آغاز دهه ۱۹۸۰ به تبیین و توصیف تحقیقات و نوآوریهای کشور فرانسه مبادرت نمودند، از بینش یکسانی برخوردار می‌باشند. از دیدگاه آنان، کشور فرانسه به پشتوانه علوم دانشگاهی خود به عنوان کشوری پیشرفته، مطرح می‌باشد و این در حالی است که بوروکراسی سازمانها موجب گردیده تا از نظریات علمی و تأثیرات جدید که تخصصهای حاکم موجود را زیر سؤال می‌برند، پیروی نگرند. پژوهش در سیستم آموزشی کشور فرانسه به دو بخش تقسیم میگردد:

مدارس عالی که به جذب بهترین دانش آموزان مبادرت نموده، آنان را از انجام تحقیقات دور نگاه داشته و به القاء احساس برتر بودن به آنان می‌پردازند و دانشگاههایی که با امکاناتی محدود، به آموزش گروههای زیادی از دانشجویان که با دنیای تخصص و حرفه آشنایی کمی دارند، مبادرت می‌نمایند. از این روی، در تحلیلهای علمی کشور فرانسه نمونه کاملی از مدل خطی استفاده می‌گردد. یادآوری دو مشخصه ذیل سیستم آموزشی فرانسه جهت بررسی جایگاه تحقیقات در آن الزامی است:

«جدایی بنیادین میان مقررات تحقیقات و آیین‌نامه‌های آموزشی»

بارزترین نشانه این جدایی، وجود سازمانهای تحقیقاتی دولتی (OPR) نظیر مرکز ملی تحقیقات علمی (CNRS)، مؤسسه ملی بهداشت و تحقیقات پزشکی (INSERM)، مؤسسه ملی تحقیقات کشاورزی (INRA) و کمیساریای انرژی اتمی (CEA) است که از مأموریت رسمی آموزشی برخوردار نمی‌باشند. آموزش عالی که تاکنون از بخشی از نیروی تحقیقاتی تفکیک شده، خود از شکافی که دانشگاه و مدارس عالی را از هم جدا می‌سازد، عبور نموده است. نهادهای تفکیک شده مذکور طی سالها با کاهش قدرت به طور محسوسی مواجه بوده اند. ارزشیابیهای مختلفی که از سوی کمیته ملی ارزشیابی دانشگاهها صورت گرفته، نشان می‌دهد که بیش از نیمی از استادان و برگزار کنندگان کنفرانسهای علمی به فعالیتهای تحقیقاتی مبادرت می‌نمایند. از دیدگاه آنان، سازمانهای تحقیقاتی به

تلاش در جهت تربیت افراد ماهر در مقطع سوم آموزش عالی کشور مبادرت می‌نمایند. نیمی از کارکنان آزمایشگاه‌های مرکز ملی تحقیقات علمی از محققان خود این مرکز و نیمی دیگر از محققان کارآمد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور (دانشجویان سال آخردوره دکتری) متشکل گردیده است. حضور تعداد ۱۵ تن از محققین (دانشجویان سال آخر دوره دکتری) در ساختار کمی‌ساری‌ای انرژی اتمی فرانسه طی سال ۱۹۹۱ خود مبین این موضوع است. واقعیت این است که به رغم جا به جایی ضعیف کادر آموزشی - تحقیقاتی کشور که به ندرت از یک سیستم تحقیقاتی به سیستمی دیگر منتقل می‌گردد، میان سازمانهای تحقیقاتی دولتی (OPR) و دانشگاه‌ها تداخل تنگاتنگی به وجود آمده است. اختلاف میان دانشکده‌های مهندسی و دانشگاه‌ها، به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است. دانشکده‌های مهندسی بیش از پیش به امور تحقیقاتی پرداخته و این در حالی است که در دانشگاه‌ها افزایش بالقوه فوق باحیاط واقعی سازمانهای تحقیقاتی (سازمانهایی که ۵۴۰۰ نفر از ۹۰۰۰ نفر کادر علمی مدارس مهندسی را تأمین می‌نمایند، مواجه گردیده است. برقراری چنین ارتباطاتی نزدیکی حین دوره تربیت دانشجویان مقطع دکتری نیز جلوه‌گر است. در سال ۱۹۹۰، کشور فرانسه با تربیت ۱۴۰ نفر با مدرک دکتری به ازای یک میلیون نفر جمعیت در سال در مقایسه با آمریکا با ۱۳۰ نفر، آلمان با ۱۲۶ نفر و ژاپن تنها با ۳۰ نفر، درصد کشورهای توسعه یافته جهان قرار گرفت. در آغاز سالهای ۱۹۸۰، درصد رساله‌های آموزشی ارائه شده در رشته‌های علوم انسانی نسبت به علوم طبیعی یا مهندسی به مراتب بیشتر بوده و دانشجویانی متعلق به کشورهای در حال توسعه مستقر در کشور فرانسه از نسبت بالایی برخوردار بودند. در جهت تعادل بخشیدن به این نسبتها تلاشهای پیگیری نه با هدف افزایش شمار رساله‌های دانشگاهی، بلکه با هدف تشدید حرکت مضاعف در جهت علوم پیچیده و نیز در مسیر برقراری ارتباط با کشورهای عضو اتحادیه اروپا صورت گرفت. طی دهه ۱۹۷۰، شمار این افراد جهت نگارش رساله‌های آموزشی بسیار ناچیز بود، و این در حالیست که هم اکنون، ۱۰ درصد فارغ التحصیلان از رساله برخوردار می‌باشند. امروزه، مرزبندی میان مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌های کشور نسبت به ۱۰ سال قبل کاهش یافته است. مقطع دوم

آموزش عالی دانشگاهی در کشور فرانسه همچنان از این حرکت به دور مانده است. طی سالهای اخیر سازمانهای دولتی با همکاری مرکز ملی تحقیقات علمی (CNRS) به تشکیل واحدهای حمایتی آموزش عالی مبادرت نموده اند. در نهایت، توالی دوره آموزشی و تحقیقاتی برای کلیه کادر وابسته به آموزش عالی لازم الاجراء اعلام گردید. طبق بررسی های به عمل آمده در آغاز سالهای ۱۹۸۰، قطع رابطه عمیق میان دو قطب دانشگاه و مراکز تحقیقاتی به اوج خود رسیده و تمایل ضعیف دانشگاه ها جهت همکاری با مؤسسات صنعتی و بی اعتمادی متقابل به تحقیقات از جانب صاحبان صنایع به وقوع پیوست. این درحالیست که حتی وجود چنین جوی مانع از پرداختن صنایع به نوآوری و پرداختن محققان دانشگاهی به اکتشاف و اختراع نگردید. جهان صنعت به دو گروه تقسیم شده بود:

گروه اول بر مهارت فنی، دوره های کارآموزی جمعی، چیره دستی مهندسان و کارگران شایسته جهت بارور نمودن و تجارتي نمودن محصولات مصرفی، تأکید داشت. گروه دوم نیز در بخش تحقیق و توسعه بسیار پیشرفته و مجهز به آزمایشگاه های تخصصی بوده، با هماهنگی کامل با سازمانهای دولتی هدفمند فعالیت نموده و با سرمایه گذار بهای کلان در جهت تولید محصولات با کیفیت بالا فعالیت می نمود. تمرکز بر تحقیقات و توسعه در صنایع همزمان با برنامه های آموزشی دولت طی دهه ۱۹۸۰ فزونی یافت. طی دهه ۱۹۸۰، شمار مؤسساتی که به انجام تحقیقات مبادرت نموده اند، از ۱۳۰۰ مورد به حدود ۴۰۰۰ مورد افزایش یافت. افزایش بالقوه و توسعه و بسط تحقیقات آموزشی که بیش از پیش شاخه ها و مؤسسات کوچک را در بر می گیرد، با کمک فزاینده تحقیقات دولتی همراه گردیده است. این حرکت در ارتباط با سازمانهای تحقیقاتی، با انبوه عظیمی از قراردادهای آموزشی همراه بود. در سال ۱۹۹۲، در مرکز ملی تحقیقات علمی (CNRS)، تعداد قراردادهای منعقد شده با مؤسسات به ۳۷۰۰ مورد (۱۲۰ مورد در سال ۱۹۸۲) و هزینه آن بر ۷۰۰ میلیون فرانک بالغ گردید (۳۰ میلیون فرانک در سال ۱۹۸۲).

این گونه تحولات، به طور کلی در مقوله چاپ انتشارات نیز تأثیر خود را نشان داد: ۷ درصد کتب علمی چاپ فرانسه - که از سوی مؤسسه اطلاعات علمی آمریکا (ISI) فهرست شده - توسط

محققین دانشگاهی و صنعتی تألیف گردیده است. از دهه ۱۹۸۰، به عنوان سالهای تماس هر چه بیشتر میان دو قطب صنایع و تحقیقات دانشگاهی کشور فرانسه یاد می‌گردد.

طبق برآوردهای به عمل آمده، نرخ آکادمیک بودن تحقیقات فرانسه، ۱/۲ درصد بیشتر از انگلستان و آلمان، ۱/۷ درصد بیشتر از آمریکا و ۲/۳ درصد بیشتر از ژاپن بوده است. به‌طور کلی، تمرکز یافتگی دو قطب مذکور، تأثیرات مثبتی به همراه آورد. در مدل خطی که علوم پایه به‌عنوان منبع نوآوری مدنظر است، چنین موفقیتی با اتکاء به خود حاصل می‌گردد و این درحالیست که در مدل تعاملی، کسب چنین موفقیتی به دلایل مختلف چندان هم بی‌اهمیت نیست. در دنیای دانشگاهی، میدان‌دیده‌ها- که به درجه مشارکت در شبکه‌های تحقیقاتی بستگی دارد- توان راه یافتن سریع به اطلاعات پایه را که توسط رده‌های هم‌تافراهم آمده سنجیده و به ارزشیابی بهره‌گیری از اینگونه اطلاعات مبادرت می‌نمایند. از این لحاظ طی سالهای ۱۹۸۰ تحقیقات در کشور فرانسه از کارایی بسیار بالایی برخوردار گردیده، تحقیقات فرانسه در جهان کتاب و انتشارات به کشور انگلستان راه یافته و از این طریق در جهت انتقال نتایج خود فراتر از زبان ملی گام برداشته و همکاری با محققان خارجی گسترش یافت. در حال حاضر، بالغ بر تعداد ۱۲۰ هزار پژوهشگر در سراسر کشور فرانسه به امر پژوهش مبادرت می‌نمایند که از این میان تعداد ۶۷ هزار محقق دولتی و تعداد ۵۵ هزار محقق غیر دولتی می‌باشند. در حدود ۵۰٪ هزینه‌های پژوهشی توسط دولت تأمین اعتبار می‌گردد. در حال حاضر مسوولیت رسیدگی بر امور پژوهشی کشور فرانسه بر عهده وزارت آموزش و پرورش و وزارت پژوهش و فن‌آوری است. این در حالی است که وزارتخانه‌های دیگر من جمله وزارت بهداشت، کشاورزی و اقتصاد از سازمانهای پژوهشی خاص خود برخوردار می‌باشند. گفتنی است که عمده پژوهشهای کشور در دانشگاهها و سازمانهای دولتی همچون مرکز ملی پژوهش (CNRS) و مؤسسه ملی بهداشت و پژوهش فرانسه (Inserm) صورت می‌گیرد. علاوه بر این دولت فرانسه از پژوهشهای غیردولتی و پژوهشهایی که در موسسات خصوصی به‌ویژه در حوزه‌های هوانوردی، الکترونیک، شیمی و داروسازی صورت می‌گیرد، حمایت می‌نماید.

نهادهای مرکزی

مرکز ملی تحقیقات علمی فرانسه (CNRS)، دانشگاه ها (دانشکده های علوم تربیتی، نهادهای تابع وزارت خانه ها و انستیتو ملی تحقیقات پدالوژیک فرانسه (INRP)، عهده دار مسوولیت پژوهش در زمینه آموزش و کارآموزی در کشور فرانسه می باشند. گفتنی است که انستیتو ملی تحقیقات پدالوژیک به ایفای نقش عمده تری در این میان مبادرت می نماید.

از سال ۱۹۹۳، انستیتوی فوق عهده دار مجموعه رسالتهایی اعم از تحقیق، کارآموزی، مطالعه و نظارت بر کیفیت آموزشی می باشد.

علاوه بر این، طی ۳ دهه اخیر، انستیتوی مذکور در نوسامانی نظام آموزشی کشور فرانسه (نوسامانی برنامه های درسی، عرضه شیوه های مدرن یاددهی - یادگیری و اصلاح برنامه کارآموزی معلمان) نقش مهمی ایفا نموده است. در حال حاضر پژوهشهای آموزشی کشور، در قالب دیدگاه های گوناگون تاریخی، جامعه شناختی، روان شناختی، مهارت تدریس رشته های تحصیلی و بهره گیری از تکنولوژی در حوزه آموزش صورت می پذیرد.

علاوه بر این، به موازات انجام رسالتهای مذکور، انستیتو ملی تحقیقات پدالوژیک به همکاری با مدیریت ارزیابی و دورنگری وزارت آموزش و پرورش فرانسه (DEP) که عهده دار مسوولیت تحلیل عملکرد و تحول نظام آموزشی کشور است- مبادرت می نماید. حاصل پژوهشهای اخیر، پیشرفت قابل ملاحظه ای در زمینه فن تدریس (Didactique) بوده است. در این قبیل پژوهشها، فرآیندهای اجتماعی به احتساب موقعیتها و بازیگران آن، مورد تحلیل درونی قرار می گیرد.

بررسی رابطه میان مدرسه و اشتغال و مسأله جای دهی شغلی جوانان - با توجه به نرخ بالای بیکاری (۲۵ درصد) میان جوانان- از جمله موضوعات پژوهش اخیر کشور فرانسه است که در اولویت قرار دارد. کارآموزی معلمان جدید نیز مورد توجه ویژه می باشد. انستیتو ملی تحقیقات پدالوژیک، مرکزی انحصاری است که در آن، نتایج پژوهشهای آموزشی، در رویارویی با واقعیات آموزشی و تدریس قرار می گیرد.

آموزش غیر رسمی

مدارس آزاد

تاریخچه

مدارس آزاد (خصوصی) به عنوان نظام موازی با قانون Fallout از سال ۱۸۵۰ در کشور فرانسه موجودیت یافته است. طی قرن ۱۹، نقش کلیسا در مدارس دولتی و خصوصی به موازات یکدیگر ادامه داشت. طبق قانون ۷ ژوئیه ۱۹۰۴ و دسامبر ۱۹۰۵، تدریس علوم مذهبی در مدارس، رسماً ملغی گردیده، و دولت و کلیسا نیز از یکدیگر جدا می گردند. پس از جنگ جهانی اول و نزدیکی و برابری برقرار شده میان مردم، اختلاف دولت و کلیسا تا حدی فروکش نموده و دولت در جهت تحصیلات دانش آموزان کاترکیه به اعطای بورسیه تحصیلی مبادرت نمود. افراد میانه رو بیشتر از دو طرف توانستند به مصالحه موقت پردازند. طی سال ۱۹۲۵، کاردینالهای فرانسه به شدت با چپستی مدارس لائیک به مخالفت برخاستند. سنریکای معلمین طی سال ۱۹۲۷ از ملی کردن، آموزش طرفداری می نمود. طی دسامبر سال ۱۹۲۹، پاپ ششم مدرسه لائیک را محکوم می نماید. به رغم مخالفت طرفداران کلیسا با جنگ جهانی دوم و تشکیل دولت ویشی، مجدداً بر انفکاک مدرسه و کلیسا تأکید گردید. در این اثنا، دولت در جهت تدریس علوم مذهبی در خارج از ساعات آموزشی مدارس، به اعطای کمک های مالی به کلیساها مبادرت نمود. پس از جنگ جهانی دوم، کمکهای مالی فوق قطع شده و کشمکش میان دولت و کلیسا همچنان ادامه یافت. در حال حاضر، مدارس خصوصی از کمک مالی دولت با عقد قرارداد و تحت شرایط خاصی برخوردار می باشند. در ۱۸ می ۱۹۸۴، به منظور یکنواخت سازی مدارس خصوصی و دولتی، لایحه ای تسلیم مجلس گردید که با مخالفت شدید کلیسای کاترکیه - که بالغ بر ۹۰ درصد مدارس خصوصی کشور را اداره می نماید - مواجه گردید. هواخواهان مدارس خصوصی با برپایی تظاهرات خیابانی و اعتصاب، اقدام به پس گیری لایحه از مجلس نمودند.

در این اثنا، مسئله لائیسیتیه، پیوسته در ارتباط با اصل آزادی که از جمله اصول سه گانه جمهوری است، مطرح گردید. دولت با استناد به این اصل، ساحت مدرسه را آزاد از هر نوع آموزش سیاسی یا دینی اعلام نموده و کلیسا نیز با استناد به آزادی، خود را موظف به توجه به تعلیمات دینی دانست. در مسیر کشمکش میان دولت و مدارس خصوصی، جنبه مالی و امتیازات به طور پیوسته نقش ایفا نموده و بازار رقابت، جهت جذب معلمین مدارس خصوصی به مدارس دولتی مطرح گردید. آخرین رویارویی میان دولت و مدارس خصوصی در ارتباط با دریافت کمک هزینه تحصیلی از جوامع محلی منجر به تصویب قانون شماره ۵۱ طی سال ۱۹۹۴ گردید. در نخستین ماده قانون فوق، با استناد به قانون اساسی که تضمین آموزش آزاد را بر عهده دولت گزارده، استدلال شده است که حمایت جامعه محلی به صورت سرمایه گذاری در مدارس خصوصی مغایر با قانون اساسی است. در حال حاضر اکثریت موسسات آموزش غیر انتفاعی کشور فرانسه فرقه ای و کاتولیک بوده و به انعقاد قرار دادهای آموزشی با دولت مبادرت می نمایند. برقراری چنین همکاریهایی به حمایت مالی قابل توجهی اعم از تأمین هزینه حقوق معلمین و هزینه آموزش اولیه و ضمن خدمت معلمین منجر گردیده است. موسسات غیر انتفاعی طرف قرار داد از برنامه های آموزش عمومی تبعیت نموده و تحت نظارت و سرپرستی دولت به فعالیت خود ادامه می دهند.

حدود ۱۷٪ از دانش آموزان مقطع ابتدایی تا مقطع آموزش متوسطه در مدارس خصوصی فرانسه تحصیل می نمایند. گفتنی است که موسسات غیر انتفاعی کشور فرانسه از محل اخذ شهریه تحصیلی از دانش آموزان و دانشجویان تأمین اعتبار می گردند.

آموزش از راه دور

سیاستهای آموزشی

دولت فرانسه در نظر دارد با ایجاد تسهیلاتی، دسترسی برابر مردم به امکانات مدرن و شبکه جهانی اینترنت را فراهم آورد. کمیته بین وزارتخانه های این کشور چندی پیش در جلسه ای که در

کاخ نخست وزیری فرانسه تشکیل شد، بر جبران عقب افتادگی دسترسی شهروندان فرانسوی به اینترنت تأکید نمود. بنا بر تأکید وزیر مشاور آموزش ملی فرانسه، ایده برخورداری از رایانه و سیستم اینترنت، به عنوان پایه ای مدرن برای توسعه کشور مطرح است و این درحالیست که با وجود برخورداری ۴۲ درصد مردم فرانسه از رایانه شخصی، کمتر از یک سوم آنان به شبکه جهانی اینترنت دسترسی دارند. بدین منظور، در جهت جبران عقب افتادگی در دسترس همگانی به اینترنت، دولت فرانسه بر آن است که در نخستین گام، رایانه‌های دست دوم ادارات دولتی را به صورت رایگان در اختیار افراد کم درآمد قرار دهد. علاوه بر این، دفتر نخست وزیری کشور نیز با مقایسه نسبت مشترکین اینترنت در فرانسه با سایر کشورهای پیشرفته غربی، خواستار فراهم آوردن تسهیلات مناسب جهت جبران عقب افتادگی گردیده است.

آموزش فنی و حرفه‌ای

آموزش حرفه ای و تکنولوژیک

در نظام آموزش فرانسه، با توجه به تأکید بر مشاوره آموزشی و شغلی برای آن دسته از دانش آموزانی که از امکان ادامه تحصیلات در شاخه اصلی تحصیلات عمومی برخوردار نمی باشند، آموزشهای حرفه ای با طیف گسترده ای از مهارتهای آموزشی و شغلی فراهم آمده است. عملکرد چنین سیاستی بدین نحو است که بین رده های سنی ۱۶-۲۵ سال، قرارداد اشتغال به کار با یک کارفرما منعقد می گردد. طبق این قرارداد، حقوق و وظایف کارآموز مشخص شده و کارفرما بر صدور مجوز حضور کارآموز در کلاس درس طی ساعات آموزشی ملزم می گردد. بدین ترتیب، برخورداری از حقوق آموزشی، تعطیلات، بیمه اجتماعی و حقوق و مزایای کاری ویژه کارآموزان در قانون کار کشور فرانسه پیش بینی گردیده است. ظرف ۲ ماه اولیه قرارداد اشتغال به کار، هر یک از طرفین قرارداد از حق فسخ بدون اخطار آن برخوردار می باشند. طول دوره آموزش حرفه ای (کارآموزی) ۲ سال کاری است که می توان آن را به ۱-۳ سال تغییر داد.

با افزایش مدت زمان کارآموزی، ۲ نوع گواهینامه (گواهینامه مهارت حرفه ای (CAP) و دیپلم تحصیلات حرفه ای (BEP) به فارغ التحصیلان اعطا می گردد. برنامه آموزشی مطابق با گواهینامه مورد نظر بر آموزش عملی ۲ هفته ای در کارخانه یا کارگاه و آموزش ۲ هفته ای در کلاس درس مشتمل می گردد. به طور کلی می توان گفت که ۲/۳ برنامه های درسی کلاس به آموزش دروس عمومی و نظری نظیر (فرانسه، تکنولوژی و ریاضیات) و ۱/۳ به آموزش علوم فنی اختصاص می یابد. کارآموزان به منظور استخدام در بازار کار به کارآموزی در ۶ بخش اعم از بخش ساختمان، هتل داری و رستوران، فرآورده های غذایی و نانوبی، قنادی و ...، خرید و فروش، تعمیرات اتومبیل و خدمات شخصی (آرایشگری، خیاطی، آشپزی و ...) مبادرت می نمایند. کارآموزان ملزم به یافتن کارگاه، کارخانه و یا محل مورد نظر خود جهت کارآموزی می باشند که می باید پیش از آغاز سال تحصیلی صورت گیرد. در این اثناء کارآموزان ملزم به عقد قرارداد با کارفرما و مشخص نمودن وظایف طرفین مطابق با قانون کار فرانسه می باشند.

گفتنی است که در این زمینه، اتاق بازرگانی و صنایع، اتاق کشاورزی و مشاغل ملزم به یاری داوطلبین در جهت یافتن محل کارآموزی مورد نظر آنان می باشند. علاوه بر این، مراکز اطلاع رسانی و مشاوره (CIO) و مراکز آموزش کارآموزان (CFA) به ارائه خدمات مشاوره به دانش آموزان - کارآموزان مبادرت می نمایند. آموزش های فنی بنا بر تخصص های انتخاب شده آموزشی متفاوت بوده و آموزش های تخصصی را به طور مستقیم با حرفه عملی مربوط می سازد. محتوی برنامه های درسی تئوری و عملی آموزش های فنی از برنامه های درسی کالج ها مشکل تر بوده و بسته به تخصص، از ۳۳ تا ۳۶ ساعت به طول می انجامد. این در حالی است که توزیع ساعتهای درسی برنامه های آموزشی فنی با کالجهای متفاوت بوده و تکالیف درسی کمتری بر عهده دانش آموزان گذارده می شود.

آموزش مقدماتی فنی و حرفه ای

وزیر آموزش و پرورش ملی مسئولیت فراهم نمودن و ارائه دوره های آموزش فنی و حرفه ای مقدماتی به دانش آموزان و دانشجویانی را برعهده دارد.

مطابق قانون پنج ساله مصوب ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳ ویژه کار، اشتغال و آموزشهای فنی و حرفه ای، سرویس ملی آموزش و پرورش مسئولیت اصلی آموزش فنی و حرفه ای جوانان را برعهده دارد. مطابق تبصره ۵۴ این قانون، همچنین کلیه جوانان فرانسوی می‌بایستی پیش از خروج از نظام آموزش و پرورش، صرفنظر از سطح تحصیلات خود به گذراندن آموزشهای فنی و حرفه ای مبادرت نمایند. قانون فوق، برنامه‌های محلی ارتقاء آموزش فنی و حرفه ای جوانان را به رسمیت شناخته و شامل کلیه آموزشهای آمادگی جوانان اعم از آموزش ابتدایی و آموزشهای فنی و حرفه ای جهت احراز شغل می‌گردد. برنامه‌های آموزشی فوق پس از مشاوره با شورای ملی آکادمی آموزش و پرورش سازماندهی شده و از طریق مشاوره با مسئولین آموزشی ذیربط توسط شوراهای محلی به تصویب می‌رسد. توافقات به صورت سالیانه میان مرکز و نواحی صورت گرفته و برنامه‌ها و تأمین اعتبار مجدداً از طریق مسئولین آموزشی ذیربط تأیید می‌گردد.

اجرای چنین سیاستی در جهت مبارزه با بیکاری صورت گرفته و برنامه‌های آموزشی آن برنامه‌هایی چون «طرح ورود افراد به بازارکار»، دوره‌های کارآموزی و دوره‌های مختلف آموزشی ویژه گروه‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال را شامل می‌گردد.

مطابق قانون مصوب ۱۹۶۱، آموزش و دوره‌های کارآموزی روش ویژه ای در آموزشهای فنی و حرفه ای مقدماتی به شمار می‌رود و این درحالیست که دوره‌های مختلف آموزشی ویژه گروه‌های سنی ۲۶ تا ۲۵ سال که از سال ۱۹۸۳ برگزار می‌گردد، بر مبنای آموزش عمومی سازماندهی گردیده است.

دوره‌های کارآموزی

دوره‌های کارآموزی شکل تغییر یافته آموزشهای فنی و حرفه ای مقدماتی تحت قرار دادهای کاری محسوب می‌گردد. دوره‌های کارآموزی به ارائه ترکیبی از آموزش عملی با آموزش تئوری مبادرت نموده و در پایان دوره، کارورزان به اخذ گواهینامه تحصیلات فنی و حرفه ای، فنی و یا گواهینامه معتبر تخصصی نائل می‌آیند. قراردادهای کارآموزی، قراردادهای خاصی می‌باشد که کلیه جوانان رده‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال تحت این قرارداد که ۳ سال بطول می‌انجامد بنابر پیشرفت کار

و افزایش سن از حقوق و مزایا بهره مند می‌گردند. اجرای چنین سیاستی از سال ۱۹۹۴ تسهیل شده است. گفتنی است که دوره‌های آموزشی به طور همزمان در محیط و در مراکز آموزشی کارآموزان برگزار می‌گردد. کارفرمایان موظف به ارائه آموزشهای عملی به کارورزان بوده و باید از حضور آنها در مراکز آموزش کارورزان که راهنمایی و اطلاعات تئوری مربوط به آموزش را در اختیار کارورزان قرار می‌دهد، اطمینان حاصل نمایند.

مراکز آموزشی کارآموزان موسساتی است که در جهت عقد قراردادهای آموزشی میان نظام مدیریت آموزش و دولت یا نواحی آموزشی تشکیل یافته است. مراکز فوق در شرایط عادی ملزم به ارائه حداقل ۴۰۰ ساعت آموزش سالیانه و در صورت آماده سازی دانش آموزان جهت کسب مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای یا گواهینامه فنی عالی ملزم به ارائه ۱۵۰۰ ساعت آموزش سالیانه به دانش آموزان میباشند. در صورت اجرای شق دوم، مراکز آموزش کارآموزان به ارائه بخشی از آموزشهای تئوری به موسسات آموزشی و بخشی دیگر از آموزشهای عملی به مراکز کارآموزی مبادرت می‌نمایند. مسئولیت نظارت بر فعالیت مراکز آموزشی کارآموزان نیز بر عهده وزیر آموزش و پرورش ملی است. تأمین اعتبار دوره‌های کارآموزی از طرق ذیل صورت می‌پذیرد:

(۱) وضع مالیات کارآموزی که برابر ۵ درصد از حقوق سالیانه شرکت‌ها را در بر می‌گیرد

(مشاغل آزاد و شرکتهای کشاورزی از این قاعده مستثنی می‌باشند)

(۲) بودجه منطقه‌ای ویژه دوره‌های کارآموزی، که توسط دولت به نواحی مختلف کشور

اختصاص یافته و یا توسط منابع ویژه شورای نواحی کشور پرداخت می‌گردد.

آمار و ارقام دوره‌های کارآموزی (طی سال ۱۹۹۳/۱۹۹۴)

در کشور فرانسه حدود ۶۰۰ مرکز کارآموزی فعالیت دارند که از این تعداد حدود ۴۵۰ مرکز به

اعطای مدارک مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش و ۲۵۰ مرکز دیگر نیز به اعطای دیپلم‌های مورد

تأیید دایره ملی کشاورزی به کارآموزان مبادرت می‌نمایند.

مراکز آموزش کار آموزان توسط سازمانهای خصوصی، مراکز اشتغال، مراکز بازرگانی و صنعتی و موسسات آموزش عمومی اداره و نظارت می‌گردند.

تعداد کار آموزان تحت نظارت وزارت آموزش و پرورش ملی ۲۱۸۳۵۴ نفر

تعداد کار آموزان تحت نظارت دایره ملی بخش کشاورزی ۱۱۶۰۰ نفر

توزیع گواهینامه (وزارت آموزش و پرورش ملی)

گواهینامه مهارت فنی و حرفه ای ۵٪ (۱۶۲۲۹۷) نفر

گواهینامه مطالعات فنی و حرفه ای ۳۲٫۷٪ (۱۹۳۹۵) نفر

گواهینامه فنی و حرفه ای ۱۶٫۲٪ (۱۵۰۰۵) نفر

مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای ۲۶٫۳٪ (۸٫۶۹۳) نفر

گواهینامه فنی تکمیلی ۴۱٫۳٪ (۴۶۲۱) نفر

گواهینامه‌های سطح III ۵۹٫۸٪ (۱۲۷۶) نفر

گواهینامه‌های سطح I و II ۱۳۳٫۳٪ (۱۹۳۲) نفر

گفتنی است، ۵۶٫۵ درصد از کارآموزان به پیگیری تحصیلات خود در حوزه آموزش متوسطه و

۴۳٫۵ درصد نیز به پیگیری تحصیلات خود در حوزه آموزش عالی مبادرت نموده اند.

کالج‌های فنی و حرفه ای (Lycees)

گواهینامه‌های آموزشی

کالج‌های فنی و حرفه ای به آماده سازی دانش آموزان در جهت پذیرش در آزمون ملی که به

اخذ گواهینامه‌های ذیل منجر می‌گردد، مبادرت می‌نمایند :

- گواهینامه صلاحیت فنی و حرفه ای (CAP)

- گواهینامه آموزش فنی و حرفه ای

- مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای

گفتنی است، گواهینامه صلاحیت فنی و حرفه ای جهت ارائه و کسب مهارت عملی در یک شغل خاص به دانش آموزان اعطاء می‌گردد. از جمله مهمترین مهارتهای عملی مذکور می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- آموزش‌های عمومی ۵/۱۴ تا ۱۶ ساعت در هفته بسته به نوع گواهینامه مهارت فنی و حرفه ای با دروس آموزشی زبان فرانسه، ریاضیات، تاریخ و جغرافیا، اقتصاد، علوم اجتماعی، زبان خارجه پیشرفته، آموزش هنر، اقتصاد خانواده و تربیت بدنی

هدف از ارائه آموزشهای فوق به دانش آموزان، تمرکز علمی بردنیای مدرن از طریق برطرف نمودن نیازهای فنی و حرفه ای شهروندان فرانسوی می‌باشد. از جمله دیگر مهارتهای عملی می‌توان به آموزش‌های فنی و حرفه ای (۱۲ تا ۲۷ ساعت در هفته) بسته به گواهی نامه مهارتهای عمومی (با آموزش هایی به صورت تئوری، عملی و کارآموزی در کارگاهها و دفاتر خصوصی و ارائه دانش و مهارتهای فنی لازم جهت افزایش فرصت اشتغال جوانان اشاره نمود. گفتنی است که دروس نظری، دروس عملی و کاربردی در توالی یکدیگر به دانش آموزان ارائه شده و گواهینامه صلاحیت فنی و حرفه‌ای پس از اتمام دوره آموزشی ۳ ساله به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد.

- گواهینامه آموزش فنی و حرفه‌ای (BEP)

گواهینامه آموزش فنی و حرفه‌ای در جهت تایید صلاحیت فنی و حرفه‌ای کارگران و کارمندان شایسته کشور به آنان اعطاء می‌گردد. به عبارت دیگر اخذ گواهی نامه آموزش فنی و حرفه ای نشان دهنده مهارت کارگران یا کارمندان حوزه صنایع و... می‌باشد دریافت این گواهی نامه در مقایسه با گواهی نامه مهارت فنی و حرفه ای نیازمند آموزش‌های فنی و درازمدت می‌باشد.

آموزشهای آن گسترده تر از آموزش CAP بوده و پس از پایان کلاس سوم کالج، به مدت ۲ سال به طول می‌انجامد. به عبارت دیگر دانش آموزانی که سال آخر کالج را گذرانده اند ظرف مدت ۲ سال به احراز گواهی نامه مطالعات فنی حرفه ای نائل می‌آیند.

از جمله مهمترین آموزشهای مراکز آموزش فنی و حرفه ای (BEP) میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

- آموزشهای عمومی (۱۴ الی ۲۲ ساعت) با محوریت زندگی فنی و حرفه ای
- آموزشهای فنی (۱۶ الی ۲۰ ساعت) بر اساس آموزش فنی منطبق با حرفه انتخابی دانش آموزانی که به احراز مدرک BEP نائل می آیند، وارد بازار کار شده و یا به ادامه تحصیلات خود تا مقطع دیپلم متوسطه فنی و حرفه ای مبادرت می نمایند. قسمت اعظم دروس آموزش عمومی، در کالج ها ارائه شده و سهم دیگر آن نیز در کالج های فنی و حرفه ای تدریس می گردد.
گفتنی است که دروس مذکور مستقیماً به منظور برآورد نیازهای فنی و حرفه ای سوق داده شده اند. ارائه آموزش تحصیلات عمومی جهت موفقیت در امتحانات فنی و حرفه ای لازم بوده و به عنوان مدرکی جهت تحصیل دانش آموزان در مقطع کارشناسی فنی یا حرفه ای قلمداد می گردد.

- دیپلم متوسطه فنی و حرفه ای

گواهینامه فوق پس از گذراندن کلاسهای ۲ساله مقدماتی و تکمیلی فنی و حرفه ای به دانشجویان اعطاء می گردد. تفاوت این مدرک با دیپلم متوسطه فن آوری در این است که گواهینامه اخیر فراهم کننده عملی مشاغل و حرفه ها بوده و در عین حال ادامه تحصیلات دانشگاهی را برای فارغ التحصیلان امکان پذیر می سازد. مدرک فوق با آموزش جامع کاربردی و احراز شایستگی در یک حرفه رابطه مستقیم دارد. در حال حاضر ۴۰ رشته تخصصی وجود دارد که در ابتدا به دارندگان مدرک CAP یا BEP اختصاص می یابد. آموزشهای مذکور (۳۰ ساعت در هفته) بر آموزشهای فنی و حرفه ای، فنی و عملی اعم از آموزشهای عمومی به مدت ۱۶ الی ۲۰ هفته ظرف دوره آموزشی ۲ساله مشتمل می گردد.

دوره‌های کارشناسی فنی و حرفه ای

مدرک این دوره پس از طی دو سال آموزش که آخرین دوره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای محسوب می‌گردد، به فارغ التحصیلان اعطاء می‌گردد. برخلاف کارشناسی فنی، کارشناسی فنی و حرفه‌ای مستقیماً به اشتغال فارغ التحصیلان منتهی می‌گردد. البته علاوه بر این، دارندگان این مدرک، از امکان ورود به مقطع آموزش عالی برخوردار می‌گردند. طی این دوره مهارت‌های لازمه جهت احراز فرصت‌های مناسب شغلی خاص آموزش داده شده و به جذب دارندگان گواهی نامه تحصیلات فنی و حرفه‌ای به آموزش و فعالیت در بازار کار منتهی می‌گردد. طرح ارائه این مدرک برای نخستین بار در سال ۱۹۸۵ در جهت پاسخ‌گویی به نیاز روز افزون حوزه صنایع به کارگران ماهر و پاسخگویی به رشد تکنیک‌های تعمیر و نگهداری تجهیزات الکترونیکی و کامپیوتری به اجرا در آمد. تفاوت مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای با مدرک کارشناسی فنی در این است که مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای بر مهارت‌ها و مشاغل تخصصی تمرکز داشته و این در حالی است که مدرک کارشناسی فنی طیف وسیعی از آموزشها را در برمی‌گیرد.

۳۰ ساعت دروس هفتگی برای آموزش این دوره به شرح ذیل در نظر گرفته شده است :

- آموزش فنی و حرفه ای، فنی و تخصصی (۱۶ تا ۱۸ ساعت)

- آموزش‌های عمومی

- زبان فرانسه (۳ تا ۴ ساعت)

- زبان خارجه پیشرفته (۲ تا ۳ ساعت)

- آگاهی از دنیای فعلی بواسطه مطالعه تاریخ، جغرافیا و علوم اجتماعی (۲ ساعت)

- تربیت بدنی (۲ ساعت)

- هنر (۲ ساعت)

علاوه بر دروس فوق ۳ تا ۶ ساعت به پروژه‌های شخصی اختصاص می‌یابد.

قراردادهای آموزشی

از جمله مهمترین قراردادهای آموزشی که در جهت آموزش و ایجاد فرصت‌های شغلی به دانش‌آموزان مقاطع مختلف آموزشی ارائه می‌گردد، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- قرارداد ارائه برنامه های آموزش جایگزین

آموزش جایگزین که ویژه رده های سنی ۲۵-۶ سال می‌باشد، بر مبنای سه نوع قرار داد به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد:

قراردادهای راهنمایی، قراردادهای مهارتی و قراردادهای تطبیقی

قراردادهای راهنمایی به افراد رده سنی بالای ۲۱ سال که از گواهینامه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برخوردار نبوده و افرادی که آموزش متوسطه عمومی را به پایان نرسانده اند، پیشنهاد می‌گردد. قراردادهای فوق می‌بایستی به ورود افراد به بازار کار از طریق آموزش فنی و حرفه ای و کسب تجارت فنی در محیط‌های کاری منتهی گردد. قرارداد آموزشی فوق که افراد رده سنی بالای ۲۶ سال را در بر می‌گیرد به مدت سه تا شش ماه به طول انجامیده و قابل تمدید نیز نمی‌باشد. قرارداد فوق همچنین شامل اقدامات آموزشی نظیر آموزش ضمن خدمت در محل کار نیز می‌گردد. مهارت‌های کارورزان نیز بر طبق توافق آنان ارزشیابی می‌گردد. به کار آموزانی که قرارداد منعقد نموده اند از طرق مختلفی حقوق پرداخت می‌گردد. قراردادهای مهارتی به جوانان زیر رده سنی ۲۶ سال که متقاضی آموزش‌های فنی و حرفه ای می‌باشند، پیشنهاد می‌گردد. قراردادهای فوق با شرکت‌های معتبر منعقد گردیده و در حدود ۶ تا ۲۴ ماه به طول می‌انجامد. کارفرمایان نیز به تولید اشتغال و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که به کسب گواهی نامه منتهی می‌گردد، مبادرت می‌نمایند. در حدود ۲۵ درصد از مجموع زمان قرارداد صرف آموزش عمومی، فنی و حرفه ای یا فنی می‌گردد. در زمان عقد قرارداد، جوانان حقوق و دست مزد دریافت نموده و از کلیه حقوق و مزایای مربوط به استخدام و کارفرمایان برخوردار می‌گردند. عمده قراردادهای فوق، قراردادهای

استخدامی می‌باشند که میان شرکت‌ها و جوانان بیکار با سن کمتر از ۲۶ سال منعقد گردیده و مدت محدود یا نامحدود را در بر می‌گیرد. قراردادهای فوق به منظور اشتغال زایی و برقراری تطابق میان کار و کارگران طراحی و ارائه می‌گردد. تحت قرارداد مذکور کلیه کارآموزان ملزم به گذراندن ۲۰۰ ساعت آموزشی می‌گردند. صرفنظر از نوع قرارداد، کارفرمایان ملزم به انتخاب یکی از کارکنان خود به عنوان مسئول آموزش کارآموزان می‌باشند. هر یک از داوطلبین بر فعالیت حداکثر سه کارآموز نظارت داشته و عهده دار مسئولیت برقراری ارتباط میان کارآموزان و سایر کارکنان می‌باشند. کلیه مراکز فوق ملزم به پرداخت درصد مالیات دوره کارآموزی بوده و هر مرکز با بیش از ۱۰ کارمند ملزم به پرداخت میزان ۳ تا ۱۰ درصد از کل درآمد سالیانه خود به برنامه‌های مختلف آموزشی پیرامون قراردادهای فوق اختصاص می‌باشد.

برنامه‌های آموزشی جایگزین

سال	SIUP	CA	CQ	کل
۱۹۸۵	۴۹۸۵۴	۲۱۲۲۶	۳۰۳۱	۷۴۱۱۱
۱۹۸۶	۱۷۵۱۱۲	۱۷۲۸۲۵	۱۹۲۴۷	۳۶۷۱۱۸۶
۱۹۸۷	۳۲۳۲۶۸	۲۵۰۶۲۹	۳۸۵۶۶	۶۱۲۴۵۳
۱۹۸۸	۲۸۹۴۰۵	۹۹۴۳۱	۶۵۳۷۳	۴۵۴۲۰۹
۱۹۸۹	۹۰۶۶۰	۱۱۸۱۳۱	۹۲۳۷۵	۳۰۱۱۶۶
۱۹۹۰	۵۱۹۸۳	۱۱۳۰۲۲	۱۰۱۷۰۶	۲۶۶۷۱۱

منبع: وزارت کار

SIUP: دوره‌های مقدماتی که از طریق انعقاد قرارداد ارائه خدمات مشاوره در سال ۱۹۹۱ به اجرا درآمد.

CA: قرارداد تطبیقی

CQ: قرارداد مهارتی

از جمله دیگر قراردادهای آموزشی ویژه گروه‌های مختلف سنی شهروندان فرانسوی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۲- قرارداد آموزش انفرادی جوانان

امتیاز آموزش فوق در سال ۱۹۹۱ تصویب شده و به جوانانی که از مهارت تخصصی برخوردار نمی‌باشند، طی دوره‌های آموزش انفرادی منتهی به کسب گواهی نامه، اعطا می‌گردد. امتیاز آموزش فوق به پیگیری ۳ هدف مهم من جمله اعطای مهارت‌های آموزشی به جوانان، تشویق نهادهای آموزشی به ارائه آموزش‌های انفرادی و تأسیس سازمان نظارت آموزشی مبادرت می‌نماید. امتیاز آموزش انفرادی نظام ترکیبی می‌باشد که از سایر ساختارها و روش‌های آموزشی استفاده می‌نماید.

۳- قراردادهای استخدامی گروهی

قراردادهای فوق در سال ۱۹۹۰، برای جوانان رده‌های سنی ۱۸ تا ۲۵ سال که با وجود برخوردار از مدرک علمی معادل کارشناسی فنی و حرفه‌ای یا گواهینامه فنی دریافتن شغل با مشکل مواجه می‌باشند، در نظر گرفته شده است. قراردادهای فوق به کارآموزان اجازه می‌دهد که تحت یک قرارداد کار پاره وقت، یا نیمه وقت مشغول به کار گردند. قراردادهای فوق به کسب مدرک علمی منتهی نگردیده و نهایتاً سه دوره سه تا دوازده ماه کاری را شامل می‌گردد. کارآموزان به فعالیت ۲۰ ساعت در هفته پرداخته و حقوقی معادل حقوق کارگران رسمی دریافت می‌نمایند. طی این قراردادها، آموزش‌هایی نیز ممکن است به جوانان در اوقات فراغت آنان ارائه گردد. از اول جولای ۱۹۹۴، مسئولیت برگزاری و نظارت بر دوره‌های آموزشی جوانان از دولت به مناطق و نواحی مختلف کشور تفویض گردیده است. گفتنی است که جهت تفویض مسئولیت فوق، دواير آموزش ناحیه ای کشور ملزم به انعقاد قراردادی تا قبل از ۳۱ دسامبر ۱۹۹۸ با مرکز بوده اند.

۴- قرارداد اشتغال به کار در مراکز فنی آموزش عالی (STS)

دوره‌های آموزش تکمیلی فنی در کالج‌های عمومی و فنی تشکیل شده و مدت زمان دو سال به طول می‌انجامد. گفتنی است که آموزشهای مذکور با آموزشهایی که در موسسات دانشگاهی فنی ارائه می‌گردد تفاوت داشته زیرا این آموزشها تخصصی‌تر بوده و پاسخگوی نیازهای ویژه‌ای می‌باشند. دانشجویان پس از گذراندن آموزشهای لازم به اخذ گواهینامه فنی عالی نائل می‌آیند. روند ورود به دوره آموزشی فوق بر مبنای سوابق تحصیلی دانشجویان صورت می‌پذیرد.

آموزش معلمان

تاریخچه

طبق قانون Guizot (مصوب سال ۱۸۳۳)، کلیه بخشهای کشور موظف به تأسیس دانش سرای تربیت معلم پسرانه گردیدند. سپس در سال ۱۸۷۹، ضرورت احداث دانش سرای تربیت معلم دخترانه نیز اعلام گردید. دولت ویشی (Vicyy)، مقارن با اشغال فرانسه به دست آلمانها، به منحل نمودن دانش سراهای تربیت معلم به واسطه جمهوری خواه بودن هواخواهان آن مبادرت نموده و به عوض این مراکز، به احداث انستیتوهای کارآموزی حرفه ای با مدرک دیپلم الزامی برای آموزگاران مبادرت نمود. پس از جنگ جهانی دوم (طی سالهای ۱۹۴۵-۱۹۴۰) و آزادی کشور فرانسه، دانش سراهای تربیت معلم مجدداً بازگشایی شد. در این اثنا، داوطلبین با گذراندن آزمون ورودی وارد دانش سرا شده و پس از ۳ سال آموزش تئوریک و دوره کارآموزی حرفه ای ۱ ساله، دیپلم پایان آموزش متوسطه (Baccalaureate) اخذ می نمودند. طی دهه ۱۹۶۰، به واسطه انفجار جمعیت و نیاز روزافزون به معلمان مقطع ابتدایی، افراد برخوردار از دیپلم متوسطه با گذراندن دوره ۱ ساله کارآموزی حرفه ای در دانش سراها به تدریس در مراکز آموزش ابتدایی مبادرت نمودند. طی سال ۱۹۶۹، طول دوره کارآموزی در دانش سراها به ۲ سال و طی سال ۱۹۷۹ به ۳ سال افزایش یافت. گفتنی است که دانش سراها، محل کارآموزی حرفه ای مداوم آموزگاران نیز محسوب می گردید.

به علاوه، انستیتو های دانشگاهی، پیرو قانون راهنمایی مصوب ژوئیه ۱۹۸۹، از سال ۱۹۹۱ میلادی، عهده دار برگزاری دوره های کارآموزی اولیه و ضمن خدمت معلمین می باشند. در حال حاضر، جهت ورود به انستیتوهای دانشگاهی تربیت معلم، برخورداری از مدرک کارشناسی الزامی است. طول دوره تحصیل در انستیتوهای فوق ۲ سال تمام می باشد. طبق آمار بدست آمده، نرخ تقاضا جهت تحصیل در انستیتوهای مذکور، از رشد ۳۰ درصدی سالیانه برخوردار می باشد.

آموزش معلمین مقطع ابتدایی

در مقطع آموزش ابتدایی هر معلم مختص یک کلاس آموزشی است، با وجود این بر اساس توافق معلمین، کلاسها با در نظر گرفتن عناوین دروس آموزشی می توانند بصورت گروهی برگزار گردند. معلمین سطح اول از طریق برگزاری آزمون ورودی استخدام شده و تحت تعلیم آموزش های تخصصی قرار می گیرند. در پایان این دوره آموزشی، معلمین جدید براساس علاقه شخصی و وجود پست مورد علاقه آنها در دپارتمان به مدارس ابتدایی یا مراکز آموزش پیش دبستانی جهت آموزش اعزام می گردند. تا سال ۱۹۹۲، معلمین سطح اول (معلمین پیش دبستانی و ابتدایی)، از میان دارندگان مدرک دیپلم با حداقل ۳ سال سابقه تحصیلی در مقطع آموزش متوسطه انتخاب می گردید و این در حالی است که در حال حاضر داوطلبان جهت گذراندن دوره های آموزشی به مراکز دانشگاهی تربیت معلم معرفی می گردند. مراکز دانشگاهی تربیت معلم، مراکز آموزش عالی می باشند که برای معلمین سطوح اول و دوم در نظر گرفته شده و جایگزین ساختارهای قدیمی تربیت مدرس گردیده است.

در پایان سال اول آموزش در مراکز دانشگاهی تربیت معلم (IUFM)، آموزش های تئوری و عملی به صورت اختیاری به دانشجویان ارائه می گردد. از داوطلبان تدریس در سطح اول، آزمون رقابتی جهت استخدام به عمل می آید. پذیرفته شدگان، با عنوان معلمین آزمایشی آغاز به تدریس نموده و روند آموزشی آنها به دقت مورد نظارت واقع می گردد. طی دومین سال آموزش، مدرک معلمی به فارغ التحصیلان اعطا می گردد. قانون مصوب ۱۴ نوامبر ۱۹۹۴ به تبیین و تعیین چارچوب کلی

محتوای آموزش در مراکز دانشگاهی تربیت معلم (IUFM) می‌پردازد. گفتنی است ساختار این آموزش بر مبنای ترکیب آموزش‌های تئوری و عملی طراحی شده است. ارزشیابی نهایی در انتهای سال دوم بر مبنای نحوه تدریس معلمین در طول ۸ هفته تدریس آزمایشی دروسی که در مراکز تربیت معلم IUFM فرا گرفته‌اند و ارائه پایان نامه ای در خصوص موضوعات عملی آموزش و پرورش، صورت می‌پذیرد. در صورت موفقیت دانشجویان در این ارزشیابی، رسماً به عنوان معلم استخدام می‌گردند. معلمین سطح اول پذیرفته شده در دوره آموزشی مذکور تحت دوره آموزشی ۳۶ هفته ای آموزش ضمن خدمت قرار می‌گیرند. گفتنی است که آموزشهای مذکور اجباری نمی‌باشد.

گزینش تحصیلی

طبق قانون مصوب اوت ۱۹۹۰، گزینش کادر آموزشی مدارس ابتدایی فرانسه به واسطه اجرای ۲ نوع آزمون ورودی به شرح ذیل صورت می‌گیرد:

الف) آزمون بیرونی - افراد شاغل یا غیر شاغل برخوردار از مدرک کارشناسی پس از قبولی در آزمون ورودی به عنوان کارآموز انتخاب می‌گردند. سپس با طی دوره آمادگی آموزشی ۲ ساله و دوره کارآموزی حرفه ای در انستیتوهای دانشگاهی تربیت معلم و اخذ دیپلم مهارت تدریس به عنوان معلم رسمی در مدارس استخدام می‌گردند. گفتنی است که این افراد در صورت عدم موفقیت در اخذ مدرک دیپلم آموزش ۲ ساله، از فرصت پرداختن مجدد به کارآموزی تحصیلی برای ۱ سال دیگر برخوردار می‌باشند که در صورت عدم موفقیت در اخذ دیپلم، تعهدی در قبال استخدام این افراد توسط وزارت آموزش و پرورش وجود نخواهد داشت.

ب) آزمون درونی - طی این آزمون، معلمین دیپلمه ابتدایی با برخورداری از تجربه تدریس ۳ ساله به شرکت در آزمون ورودی مهارتهای تدریس مبادرت نموده و پس از قبولی در آزمون فوق، تحت عنوان معلم رسمی به تدریس در مدارس مبادرت می‌نمایند. بدین ترتیب، سیاست کارآموزی

مربیان، کوششی در جهت برخورداری کلیهٔ مدرسین سطح ابتدایی از مهارت‌های ضروری تدریس می‌باشد.

آموزش معلمان مقطع متوسطه

تاریخچه

هم زمان با تأسیس کالج های آموزش متوسطه طی سال ۱۹۱۹، مرکز آموزش معلمان کالج (CAEC) با ارائه گواهینامهٔ مهارت تدریس، آغاز به فعالیت نمود. طی سال ۱۹۵۷، گواهینامهٔ مذکور به گواهینامهٔ مهارت تدریس در مراکز آموزش متوسطه (CAPES) مبدل گردید.

بدین منظور، انستیتوهای آماده سازی دانش آموزان جهت ورود به مراکز آموزش متوسطه به عنوان (IPES) تأسیس گردید. با گسترش آموزش و نیاز روزافزون به معلمان مقطع آموزش متوسطه، به منظور تشویق و ترغیب افراد برخوردار از دیپلم مقطع متوسطه جهت انتخاب رشتهٔ دبیری، قرارداد خدمت ۱۰ ساله با داوطلبین اخذ مدرک کارشناسی تدریس، منعقد گردید.

گفتنی است که دانشجویان مذکور از حقوق و مزایای مکفی طی سالهای تحصیلی خود برخوردار می‌گردیدند. با این حال، به واسطهٔ عدم کفایت نرخ فارغ التحصیلان انستیتوهای آماده سازی آموزش متوسطه، طی دهه های ۱۹۷۰-۱۹۶۰، از افراد لیسانسیه به عنوان معلمان کمکی جهت اشتغال به تدریس کمک گرفته شد. طی سال ۱۹۸۳، سیاست استخدام افراد لیسانسیه جهت تدریس در مراکز آموزش متوسطه متوقف گردید و این در حالی است که مجدداً از سال ۱۹۹۱، اتخاذ گردید. پس از اعمال اصلاحات در حوزه آموزش و تصویب قانون Lathy طی سال ۱۹۷۵، با احداث کالج های واحد، از ۳ گروه از معلمان به شرح ذیل در ساختار آموزش متوسطه دعوت به کار به عمل آمد:

الف) معلمان آموزش عمومی کالج (PEGC) با ۲۱ ساعت تدریس در هفته

ب) معلمان برخوردار از گواهینامه تدریس با ۱۸ ساعت تدریس در هفته

پ) معلمین برخوردار از مدرک استادی (Prof – Agrege) با ۱۵ ساعت تدریس در هفته لازم به ذکر است دیپلم استادی (Agregation) که از جمله افتخارات نظام آموزشی کشور فرانسه محسوب می گردد، به آن دسته از فارغ التحصیلان تحصیلات تکمیلی اعطا می گردد که پس از گذراندن مقطع کارشناسی ارشد و قبولی در آزمون ورودی مدارس عالی آموزش معلمان (ENS) - که مرکز تربیت کادر دولت کشور فرانسه می باشد- به کارآموزی علمی و فرهنگی مبادرت می نمایند.

آموزش معلمین فنی و حرفه ای

همانند معلمین مقطع آموزش ابتدایی، داوطلبان تدریس در مقطع آموزش متوسطه فنی و حرفه ای می بایستی از حداقل مدرک کارشناسی (مدارکی که پس از ۳ سال تحصیلی در دانشگاه ها به فارغ التحصیلان ارائه می گردد) یا دیپلم ۳ ساله دانشگاهی مأخوذ از یکی از دانشگاههای اتحادیه اروپا، یا یک مدرک دانشگاهی ۴ ساله از کشور دیگر برخوردار باشند. پس از استخدام معلمین از طریق گزینش یا مصاحبه، می بایستی زمان ورود به موسسات دانشگاهی آموزش معلمان مشخص گردیده و دروس آموزش بیشتر و مشکل تری جهت تدریس موضوعات آموزشی مورد علاقه، مورد مطالعه قرار گیرد. در پایان سال اول موسسات دانشگاهی آموزش معلمان، داوطلبان به حضور در آزمون رقابتی مبادرت نموده و به کسب گواهی نامه های ذیل نائل می آیند:

- گواهینامه مهارت تدریس در مقطع آموزش متوسطه (CAPES)

- گواهینامه مهارت تدریس در رشته تربیت بدنی (CAPEPS)

- گواهینامه مهارت تدریس در دروس فنی (CAPET)

- گواهینامه مهارت تدریس در کالج فنی و حرفه ای که موضوع تدریس عمومی و حرفه ای در آن مشخص است (CAPLP2).

- گواهینامه Agregation که مختص دارندگان مدرک علمی Matrise یا یک دیپلم معادل یا یکی از ۴ مدرک علمی فوق الذکر می باشد.

آندسته از دانشجویانی که به گذراندن امتحانات رقابتی با موفقیت نائل می‌آیند، به عنوان معلمین آزمایشی استخدام شده و حقوق دریافتی آنها معادل حقوق معلمین رسمی پرداخت می‌گردد. وزیر آموزش و پرورش ملی نیز به اعلام نتایج، استخدام رسمی داوطلبانی که در مصاحبه هیأت علمی پذیرفته شده اند، مبادرت می‌نمایند معلمین مقطع آموزش متوسطه به عنوان کارمندان دولت محسوب گردیده و در یکی از سه گروه مدرسین ذیل قرار می‌گیرند :

Professeurs Certifies> Professeuers des ecoles>.Profesreurs agreges

کلیه مدرسین مقطع آموزش فوق از ۳۶ هفته آموزش ضمن خدمت برخوردار می‌گردند. همانند مدرسین بخش عمومی، مدرسین بخش خصوصی طرف قرارداد با مرکز نیز معمولاً از میان دارندگان مدرک کارشناسی یا دیپلمی که موفق به گذراندن تحصیلات دانشگاهی ۳ ساله گردیده اند، گزینش می‌شوند.

آموزش اساتید دانشگاهی (IUFM)

انستیتوهای دانشگاهی آموزش معلمان

انستیتوهای دانشگاهی آموزش اساتید، معلمین مقطع آموزش پیش دبستانی تا مقطع آموزش متوسطه اعم از آموزگاران دبستان، اساتید کالجها و معلمین مقطع آموزش متوسطه رادبرمی‌گیرد. دانشجویان انستیتوهای دانشگاهی آموزش اساتید با تشکیل پرونده و انجام مصاحبه وبر مبنای برخوردار از مدرک کارشناسی (دیپلم متوسطه به اضافه آموزش تکمیلی ۲ ساله) استخدام می‌گردند. از سال ۱۹۹۰، در هر آکادمی وابسته به یک دانشگاه، انستیتوهای دانشگاهی تربیت معلم آغاز به فعالیت نموده اند. انستیتوهای مذکور که جزیی از آموزش عالی به شمار آمده و تحت نظارت وزارت آموزش و پرورش و آموزش عالی قرار دارند، عهده دار مسوولیت کارآموزی (آموزش) اولیه و ضمن خدمت کادر آموزش و پژوهشی در زمینه آموزش می باشند.مدیر انستیتوهای فوق از سوی

شورای اداری پیشنهاد شده و توسط وزیر آموزش و پرورش انتخاب می گردد. مدیریت این قبیل انستیتوها به صورت شورایی بوده و ریاست شورا با مدیر آکادمی است. از سال ۱۹۹۰، دانش سراهای آموزش معلمان به تدریج به انستیتوهای دانشگاهی آموزش معلمان تغییر وضعیت داده اند. ساختار مدیریت شورایی انستیتوهای مذکور به شرح ذیل می باشد:

- شورای عالی آموزش

- شورای مدیریت نهادهای آموزشی

- نمایندگان اتحادیه های دانش آموزی

- نمایندگان اولیاء مربیان و پژوهشگران

آموزش ضمن خدمت

دوره های آموزشی

آموزش ضمن خدمت، آموزشی است که در آن زمان بیشتری از آموزش (۱۶ تا ۲۰ هفته در طی ۲ سال) به کار عملی اختصاص می یابد. پس از احراز گواهی نامه مهارتهای عمومی، برخی از دانش آموزان به ادامه تحصیلات خود در جهت احراز گواهینامه مطالعات حرفه ای مبادرت می نمایند. از آغاز سال تحصیلی ۱۹۹۲/۹۳ دوره های کارآموزی خاصی که به تعیین صلاحیت تحصیلی دانش آموزان منتهی می گردد، جهت آمادگی تحصیلی در مقطع آموزش فنی و حرفه ای طراحی شده است. در برنامه های آموزشی فوق، اولویت به رشته های مهندسی عمران، هتل داری و گرافیک داده شده است. دانش آموزانی که موفق به کسب گواهی نامه تحصیلات فنی و حرفه ای می گردند وارد بازار کار شده و یا به ادامه تحصیلات خود تا احراز مدرک کارشناسی فنی یا فنی و حرفه ای مبادرت می نمایند. با احراز مدرک کارشناسی فنی، دارندگان (BEP) از شانس موفقیت بیشتری در مقطع کارشناسی و بالاتر از طریق شرکت در کلاس سال آخر برخوردار می گردند.

آموزش استثنایی

آموزش استثنایی شامل آندسته از کودکانی می‌گردد که از نظر ذهنی یا جسمی و رفتاری با نقائصی مواجه می‌باشند. مطابق قانون مصوب سال ۱۹۰۹ و قانون راهنمایی مصوب ۱۹۷۵، کلیه کودکان فرانسوی از حق بهره مندی از امکانات آموزشی برخوردار می‌باشند. به موجب قوانین مذکور، کودکان استثنایی نیز با شرکت در برنامه های آموزشی ویژه، ملزم به کسب صلاحیت و قابلیت خدمت به کشور می‌باشند. نهادهای دست اندرکار این حوزه، علاوه بر وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور اجتماعی و انجمن های تخصصی می‌باشند.

در نظام آموزشی کشور فرانسه، کودکان استثنایی، ابتدا به آموزش در کلاسهای موازی ابتدایی تحت عنوان کلاسهای درهم تنیده (GLIS) مبادرت نموده و به تدریج با پیشرفت تحصیلی، به تحصیل در مدارس منطقه ای تطبیقی (EREA) هدایت می‌گردند. در این قبیل مدارس که به صورت شبانه روزی اداره می‌گردند، آموزشهای معادل ابتدایی و متوسطه عادی ارائه می‌گردد. مسئولیت تأمین اعتبارات مالی و هزینه های آموزشی و غیر آموزشی این قبیل مدارس بر عهده مناطق می‌باشد. گفتنی است، در آندسته از مناطقی که مدارس مذکور فعال نباشند، گروههایی تحت عنوان «کلاس - کارگاه» (GCA) در بطن کالجها تشکیل می‌گردد. تلاش عمده دولت فرانسه بر این است تا این قبیل افراد، به اخذ گواهینامه مهارت حرفه ای (CAP) نائل آیند.

علاوه بر این، برای آندسته از دانش آموزانی که با مشکلاتی در زمینه یادگیری دروس مواجه می‌باشند، گروه هایی با عنوان گروه های کمک روانی - تربیتی و کلاسهای تطابق یابی تشکیل می‌گردد. گفتنی است که از سال ۱۹۹۰، کلاسهای مذکور تحت نظارت معلمان برخوردار از دیپلم مهارت تربیتی ویژه و در هم تندگی آموزشی (CAPSAIS) اداره می‌گردد.

اصول و اهداف آموزشی

آموزش و پرورش عمومی کشور فرانسه که ۸۰٪ دانش آموزان کشور را تحت پوشش برنامه‌های آموزشی قرار می‌دهد، غیر مذهبی است. در لوای آزادی عمل آموزش و پرورش عمومی، آموزش خصوصی نیز وجود دارد که عمدتاً توسط نهادهای کاتولیک تشکیل و حمایت گردیده و با دولت قرار داد آموزشی منعقد می‌نمایند. مطابق چارچوب قوانین آموزش و پرورش مصوب ۱۰ جولای ۱۹۸۹ ویژه آموزش و پرورش عمومی، آموزش کلیه گروه‌های سنی تا اخذ مدرک فنی و حرفه ای و آموزش ۸۰٪ شهروندان فرانسوی تا اخذ مدرک کارشناسی اصلیتین اولویت ملی کشور فرانسه قلمداد می‌گردد. طرح قانون ۵ ساله کار، اشتغال و آموزش‌های تخصصی، مسئولیت اصلی نظام آموزشی را معطوف به ایجاد شغل مطلوب برای اکثریت شهروندان فرانسوی دانسته و حصول به این اصل که شرایط لازم برای کسب آموزش‌های تخصصی توسط جوانان فراهم شده باشد از جمله مهمترین اهداف آموزشی قلمداد می‌گردد.

اولویتهای آموزشی

سازماندهی نظام آموزشی

در حال حاضر، دولت فرانسه به اعمال سیاست تمرکز زدایی مبادرت نموده است. در حوزه آموزش، به واسطه اعمال سیاستهای بیش از حد تمرکز یافته، این حوزه به نظامی غیر متمرکز مبدل گردیده است. در حال حاضر به مناطق و مراجع محلی آموزش که تحت اختیار و نظارت وزارت آموزش ملی فعالیت دارند، قدرت و اختیارات بیشتری تفویض گردیده است. مطابق سیاستهای تمرکز زدایی، تصمیمات آموزشی و تربیتی تنها در مراکز کشور (پاریس) و وزارت آموزش و پرورش ملی، اتخاذ نمی‌گردد. طی هر سال تحصیلی، روسای آکادمی‌های آموزشی کشور فرانسه (۳۰ آکادمی علمی و آموزشی) از دولت جهت انجام امور آموزشی و تحصیلی کمک مالی دریافت نموده و طبق صلاحدید خود مبالغ دریافتی را صرف مخارج آموزشی می‌نمایند. از سال ۱۹۹۹، سیاست

تمرکز زدایی در حوزه مدیریت و نظارت بر آموزش معلمان، مسئولیت خطیر و جدیدی را برای رؤسای آکادمی‌ها به همراه آورده و آنها را به تعیین پستهای آموزشی جدید موظف نموده و معلمان را مطابق با نوع تحصیلات آنان در مدارس سراسر کشور پراکنده می‌نماید. در سطح ملی، سیاست فوق به نظام آموزشی هویت تازه ای بخشیده است چرا که مدیران و دبیران مدارس از آزادی عمل و فضای باز بیشتری برخوردار گردیده اند. کالج و مراکز آموزش متوسطه به موسسات آموزش عمومی محلی تغییر وضعیت داده و از حقوق و مزایای قانونی و استقلال مالی برخوردار گردیده اند. مؤسسات فوق الذکر تدریجاً از خود مختاری آموزشی بیشتری برخوردار گردیده اند. اعمال چنین سیاستی به هماهنگی رشته‌های آموزشی با دانش آموزان و تأمین نیازهای خاص دانش آموزان منجر گردید. لوایح تمرکز زدایی مصوب ۱۹۸۳-۱۹۸۲ به‌طور چشمگیری نقش مراجع محلی منتخب را افزایش داد. در حال حاضر، مراجع محلی حدود ۲۰٪ از کل هزینه‌های آموزشی را به خود اختصاص می‌دهند. برای هر مقطع از آموزش یک مقام مرجع در نظر گرفته شده است. بخش‌ها (کمون‌ها)، مسئولیت احداث مدارس ابتدائی و مهدهای کودک، تأمین منابع تحصیلی و ابزارهای کمک آموزشی، نگهداری و تعمیر مدارس و پرداخت حقوق کارمندان را بر عهده دارند. ادارات محلی نیز مسئولیت احداث، تجهیز و نگهداری از کالجها و تأمین منابع مالی و فراهم نمودن سیستم حمل و نقل دانش آموزان را بر عهده دارند. گفتنی است که مقامات محلی از مسئولیت‌های فوق الذکر در قبال مراکز آموزش متوسطه طرح‌های آموزشی مقطع آموزش مذکور برخوردار می‌باشند.

دستاورد های آموزشی

از جمله مهم ترین دستاوردهای آموزشی نظام آموزشی فرانسه که در محور پویایی، بازسازی ساختارها و استقرار زیر ساختها، اهداف و عملکرد وضعیت موجود نظام آموزشی معرفی گردیده است، می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

- ۱- فراهم سازی آموزش پایه، رایگان و لائیک تا پایان رده سنی ۱۶ سال برای ۱۰۰ درصد رده های سنی
- ۲- فراهم سازی آموزش متوسطه عمومی، تکنولوژیک و حرفه ای برای ۸۰ درصد رده های سنی تا سال ۲۰۰۰
- ۳- ایجاد انستیتو های دانشگاهی آموزش معلمان و تشکیل دوره های ضمن خدمت تابستانی در دانشگاه ها برای کادر آموزشی
- ۴- احداث مراکز اسناد و اطلاع رسانی در جهت مشاوره تحصیلی و شغلی
- ۵- تکوین نقشه استقرار مدارس
- وزارت آموزش و پرورش فرانسه در جهت تسهیل مدیریت آموزشی، کشور را به ۲۷ آکادمی آموزشی تقسیم نموده است. هر آکادمی نیز خود به چند بخش و ناحیه تقسیم گردیده است. بخشی (SECTEUR) به منظور استقرار کالج و ناحیه به منظور استقرار لیسه (سیکل دوم آموزش متوسطه) در نقشه مدارس راهنمایی تحصیلی مورد استفاده قرار می گیرد. ناحیه (District) نیز به عنوان واحد معیار راهنمایی تحصیلی در مقطع آموزش متوسطه عبارت از منطقه جغرافیایی با حداکثر ۲۰۰ هزار سکنه می باشد.
- ۶- اتخاذ سیاست تمرکز زدایی و تفویض صلاحیتها در آموزش متوسطه
- ۷- تدارک طرح مدرسه با مشارکت شرکای آموزشی به عنوان ابزاری جهت بهبود عملکرد و راندمان آموزش متوسطه
- ۸- برگزاری دوره های کارآموزی حرفه ای جهت به روز نمودن دانش و مهارت نیروی کار
- ۹- استقرار نظام جای دهی شغلی به موازات نظام مشاوره تحصیلی و شغلی، با هماهنگی وزارت کار، مؤسسات و صاحبان مشاغل و حرفه
- ۱۰- ایجاد باز اندیشی، نوسامانی ساختارها و بازآفرینی در نظام آموزشی از طریق اتخاذ تفکرات استراتژیک و سیستماتیک

۱۱- استقرار نظام آموزشی مدرسه محور و ایفای نقشی وسیع تر از آموزش برای مدارس

طرح‌های آموزشی

از جمله مهم‌ترین طرح‌های آموزشی کشور فرانسه می‌توان به طرح‌های ذیل اشاره نمود:

۱- طرح‌های انقلابی (طی سال‌های ۱۷۹۴-۱۷۹۲)

طرح‌های انقلابی، در خصوص آموزش ابتدایی رایگان و اجباری علوم، زبان‌های باستان، اخلاق، سیاست و استقرار جامعه‌ای آگاه، آزاد و مسئول برای کلیه کودکان به مدت ۵ سال طراحی و به مورد اجرا در آمد. مطابق چنین طرحی، پس از انقلاب فرانسه (طی سال ۱۷۸۹) تدریس علوم مذهبی در مدارس، به دلیل عدم شکل‌گیری تفکر تجریری و القاء تمرینات و مراسم مذهبی به صورت مکانیکی جایز نبود. این در حالی است که پس از پایان دوره آموزش پایه از حق انتخاب آزادانه مذهب برخوردار می‌باشند.

۲- طرح Durry (طی سال ۱۹۴۴)

مطابق طرح Durry، به رغم شهرت و رقابت‌پذیری آموزش رایگان، اجباری و لائیک تا رده سنی ۱۵ سال، از حجم سنگین برنامه‌های آموزشی سیکل دوم آموزش متوسطه که به نوبه خود بر کاهش سطح عملکرد دانش‌آموزان و سنگینی حجم برنامه‌های درسی و دلسردی دانش‌آموزان منجر می‌گردد، انتقاداتی به عمل آمد.

در این اثنا، برای نخستین بار، از مدرسه واحد (Cole unique) سخن به میان آمد. از جمله دیگر اهداف طرح مذکور می‌توان به دسترسی به آموزش متوسطه جهت اخذ گواهینامه دیپلم (Baccalaureate) تا سن ۱۸ سالگی، گزینش نخبگان در حوزه صنایع، کشاورزی، تجارت، فعالیت‌های ذهنی، و اداری اشاره نمود. مطابق طرح فوق، هیچ کودک یا نوجوان فرانسوی به واسطه اعتقادات شخصی مذهبی خود از آموزش محروم نمی‌گردد. از این روی، هیچ نوع آموزش مذهبی در مدارس ارائه نمی‌گردد و این درحالیست که در خارج از مدارس، والدین از امکان فراهم سازی آموزش‌های لازم مذهبی برای

فرزندان خود برخوردار می‌باشند. از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های طرح مدرسه فعال (Cole unique) که برای نخستین بار در کشور روسیه، سوئیس، انگلستان، بلژیک و امریکا به مورد اجرا در آمد، می‌توان بر مبنای بودن علایق دانش‌آموزان به عوض دروس مجزای آموزشی، توجه بر روحیه جمعی، آماده سازی کودکان جهت انجام پژوهشی، تدارک فهرست کتب، تقویت کتابخانه‌های مدرسه‌ای و گسترش مراکز آموزش عالی اشاره نمود.

۳- طرح Langevin-wallon (طی سال‌های ۱۹۴۷-۱۹۴۴)

از طرح مذکور تحت عنوان طرح باز اندیشی در نظام آموزش با ساختار جامعه هم‌خوانی یافته و مدارس که در حاشیه و اقلیت قرار دارند، باز سازی می‌گردند تا از این طریق پاسخ‌گوی تولیدات صنعتی و تجاری، اشتغال، اتوماسیون و پیشرفت‌های علمی باشند. ضرورت بهره‌گیری از علم یاددهی - یادگیری و علوم تربیتی در طراحی نظام آموزشی، بها دادن به واقعیات اقتصادی - اجتماعی، توضیح عینی و علمی وقایع، شکل‌پذیری فرهنگ و روش تفکر انتقادی، به کارگیری فعال انرژی، شناسایی شهروند آینده، آموزش مدنی و شهروندی از جمله ویژگی‌های نظام دموکراتیک آموزشی است که با اجرای طرح لانژوات - والون طی چند دهه مورد استناد و استفاده در روند اصلاحات نظام آموزش فرانسه قرار گرفته است.

مطابق طرح مذکور، محتوای آموزشی، رشته‌های درسی، ابزاری در جهت پرورش و انتقال ذات‌ه حققت بویی، عینیت در قضاوت، روحیه آزادانه، آزمودن و پرورش تفکر انتقادی و خلاق در کودکان محسوب شده و مدارس به مثابه کارخانه‌های فرهنگ می‌باشند که دانش‌آموزان با ورود به آن از چنین مزایایی بهره‌مند می‌گردند.

۴- طرح Billeres (طی سال‌های ۵۷-۱۹۵۶)

در قالب طرح بیلیر انتقاداتی مطرح می‌باشد که از آن جمله می‌توان به ضرورت تغییر ساختار نظام آموزشی، ضرورت سازمان دهی مشاوره تحصیلی و همگانی نمودن آموزش، گسترش و تداوم آموزش غیر پایه برای آحاد جامعه و نامتناسب بودن آموزش رایج ویژه دانش‌آموزان عقب

مانده ذهنی اشاره نمود. از جمله راه کارهای ارائه شده در قالب طرح بیلیر نیز می‌توان به افزایش سن دانش‌آموزان رده سنی آموزش پایه تا رده سنی ۱۶ سال، ضرورت احتساب مقاطع مقدماتی متوسطه عمومی و حرفه‌ای همراه هم، ارائه برنامه‌های متنوع آموزش متوسطه سیکل دوم، تأکید بر آموزش عالی و ضرورت هماهنگ سازی آن با آموزش مداوم، به روز نمودن و نگاه داشتن کتب درسی مطابق با یافته‌های حاصل از پیشرفت علمی و تکنولوژیک، اشاره نمود.

۵ - طرح گسترش فضاهای دانشگاهی

همانگونه که قبلاً نیز بدان اشاره گردید، از جمله اصلاحات عمده نظام آموزشی کشور فرانسه می‌توان به تغییر نظام سال تحصیلی و تقویم دانشگاهی مرسوم فرانسه که شامل ۳ نیم سال است، با تقویم دو نیم سالی پاییز و بهار، مشابه با دانشگاه‌های ایالات متحده و نیز افزایش شهریه‌ها اشاره نمود علاوه بر آن، دولت به تصویب طرح گسترش احداث فضاهای آموزشی مبادرت نموده است. بر پایه طرح مذکور که طی سال ۱۹۹۱ توسط لیونل ژوسپین - نخست وزیر وقت فرانسه و وزیر آموزش و پرورش پیشنهاد گردید، دولت تا کنون ۳۲ میلیارد فرانک (۵/۰ میلیارد دلار) صرف احداث بیش از ۱/۵ میلیون متر مربع فضاهای دانشگاهی نموده است.

در حال حاضر کلیه دانشگاه‌های کشور فرانسه از نظام‌های یکنواخت ملی پیروی نموده و به عنوان دانشگاه‌های خود گردان (Autonomous University) با ساختارهای دوره ای خاص (Course Structures) مطرح می‌باشند. بسیاری از دانشگاه‌های کشور در شرایط بدی قرار داشته و از هر ۱۰ ساختمان آموزشی، یک ساختمان زیر استانداردهای کمیته آموزشی قرار دارد.

در حال حاضر دولت فرانسه با تأمین ۸۰ درصد از بودجه دانشگاه‌ها مبادرت می‌نماید، اما با افزایش مخالفت با چنین پرداخت‌هایی از محل درآمدهای عمومی، تنها راه پیش روی دانشگاه‌ها جهت افزایش درآمدهای خود افزایش مبالغ شهریه دریافتی از دانشجویان می‌باشد.

در کشور فرانسه، آندسته از دانش‌آموزانی که به ترک تحصیل از مقطع آموزش متوسطه مبادرت می‌نمایند در دوره ویژه آموزش و آماده سازی با عنوان La class Prépartoire به مدت ۱

سال حضور می‌یابند تا در آزمون ورودی به Grandos ecoles (مدارس عالی) شرکت کنند. دسترسی به دانشگاه برای آندسته از دانش آموزانی که به گذراندن مقطع آموزش متوسطه Baccalaureat با موفقیت نائل آیند، به صورت خودکار انجام می‌گیرد.

۶- طرح توسعه برنامه‌های آموزشی

از دهه ۱۹۹۰، توسعه عمده ای در سیستم آموزشی فرانسه به شرح ذیل به وقوع پیوسته است:

۱. ارتقاء آموزش پایه و دستیابی به مقطع آموزش عالی و افزایش سطح آموزش نسل جوان و آموزش همگانی کودکانی که امروزه در مهدهای کودک ثبت نام می‌گردند در آینده ۱۹ سال آموزش و تحصیل را پشت سر خواهند گذاشت، به عبارت دیگر ۳ سال بیشتر از والدین خود به تحصیل مبادرت خواهند نمود. افزایش نرخ ۶۰ درصدی افراد برخوردار از مدرک کارشناسی که در مقایسه با آمار ۲۴٪ آن طی ربع قرن اخیر درصد قابل توجهی به شمار می‌آید، به عبارت دیگر تعداد دانش جویان مراکز آموزش عالی کشور فرانسه ظرف ۳ دهه اخیر با ۷ برابر افزایش مواجه بوده است.

۲. با اعمال تغییرات اولیه در ساختار نظام آموزشی کشور، تعداد دانش آموزانی که به آموزش خود تا رسیدن به مقطع آموزش عالی ادامه تحصیل داده بودند، به شدت افزایش یافته و متعاقب آن کاهش چشمگیری در میزان تولد افراد از اواسط دهه ۱۹۷۰ رخ داد، از این روی، روند فوق منتج به دومین توسعه اصلی وزیر بنایی کشور گردید. این وضعیت تاکنون در مقاطع آموزش ابتدایی و پیش دبستانی رخ داده و اخیراً در مقاطع آموزش مقدماتی و تکمیلی متوسطه نیز به وقوع پیوسته است. کاهش فوق در تعداد دانش آموزان، با ثبات و یا حتی افزایش منابع آموزشی همراه بوده است. این وضعیت بطور قابل توجهی در مراکز آموزش ابتدایی و پیش دبستانی کشور مشهود می‌باشد. کاهش تعداد دانش آموزان، با ثبات و یا حتی افزایش منابع آموزشی نسبت مستقیم دارد. این مورد نیز به طور قابل توجهی در مراکز آموزش ابتدایی و پیش دبستانی وجود داشته و کاهش منظم در ابعاد کلاسها مشهود

بوده است. ارتقاء سطح آموزش کشور به طور متناوب به افزایش کالج‌ها و مراکز آموزش متوسطه منجر گردیده است. در ارتقاء آموزش کشور بر آندسته از دانش‌آموزانی که فاقد الگوهای آموزشی جهت رسیدن به سطوح عالی آموزشی می‌باشند، توجه ویژه‌ای معطوف گردیده است. اعمال چنین سیاستی به برقراری دموکراسی در حوزه آموزش و پرورش کشور منجر گردیده است. تضمین تحصیلات عمومی و برخورداری عامه شهروندان فرانسوی از فرصت‌های یکسان آموزش‌های آکادمیک، به عنوان سیاست جدید نظام آموزشی فرانسه محسوب می‌گردد. طبق سیاست مذکور افزایش بیشمار تعداد دانش‌آموزان موفق نمی‌بایستی به بی‌توجهی به دانش‌آموزانی که در طول تحصیل با شکست روبرو بوده‌اند، منجر گردد، بلکه بروز چنین شکست‌های آموزشی می‌بایستی به عنوان راه‌گشایی در جهت ادامه تحصیل دانش‌آموزان مردود محسوب گردد. در نظام سنتی آموزش و پرورش کشور فرانسه دانش‌آموزان با تکرار کلاس‌های اجباری و با عنوان دانش‌آموزان کند ذهن مورد تنبیه واقع می‌شدند گفتنی است که تاکنون نیز تصمیمی جهت حل این معضل اتخاذ نگردیده است.

در بررسی‌های به عمل آمده بر روی دانش‌آموزان رده‌های سنی ۱۷ الی ۱۸ سال در مقاطع مختلف تحصیلات آنان و در قالب آزمون‌هایی که در دوران سربازی در نیروهای مسلح کشور فرانسه از آنها به عمل آمده به اثبات رسیده است که ۱۵٪ دانش‌آموزان از ضعف در خواندن و ۴٪ تقریباً بی‌سواد بوده‌اند. گفتنی است که طی ۱۰ سال اخیر گزینش‌های ملی در جهت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان CE2 (۸ سالگی) و اولین سال College (۱۱ سالگی) به منظور تعیین میزان تلاش دانش‌آموزان در مدارس طراحی گردیده است.

۸- طرح انطباق‌پذیری با نیازهای ویژه

در مقاطع آموزش پیش‌دبستانی و ابتدایی بیشترین تأکید بر آموزش زبان و ۲ ساعت آموزش اضافی در هفته به منظور برطرف نمودن ضعف‌های یادگیری دانش‌آموزان اختصاص یافته است.

همچنین جهت نیل به هدف فوق گروه هایی از کارشناسان به منظور برطرف نمودن مشکلات یادگیری تشکیل یافته است. کالج های آموزشی نیز موظف به فراهم نمودن استانداردهای تحصیلی برای دانش آموزان می باشند. این درحالی است که تاکنون تطابق لازم با دانش آموزانی که ممکن است از استانداردهای مختلفی برخوردار باشند، برقرار نگردیده است. علاوه بر این عملکرد معلمان در کلاسهای آموزشی که دانش آموزان آن از توانایی های مختلف یادگیری برخوردار می باشند، از استاندارد آموزش لازم برخوردار نگردیده است. درحال حاضر رؤسای کالج ها به اختصاص حداقل ۲ ساعت آموزش اضافی در هر هفته جهت ارتقاء دانش آموزان به سطوح بالاتر، رساندن آموزش کودکان به سطح لازم و جبران دروس عقب مانده از طریق همکاری با معلمین سرخانه در قالب فرمهای ۵ و ۶ مبادرت می نمایند. در روشهای تدریس نیز تغییرات عمده ای در جهت افزایش علاقه دانش آموزان به مطالعات جامع تر صورت گرفته است. به طور مشابه در مراکز آموزش متوسطه، مدت زمان دو ساعت آموزش اضافی در هفته به دانش آموزانی که به تلاش بیشتر جهت یادگیری زبان فرانسه و ریاضیات مبادرت می نمایند، اختصاص یافته است. علاوه براین برگزاری دوره های مدون آموزشی و نظارت بر فعالیتهای آموزشی از مورخه پاییز سال ۲۰۰۰ جهت افزایش یادگیری مستقل درسهای عمومی مقطع آموزشی کارشناسی اعم از ادبیات، اقتصاد و علوم اجتماعی مد نظر قرار گرفته است. علاوه بر موارد فوق جهت کمک به دانش آموزانی که از ضعف بیشتری برخوردار می باشند و جهت ارتقاء نظام آموزشی کشور فرانسه، سیاست افزایش بودجه مدارس پایه به اجرا در آمده است. لازم به ذکر است که ۱۸٪ از کل دانش آموزان مقطع آموزش ابتدایی و ۲۱٪ از دانش آموزان کالجها در مدارس فوق حضور یافته اند. از آنجائیکه برخورداری از آموزشهای مقدماتی برای کلیه جوانان فرانسوی ضروری می باشد. مدارس می بایستی به آماده سازی جوانان جهت نائل آمدن بر آینده کاری مناسب مبادرت نمایند. علاوه بر این از آنجائی که کلیه شهروندان فرانسوی به دنبال کسب شهرت و اعتبار میباشند، از این روی در راستای نیل به این هدف، تدابیر خاصی جهت بر طرف نمودن معضل بیکاری اتخاذ گردیده است.

۹- طرح تقویت صلاحیتهای لازم جهت استخدام

در اواسط دهه ۹۰، جوانان فرانسوی واجد شرایط که تا آن زمان مورد توجه واقع نشده بودند، در پی بازیافت هویت و شرایط از دست رفته خود بر آمدند. از این روی، از سال ۱۹۹۸ جوانان فرانسوی در زمره نخستین کسانی می‌باشند که از بهبود عمومی بازار کار سود می‌برند، چرا که موقعیت آینده یک شخص در جامعه در حقیقت تا حد زیادی به پیشرفتهای و موفقیت‌های آکادمیک او بستگی دارد. به عبارت دیگر فارغ التحصیلان مراکز آموزش عالی با گذراندن دوره آموزشی ۵ ساله از موقعیت‌های مناسب تری جهت کسب مقام‌های مدیریتی و اجرایی به میزان ۵ برابر بهتر از افرادی که بلافاصله پس از کسب مدرک Baccalaureat وارد بازار کار می‌گردند، برخوردار می‌باشند. اکثر افرادی که پستهای مهم را در دست دارند، از مدرک مهندسی و گواهی نامه فنی و حرفه ای برخوردار می‌باشند که این امر خود نشان دهنده ارزش منطبق بر تحصیلات و مدارک علمی می‌باشد. معطوف نمودن توجه بر معضل نابرابریهای آموزشی در مدارس تأثیر به سزایی در آینده کاری افراد به جای گذارده و به تضمین و بهبود آینده کاری آنان منجر گردیده است.

با وجود اینکه اجرای هدف اولیه آموزش با عنوان آموزش دراز مدت، حیاتی است، اما پیشنهاد ارائه آموزشهای فنی و حرفه ای در جهت تعدیل و تصحیح آموزشهای پایه به افراد نیز از موفقیت چشمگیری برخوردار بوده است. با این وجود مراحل تقویت و گسترش تواناییهای فنی حرفه ای افراد مطابق قوانین - مصوب سالهای ۱۹۹۳-۱۹۸۵ همچنان با موانع جدی روبرو می‌باشد. در سال ۱۹۹۸ تنها ۱۲ هزار نفر از عهده اعتبار بخشیدن به پیشرفتهای تجربی خود در حوزه آموزش دانشگاهی بر آمدند. در حال حاضر ارائه لایحه مدرنیزه اجتماعی، به پیشرفت و ارتقاء نظام آموزش حال حاضر کشور از طریق ارائه دومین شانس واقعی به آن دسته از افرادی که از مهارتهای لازم در دوران تحصیل برخوردار نگردیده اند، منجر گردیده است.

۱۰- طرح مدرسه

همانگونه که قبلاً نیز بدان اشاره شد، از جمله مشکلات عمده‌ای که مدارس متوسطه دولتی با آن مواجه می‌باشند (به علت اجباری و رایگان بودن آموزش)، پذیرش طیف گسترده‌ای از دانش‌آموزان متعلق به طبقات اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی متفاوت است. به رغم تفاوت‌های فردی از نظر عملکرد یادگیری، طبقات اجتماعی - فرهنگی... مدارس ملزم به دستیابی به اهداف ملی برنامه درسی می‌باشند، از این روی نقش کادر آموزش حایز اهمیت است.

مطابق بخش‌نامه شماره ۳۵۴-۸۸ مصوب سال ۱۹۸۸، مدیران مدارس با حمایت مدرسین و همکاری مشاورین آموزشی، ملزم به تدارک طرحی با عنوان طرح مدرسه در جهت نیل به اهداف ملی آموزش می‌باشند. طرح مذکور در صورتی تحقق پذیر است که در ارتباط با محیط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، شرایط زیست- محیطی مدارس و فعالیت‌های فوق‌العاده غیر آموزشی و تکمیلی مدارس طراحی گردد. گفتنی است که تدارک (طرح مدرسه) در راستای استقلال بخشی به مدارس و محوریت مدارس در نظام آموزش (مدرسه محور) مطرح می‌باشد.

به عبارت دیگر استقلال مدارس تنها در صورت شناخت نقاط قوت و ضعف کلیه مدارس و تقویت و مهار این قبیل نقاط قوت و ضعف در مراحل بعدی امکان پذیر است. در این راستا و در جهت نیل به اهداف فوق، طرح مدرسه با تأکید بر بهبود جریان یاددهی- یادگیری محور، در قانون مشاوره تحصیلی مصوب سال ۱۹۸۹ لحاظ گردیده است. مطابق قانون مذکور از اعضای جوامع آموزشی در جهت تدارک و اجرای طرح مدرسه کمک اتخاذ شده و پس از تأیید شورای مدیریت مدارس به اطلاع مقامات آکادمی می‌رسد تا پیش از انعقاد هر نوع قرارداد، اعم از تأمین نیازهای مالی یا انسانی، از هماهنگی درونی و بیرونی (هماهنگی با اهداف ملی و آکادمی) اطمینان حاصل گردد. به عبارت کلی تر می‌توان گفت که از (طرح مدرسه) تحت عنوان موتور محرکه نظام آموزشی فرانسه یاد می‌گردد.

طی نخستین نظر سنجی به عمل آمده پس از اجرای طرح مدرسه توسط مدیریت ارزیابی و نظارت (DEP) طی سال ۹۰-۱۸۸۹، ۶/۸۷ درصد از کالج ها و ۹/۷۱ درصد از لیسه های ذیر ربط به تدارک طرح مدرسه مبادرت نمودند. طی ارزیابی های بعدی نیز این موضوع مشهود بود که طرح مدرسه برای ۵۰ درصد از مدارس مورد پرسش ترغیب کننده و برای ۱۰ درصد بسیار ترغیب کننده بوده است. گفتنی است که ارزیابی طرح مدرسه بر مبنای شاخص های کمی و کیفی و در جهت تعیین کارآیی درونی و برونی عملکرد مدارس کشور صورت می پذیرد.

نتایج این قبیل ارزیابی ها، از یک سو به فراهم سازی امکان دستیابی به اطلاعات برای وزارت آموزش و پرورش در قالب جلسات گفت و شنود با آکادمی ها و از سوی دیگر به فراهم سازی امکان تبادل تجربیات نو در جهت برطرف نمودن مسائل متقاضیان ذیر ربط و ذینفع منتهی می گردد.

۱۱- طرح مدرسه باز (Scole ouverte)

از جمله دیگر شیوه هایی که وزارت آموزش و پرورش با همکاری وزارت امور اجتماعی و شوراهای شهری- در جهت مقابله با بزهکاری جوانان و کاهش نرخ خشونت و معطلات اخلاقی در مراکز آموزشی به ویژه مراکز آموزشی متوسطه اتخاذ نموده است، می توان به طرح مدرسه باز اشاره نمود. گفتنی است که پیرو طرح مذکور، دانش آموزان مقطع متوسطه همچنین از برنامه های تابستانی و تعطیلات میان سال آموزشی نظیر کلاس های کامپیوتر، زبان خارجه، علوم ریاضی، تعلیم رانندگی (ویژه دانش آموزان رده سنی ۱۶ سال به بالا)، شنا و ... بهره مند می گردند. لازم به ذکر است که مسئولیت اجرای برنامه های فوق بر عهده مدیریت مراکز آموزش متوسطه کادر آموزش داوطلب و شهرداری ها می باشد.

۱۲- طرح اولویت دهی سیاست آموزشی به مناطق محروم

در راستای سیاست اولویت دهی به مناطق و محلات محروم، طی سال تحصیل ۹۴-۱۹۹۳ وزارت آموزش و پرورش فرانسه در جهت مقابله با وضعیت انتقادی تعدادی از مدارس متوسطه مناطق محروم به شناسایی و اعمال اصلاحاتی از نوع تقویت ساختار مدیریتی و کادر آموزشی مبادرت نمود.

علاوه بر این، کلاس‌های سواد آموزی و جلسات ویژه اطلاع رسانی برای والدین دانش‌آموزان مدارس مذکور ترتیب یافت. گفتنی است، از آنجائیکه اغلب این قبیل مدارس در مناطق آموزش اولویت دار (ZEP) قرار دارند، به واسطه مواجهه با نرخ بالای افت تحصیلی (بالتر از حد متوسط ملی) مورد توجه خاصی قرار گرفته‌اند. لازم به ذکر است تعداد ۸ هزار کالج از مجموع ۵ هزار کالج و ۱۵۰ لیسه از مجموع ۲۵۰۰ لیسه کشور فرانسه در زمره این قبیل مدارس می‌باشند.

معضلات آموزشی

از جمله عمده ترین معضلاتی که در حال حاضر نظام آموزشی کشور فرانسه با آن دست به گریبان می باشد، می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- ترک تحصیل سالیانه ۷۰۰ هزار جوان فرانسوی بدون دستیابی به مهارت شغلی و آموزشهای لازم

۲- عدم جای دهی شغلی به آندسته از جوانان فرانسوی که از سطح تحصیلات و کارآموزی کمتر از دیپلم متوسطه (سیکل اول آموزش متوسطه) برخوردار می باشند.

۳- تأکید بر نخبه گرایی و تمرکز آموزش در عوض فراهم سازی برابری فرصت

۴- رقابت پذیری سیستمهای تولید و انتقال دانش و مهارتها از یک سو و نابرابری پی آمدهای یادگیری از سوی دیگر به رغم پایداری و پویایی آموزشی

اصلاحات آموزشی

طی ۱۰ سال اخیر تغییرات چشمگیری در تعداد دانش آموزان و دانشجویان سیستم آموزشی کشور فرانسه به وقوع پیوسته است. طی دهه ۱۹۶۰ افزایش ناگهانی امکانات آموزشی در مقطع آموزش متوسطه به افزایش واقعی آمار دانشجویان کالج ها منجر گردید. طی سال ۱۹۸۵، ۸۰ درصد جوانان هدف خود را کسب مدرک کارشناسی تا پایان قرن حاضر عنوان نموده وبا اصلاح قانون در

جولای سال ۱۹۸۹، به هدف خود جامعه عمل پوشانیدند. تعداد مراکز آموزش عالی جهت حضور جوانان افزایش یافته و امکان دسترسی و شرکت جوانان در این مرکز فراهم گردید.

در حال حاضر ۷۰٪ جوانان فرانسوی به آموزش در مقطع آموزش متوسطه در مدارس تحت نظارت آموزش ملی (کالج‌های کشاورزی و یا آموزش در دوره‌های کارآموزی) مبادرت می‌نمایند. درصد مذکور ظرف مدت ۱۵ سال به میزان ۲ برابر افزایش یافته و در در زمینه رشته‌های فنی و حرفه ای و فنی از افزایش چشمگیری برخوردار بوده است. طی سال ۲۰۰۰، حدود ۳۰٪ از جوانان در رشته‌های فنی، ۱۸٪ در رشته‌های فنی و حرفه ای و ۵۲٪ در سایر رشته‌های عمومی به احراز مدرک کارشناسی نائل آمده‌اند. طرح کلی مصوب ۱۹۸۹ هدف دیگری را با وضع اصل ذیل دنبال نمود:

کلیه جوانان فرانسوی میبایستی پیش از ترک نظام آموزشی و صرفنظر از مقطع تحصیلی خود، به اتمام دوره آموزش فنی و حرفه ای مبادرت نمایند. گفتنی است که پس از گذشت ۵ سال از زمان وضع قانون فوق، روند اشتغال و آموزش فنی و حرفه ای در کشور افزایش یافت. آمار سالیانه در خصوص جوانان تحصیل کرده پیشرفت چشمگیری را نمایش می‌دهند. نسبت کم سن ترین فرد ترک تحصیل نموده، بدون کسب هر گونه مدرک علمی از یک سوم طی دهه ۱۹۶۰ به کمتر از ۱۰٪ طی دهه ۱۹۹۰ کاهش یافت. پس از گذشت ده سال از آموزش پایه، نظام آموزشی حال حاضر کشور نه تنها به بر طرف نمودن نیاز هنری آموزش آکادمیک جوانان پرداخته، بلکه به کسب مهارت‌های فنی و حرفه ای نیز تأکید می‌نماید. از این روی با اعمال چنین سیاست‌هایی جوانان پس از فراغت از تحصیل با مشکلات آینده و مشکلات اشتغال روبرو نخواهند بود.

ارزیابی تحصیلی

نهادهای مرکزی

مدیریت ارزیابی و دورنگری آموزش وزارت آموزش و پرورش فرانسه با عنوان (Directio de Levaluatio et Pers Pective) اصلی ترین نهاد ارزیابی کننده تحصیلی است که به سنجش و ارزیابی سالیانه عملکرد و یادگیری دانش آموزان مبادرت می نماید. از سال ۱۹۸۹، با بهره گیری از متد ارزیابی تشخیص در پایان کلاسهای سوم و پنجم مقطع آموزش ابتدایی، تلاشهای عمده ای در جهت شناسایی کمبودهای یادگیری دانش آموزان در ۲ رشته اصلی زبان فرانسه و ریاضیات صورت پذیرفته است. در این راستا، مدیریت ارزیابی و دورنگری وزارت آموزش و پرورش (DEP) نیز به تجهیز معلمان به ابزار دقیق و معتبر مبادرت نمود. کادر آموزشی با بهره گیری از ابزار فوق در آغاز سال تحصیلی (مقارن با ورود به کالج) به شناسایی آموخته ها و صنایع تحصیلی هر یک از دانش آموزان مبادرت می نمایند. اجرای منظم و سالیانه ارزیابی تشخیصی، به نظام آموزش فرانسه این امکان را داده است تا به مقایسه و سنجش روند پیشرفت نظام تحصیلی از نظر نرخ یادگیری دانش آموزان و عملکرد معلمان در قالب زمان و مکان نائل آید. از سال تحصیلی ۹۳-۱۹۹۲، مدیریت ارزیابی و دورنگری وزارت آموزش و پرورش فرانسه به تدارک بانک سوال مبادرت نموده است. گفتنی است که بانک مذکور در اختیار مدارس قراردادار تا در صورت لزوم، طی سال تحصیلی در جهت تشخیص کمبودها و صنایع یادگیری دانش آموزان مورد استفاده قرار گیرد. بانک مذکور علاوه بر زبان فرانسه و ریاضیات، بر دروس علوم، تاریخ، جغرافیا و تکنولوژی مشتمل می گردد.

مشاوره تحصیلی

در محیط مدارس، ارائه خدمات مشاوره آموزشی از طریق دفتر ملی اطلاع رسانی مطالعات و مشاغل و مراکز اطلاعات خدمات مشاوره ای، صورت می پذیرد. با وجود اینکه مراکز اطلاع رسانی و

ارائه خدمات مشاوره (CIO) در محیط مدارس و مراکز علمی کشور به فعالیت می‌پردازند، با این حال مراکز فوق ملزم به ارائه خدمات به تمامی گروه‌های سنی می‌باشند.

به علاوه از سال ۱۹۸۶، وزارت آموزش و پرورش ملی در حال طراحی نظام آموزشی خاصی جهت آموزش و اشتغال آندسته از جوانانی است که مبادرت به ترک تحصیل سیستم آموزشی نموده و از مدرک تخصصی برخوردار نمی‌باشند. نظام ویژه فوق در جهت راهنمایی جوانان و تشویق آنان به برقراری ارتباط مجدد با مدارس طراحی گردیده است. آموزش و راهنمایی جوانان در خارج از محیط مدارس و مراکز آموزشی از جمله مهمترین پیشرفت‌های اجتماعی کشور فرانسه طی دهه ۱۹۸۰ به شمار می‌رود. از سال ۱۹۸۲، مراکز دائمی مشاوره و اطلاع رسانی ویژه جوانان رده‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال به ارائه خدمات مشاوره مبادرت می‌نمایند. آژانس‌های محلی نیز به آندسته جوانان رده‌های سنی ۱۶ تا ۲۵ سال که مدرسه را ترک کرده و فاقد شغل می‌باشند، خدمات خاصی ارائه می‌نمایند. گفتنی است که مراکز فوق همچنین به برطرف نمودن مشکلات بی شمار موجود در ساختار آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، اشتغال و بهداشت جوانان می‌پردازند.

در حال حاضر ۴۵۰ مرکز دائمی اطلاع رسانی و مشاوره (PATO) و ۲۳۸ آژانس محلی با تعداد ۵ هزار کادر به فعالیت مشغول می‌پردازند. مراکز فوق الذکر در سال ۱۹۹۳ به ارائه خدمات مشاوره آموزشی به تعداد ۷۵۰ هزار جوان فرانسوی مبادرت نموده‌اند. به علاوه مرکز اطلاع رسانی و اسناد با برخورداری از تعداد ۲۵ مرکز محلی به ارائه اطلاعات جامع در خصوص مسائل زندگی روزمره مبادرت می‌نماید. ارائه خدمات مشاوره آموزشی به دانش آموزان در روند تحصیلی آنان در مدارس به اتخاذ تصمیم‌گیریهای عاقلانه تحصیلی و حرفه‌ای توسط آنان منجر می‌گردد. مطابق تبصره ۸، قانون مصوب ۱۵ جولای ۱۹۸۹، حق برخورداری از خدمات مشاوره آموزشی و اطلاع رسانی در خصوص دوره‌های آموزشی و اشتغال بخشی از حقوق آموزشی محسوب می‌گردد.

متمم ۱۴ ژوئن ۱۹۹۰ نیز به تعریف و تبیین اصول و روش‌های مشاوره آموزشی دانش آموزان مبادرت می‌نماید. در پایان سال سوم مطابق با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، با خانواده دانش آموزان در خصوص موارد ذیل مذاکره و تبادل نظر می‌گردد:

- تکرار سال سوم (فنی یا عمومی)

- ارتقاء به سال چهارم (فنی یا عمومی)

- ارتقاء به کلاس تقویتی سال چهارم به منظور آمادگی جهت تعیین صلاحیت تحصیلی فنی

و حرفه ای

سال چهارم، که سال آخر کالج و سال تعیین کننده می‌باشد، دوره کلیدی در جهت ارائه خدمات مشاوره آموزشی قلمداد می‌گردد.

- سال پنجم (عمومی یا فنی) که به کسب مدرک کارشناسی فنی یا عمومی منتهی می‌گردد.

- سال پنجم فنی حرفه ای که به کسب گواهینامه تحصیلات فنی حرفه ای منتهی می‌گردد.

گذراندن این دوره این امکان را بوجود می‌آورد که داوطلبان پس از احراز مدرک فنی و حرفه ای مقدماتی به کسب مدرک کارشناسی فنی و حرفه ای نیز نائل می‌آیند.

هیأت‌های مشاوره

هیأت‌های مشاوره آموزشی که عهده دار مسئولیت تهیه اطلاعات، پیشنهادات و ارائه خدمات مشاوره تحصیلی به دانش آموزان و دانشجویان می‌باشند، همچنین به ارائه خدمات مشاوره به وزیر آموزش و پرورش ملی نیز مبادرت می‌نمایند. از جمله هیأت‌های مرکزی مشاوره آموزشی کشور فرانسه می‌توان به شورای عالی آموزش با تعداد ۹۵ عضو و هیأت نمایندگی آموزش دولتی با ۴۸ عضو، کاربران، والدین، دانش آموزان و دانشجویان با ۱۹ عضو، مسئولین منطقه ای و نهادهای ویژه فعالیت‌های خارج از مدارس با ۲۸ عضو، اشاره نمود. گفتنی است که شورای مذکور به ارائه کلیه خدمات مشاوره در زمینه‌های آموزشی از قبیل اهداف، عملکردها و قوانین آموزشی مبادرت می‌نماید. شورای برنامه ریزی آموزش ملی نیز عضو دیگری از هیأت مرکز مشاوره آموزشی محسوب

می‌گردد. شورای مذکور مطابق قانون مصوب جولای ۱۹۸۹ تأسیس گردیده و به ارائه خدمات مشاوره آموزشی در خصوص موضوعات کلی نظیر اهداف عالی آموزشی، تطابق برنامه‌های آموزشی و منابع به منظور حصول به اهداف عالی آموزشی مبادرت می‌نماید. کمیسیونهای مشترکی از نمایندگان هیأت‌های نظارت آموزشی و کارکنان هیأتها به تعداد مساوی تشکیل یافته است. کمیته‌های مشترک فنی، کمیته‌های مشترک نظارت آموزش ملی و کمیته مشاور آموزش فنی حرفه‌ای، تحت نظارت کمیسیونهای مشترک به فعالیت مبادرت می‌ورزند. در حوزه آموزش عالی، مسئولیت نظارت آموزشی بر عهده شورای ملی آموزش عالی و تحقیقات (CNESER) است که از تعداد ۶۱ عضو برخوردار می‌باشد. از جمله اعضای اصلی شورای مذکور می‌توان به کادر ۳۹ نفره، نمایندگی‌های دانشجویی با ۱۱ عضو و گروه‌های اصلی آموزش ملی، فرهنگی، علمی، اقتصادی و منافع عمومی اشاره نمود. شورای مذکور همچنین به ارائه خدمات مشاوره به وزیر آموزش و پرورش، در خصوص خط‌مشی‌های اصلی آموزش عالی اعم از تغییرات ساختاری، انواع مقاطع آموزشی و تقسیم منابع مالی در میان موسسات آموزشی مبادرت می‌نماید. علاوه بر شوراهای مذکور، تعداد ۸ موسسه ملی نیز به ارائه خدمات آموزشی تحت نظارت مستقیم وزارت آموزش ملی و یا وزارت آموزش عالی و تحقیقات مبادرت می‌نمایند که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

موسسه ملی تحقیقات آموزشی (INRP)

مرکز ملی اسناد آموزشی (CNBP)

مرکز ملی آموزش از راه دور (CNED)

مرکز ملی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی (CNOUS)

دفتر ملی اطلاع رسانی آموزش علوم پایه (ONISEP)

مرکز ارزشیابی فعالیتهای آموزشی و تحقیقاتی (CEREQ)

مرکز بین‌المللی فعالیتهای آموزشی (CIEP)

قوانین آموزشی

از جمله مهم‌ترین قوانین نظام آموزشی کشور فرانسه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- اثر امپراطوری (مشمول بر ۱۴۳ ماده قانون مصوب سال ۱۸۰۶)

از جمله مهم‌ترین مفاد قوانین اثر امپراطوری می‌توان به تدوین قانون آموزشی کشور به دانشگاه سلطنتی، اعلان وابستگی کلیه مدارس و نهادهای آموزشی کشور به دانشگاه سلطنتی، شکل‌پذیری نهادهای آموزشی در قالب آکادمی‌ها و طبقه‌بندی رشته‌های پزشکی، ادبیات، زبان‌های باستان، تاریخ و ... مدارک دانشگاهی و شرایط اعطای آن، تشکیل شورای دانشگاهی، شوراهای آکادمی‌ها، انتخاب بازرسان دانشگاه‌ها و مراکز آکادمی، صدور آیین‌نامه‌های اداری و برآورد هزینه‌ها و درآمدها اشاره نمود.

۲- اعاده به سلطنت (مصوب سال ۱۸۳۰)

از جمله مهم‌ترین مفاد قانون فوق می‌توان به تعلیم آموزش ابتدایی، ضرورت و حساسیت از احداث مدارس ۳ کلاسه در مناطق روستایی، احداث مراکز آموزش معلمان برجسته در کلیه مراکز آکادمیک، تدوین، انتشار و توزیع کتب آموزشی دبستانی، قدردانی از معلمان برجسته و تشکیل وزارت تعلیمات عمومی اشاره نمود.

۳- قانون Guizot (مصوب سال ۱۸۳۳)

مفاد قانون فوق نیز برعرضه آموزش رایگان ابتدایی، مدیریت مدارس ابتدایی به صورت شورای محلی، تعیین محتوای آموزش پایه (آموزش اخلاق و مذهب با توافق خانواده کودکان و آموزش اجباری خواندن، و نوشتن و ریاضیات)، تفکیک مدارس ابتدایی دولتی و خصوصی و تدوین مقررات ویژه در جهت اداره مدارس ابتدایی خصوصی و دولتی مشتمل می‌گردد.

۴- قانون Fallonx (مصوب سال ۱۸۵۰)

مطابق قانون فالو، اقدامات اساسی نظیر تشکیل شوراهای عالی تعلیمات عمومی، شورای آکادمیک فرانسه، تدوین آیین‌نامه‌های امتحانی، نظارت و تفکیک مدارس دولتی و خصوصی و مدارس ابتدایی دخترانه به مورد اجرا درآمد.

۵- قانون J. Ferry (مصوب ۸۲-۱۸۸۰)

مطابق قانون فری، اقدامات اساسی چون احداث مدارس متوسط دخترانه، ارائه تعلیمات ابتدایی رایگان و اجباری به کلیه کودکان دختر و پسر رده‌های سنی ۱۳-۶ سال، تعیین محتوای درس آموزش ابتدایی (آموزش اخلاق و تعلیمات اجتماعی، خواندن و نوشتن زبان و ادبیات فرانسه، تاریخ و جغرافیای فرانسه، منتخبی از مفاهیم قانونی و اقتصادی، مفاهیم علوم طبیعی، فیزیک، ریاضیات و کاربرد آن در کشاورزی، بهداشت و صنایع، نقاشی، مدل سازی و موسیقی، ژیمناستیک، تعلیمات نظامی ویژه دانش‌آموزان پسر و خیاطی و سوزن دوزی ویژه دانش‌آموزان دختر به مورد اجرا درآمد.

۶- قانون Goblet (مصوب سال ۱۸۸۶)

مطابق قانون کوبله، تعلیمات ابتدایی و آیین‌نامه‌های استخدامی سازمان دهی شده و مقررات ویژه مدارس آزاد اعم از مقررات استخدامی، تشویقی و تنبیهی و مقررات ویژه برای الجزایر و مستعمرات فرانسه به تصویب رسید.

۷- قانون Astier (مصوب سال ۱۹۱۹)

مطابق قانون آستیه، اقدامات اساسی نظیر سازمان دهی آموزش فنی و حرفه‌ای، عرضه تعلیمات فنی مکمل تعلیمات عمومی تحت نظارت وزارت تجارت و صنایع، تشکیل شورای عالی تعلیمات فنی، بازرسی تعلیمات فنی و احداث مدارس دولتی فنی به مورد اجرا در آمده و کلیه جوامع محلی و روستایی کشور تنها در صورت تقبل یک چهارم هزینه‌های تأسیس و اداره مدارس

فنی از حق احداث چنین مدارسی برخوردار می‌گردند. از جمله دیگر اقدامات صورت گرفته می‌توان به تشکیل کمیته‌های محلی حرفه‌ای در جوامع محلی و تعیین نیازهای کارآموزی اشاره نمود.

۸- متمم قانون اساسی (مصوب سال ۱۹۴۶) که بر ارائه آموزش رایگان و لائیک به دانش‌آموزان پسر و دختر تا بالاترین سطوح آموزشی تأکید دارد.

۹- قوانین تمرکز زدایی و انتقال صلاحیت‌ها (مصوب ژوئیه ۱۹۸۳ و ژانویه ۱۹۸۵) در ارتباط با تقسیم صلاحیت‌ها میان جوامع محلی، بخش‌ها، مناطق مختلف و دولت، مقولاتی نظیر مالکیت ساختمان مدارس، مدیریت مدارس و توسعه نهادهای آموزشی در قالب ۲۷ ماده قانونی به تصویب رسیده است. مطابق ماده ۱۲ قانون فوق، شوراهای شهری یا روستایی به تصمیم‌گیری در خصوص احداث مدارس یا افزایش تعداد کلاس‌های آموزشی در مراکز آموزش پیش دبستانی و ابتدایی با تأیید نماینده دولت مبادرت می‌نمایند. از این روی، تأمین هزینه‌های آموزشی، ساختمان‌سازی، توسعه بناهای آموزشی، تعمیرات، تجهیزات، نگهداری و رسیدگی به امور جاری مدارس بر عهده جوامع محلی است.

۱۰- قانون Loi Jospin (مصوب سال ۱۹۸۹)

قانون ژوسپین که از آن تحت عنوان قانون راهنمایی نیز یاد می‌گردد، آموزش را اولویت نخست ملی در خدمت تحقق بخشیدن به برابری حقوق و فرصت اعلام نموده است. مطابق قانون فوق، دست‌یابی به فرهنگ عمومی و مهارت‌های حرفه‌ای برای کلیه جوانان فرانسوی تضمین شده و مدارس، کالج‌ها و دانشگاه‌ها، عهده‌دار مسئولیت انتقال دانش و روش کار به شهروندان می‌باشند، احداث مهدهای کودک، برای کودکان رده‌سنی ۳ سال در جوار مناطق مسکونی و کودکان رده سنی ۲ سال در مناطق محروم، فراهم‌سازی امکان دست‌یابی به دیپلم متوسطه برای ۸۰ درصد از گروه‌های مختلف سنی، اقدام به تنوع و بی‌طرفی، آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات، تشکیل شورای نمایندگان کلاس‌ها و شورای آموزش نهادهای آموزشی

با مشارکت نمایندگان، والدین، کادر آموزشی و مدیران، از جمله دستاوردهای اجرای قانون ژوسپین می‌باشد.

مدیریت آموزشی

نظام حکومتی کشور فرانسه جمهوری بوده و قانون اساسی کشور که در سال ۱۹۵۸ به تصویب رسید، به رئیس جمهور، قدرت واقتدار ویژه ای بخشیده است. رئیس جمهور، نیز به نوبه خود به انتصاب نخست وزیر را که در قبال او و مجلس مسئول می‌باشد، مبادرت می‌نماید.

همانگونه که قبلا نیز بدان اشاره گردید، جمعیت کشور فرانسه ۵۸,۸ میلیون نفر بوده و میزان رشد جمعیت در هر سال ۰,۳٪ می‌باشد. تراکم جمعیت در هر کیلومتر ۱۰۱,۷ نفر بوده و ۷۳,۴٪ جمعیت کشور در شهرها زندگی می‌کنند. بیش از ۱۰٪ جمعیت کاری کشور (۳,۳ میلیون) نفر بیکار می‌باشند. حدود ۶,۳ میلیون نفر اتباع خارجه در فرانسه زندگی می‌کنند که ۱,۳ میلیون نفر آنها به تازگی تابعیت کشور فرانسه را اخذ نموده اند. کشور فرانسه به ۲۲ ناحیه تقسیم گردیده و هر ناحیه از تعداد ۸-۲ دپارتمان برخوردار می‌باشد. در مجموع ۹۶ بخش و ۵ دپارتمان خارجی در کشور فرانسه وجود دارد که مسئولیت رسیدگی بر امور آموزشی کشور را عهده دار می‌باشند.

نهادهای مرکزی آموزشی

کالج‌های عمومی و یا فنی و حرفه ای (Lycees) و مدارس ملی و محلی از مسئولیت‌های قانونی جداگانه و استقلال مالی برخوردار می‌باشند. دولت فرانسه نیز به احداث مدارس از طریق تصویب نامه‌های پیشنهادی مبادرت می‌نماید. کلیه موسسات آموزشی کشور از بخشهای ذیل برخوردار می‌باشند:

- هیأت مدیره که از کادر نهادهای محلی، ناظران آموزشی، پرسنل موسسات، اولیاء و نمایندگان دانش آموزی متشکل می‌گردد.

- کمیته دائمی و شورای انضباطی آموزشی

- شورای آموزشی که به بازدید حداقل یک بار در طول ترم از موسسات آموزشی سراسر کشور مبادرت می نماید.

- گروه های آموزشی که از مسئولیت برقراری هماهنگی در میان مدرسان به منظور افزایش کارایی برنامه های آموزشی و تضمین و تداوم ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان برخوردار می باشند. در کلیه مدارس کشور، معلمان ارشد نیز از مسئولیت برقراری هماهنگی میان معلمان و دانش آموزان برخوردار می باشند.

طبق قوانین اصلاحی مصوب ۳۰ اوت ۱۹۸۵، استقلال کالج های کشور (Lycees) در حوزه آموزش و مسائل آموزشی به رسمیت شناخته شد. گفتنی است استقلال مذکور در خصوص ساختار و سازمان کلی موسسات نیز صدق نموده و بواسطه برنامه های کلی آموزشی و بر مبنای اسلوب هایی که در چارچوب قوانین ۱۰ جولای ۱۹۸۹ و ۱۷ می ۱۹۹۰ به تصویب رسید، عملی گردیده است. گفتنی است که برنامه های فوق نخست در مدارس مورد بحث و بررسی قرار گرفته و سپس توسط هیأت مدیره مورد تصویب قرار می گیرد. برنامه های فوق همچنین به تعیین روش های خاصی مبادرت می نمایند که اهداف ملی از طریق آنها عملی می گردند. لازم به ذکر است در برنامه های فوق ویژگی های رفتاری مردم و منابع اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی نواحی مختلف کشور مد نظر قرار می گیرد. اختیارات و مسئولیت های مدرسین ارشد نیز بر مبنای وضعیت قانونی و نظارتی آنان تعیین می گردد. در مقطع آموزش ابتدایی که از آنان تحت عنوان معلمین ارشد (Directeurs) یاد می گردد، به اجرای وظایف فوق موظف گردیده اند. در مقطع آموزش متوسطه، معلمین ارشد که در کالج ها از آنان تحت عنوان «Pricipa» و در Lycee تحت عنوان «Provisieur» یاد می گردد، در زمره کادر وزارت آموزش و پرورش محسوب می گردند. شرایط ویژه ای نیز از طریق قانون مصوب ۱۱ آوریل ۱۹۸۸ برای آنان منظور گردیده است. قانون مصوب ۱۶ ژانویه ۱۹۸۴ نیز به دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور، در موارد نظارت آموزشی، مالی و علمی، استقلال عمل می بخشد. بنابر قانون

مصوب ۱۹۸۴، دانشگاه‌های کشور از بخش‌های مختلف اعم از شورای نظارت آموزشی، شورای آکادمیک و شورای مطالعات و بررسی نظام آموزشی دانشگاه، انجمن نمایندگان مدرسین، انجمن محققین، نمایندگی‌های دانشجویی و پرسنل نظارت آموزشی و فنی متشکل گردیده اند. رؤسای دانشگاه نیز از سوی اعضای ۳ عضو اصلی دانشگاه منصوب می‌گردند. نظارت و رسیدگی بر امور دانشگاه ها و عملکرد حوزه‌های مختلف دانشگاهی بر عهده رؤسای دانشگاه می‌باشد. اداره امور کادر آموزشی، انتصاب اعضای دایره امتحانات و مسولیت نظارت بر عملکرد دانشگاه‌های کشور نیز از جمله دیگر وظایف روسای دانشگاه ها محسوب می‌گردد. طبق قانون مصوب ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴، از سال ۱۹۸۹، وزارت آموزش عالی به برقراری روابط جدیدی با موسسات آموزش عالی مبادرت نموده است. سیاستی مبتنی بر انعقاد قرار دادهای چهارساله میان دولت و موسسات آموزشی، جایگزین کمک‌های مالی سالیانه دولتی و امکانات آموزشی گردیده است. با انعقاد قرار دادهای ۴ساله میان دانشگاه ها و دولت، دانشگاه‌ها از استقلال عمل واقعی برخوردار گردیده و دولت نیز مسئولیت ارتقاء سطح کیفی آموزش عالی را بر عهده گرفته است. کلیه موسسات آموزشی به ارائه طرح توسعه در جهت اجرای اهداف ملی و برآورد نیازهای آموزش محلی مبادرت می‌نمایند. طرح مذکور در برگیرنده کلیه فعالیتهای مؤسسات آموزشی بوده و تصمیم‌گیری نهایی در خصوص تصویب آن بر عهده سیاست‌گذاران آموزشی وزارت آموزش و پرورش می‌باشد. برقراری مذاکرات میان دولت و وزارتخانه نیز به امضای قرار دادی در جهت مجاب نمودن دولت به ارائه کمک‌های مالی و اختصاص، منابع ویژه (در اشکال مختلفی از پستهای آموزشی، اعتبارات اجرائی و...) به مؤسسات آموزشی ظرف مدت زمان ۴ سال منجر می‌گردد.

تقسیم مسئولیت ها

دولت فرانسه در چارچوب کلی که مجلس مطابق با قانون اساسی کشور تعیین می‌نماید، مسئولیت تصویب و اجرای سیاست‌های آموزشی و پرورشی کشور را بر عهده داشته و به تبیین اصول کلی آموزشی کشور مبادرت می‌نماید. اجرای سیاستهای نظام آموزشی مقطع آموزش

ابتدایی و متوسطه برعهده وزیر آموزش و پرورش ملی و اجرای سیاستهای نظام آموزشی مقطع آموزش عالی برعهده وزیر آموزش عالی و تحقیقات گذارده شده است. علاوه بر وزرای فوق، وزیر کشاورزی و شیلات نیز مسئولیت آموزش علوم کشاورزی را بر عهده داشته و وزارت کار، استخدام و آموزش فنی و حرفه ای، نقش مهمی در زمینه ارائه آموزشهای فنی و حرفه ای ایفا می نماید. وزارت جوانان و تربیت بدنی و همچنین وزارت فرهنگ و زبان فرانسه نیز به همکاری با سازمان فعالیتهای آموزشی جوانان مبادرت می نمایند. از نقطه نظر سنتی، نظام آموزش و پرورش فرانسه، به تمرکز گرایی روی آورده است. از سال ۱۹۸۲ پس از تفویض اختیارات و تصمیم گیریهای آموزشی به مقامات محلی، کشور فرانسه فرایند تمرکز زدایی را در پیش گرفت. بدین معنی به تقسیم قدرت در میان مقامات محلی و سیستم مرکزی مبادرت نمود. در همان اثناء، سیستم مرکزی عهده دار مسئولیت تضمین کارایی و عملکرد مناسب خدمات عمومی نظام آموزشی کشور گردید. مطابق قوانین تمرکز زدایی مصوب سالهای ۱۹۸۲ و ۱۹۸۳، نقش مقامات محلی، دپارتمان ها و اتحادیه های آموزشی به طور چشمگیری افزایش یافته است. مدارس ابتدایی توسط بخش ها (اتحادیه ها) سازماندهی شده و مورد نظارت قرار می گیرد. کالج ها نیز توسط دپارتمان ها اداره شده و مورد نظارت قرار می گیرند. وزارت کار و مناطق آموزش و پرورش بر آموزش های تخصصی خارج از سیستم آموزشی نظارت داشته و مشاورین مقامات محلی به سازماندهی برنامه های کار آموزی مبادرت می نمایند. دانشگاه های کشور نیز، موسسات آموزش عمومی می باشند که از استقلال علمی، مالی و اداری برخوردار می باشند. گفتنی است که موسسات آموزش عالی خصوصی و عمومی دیگری نیز فعالیت دارند که از طریق وزارتخانه های مختلف اداره می گردند.

نظارت آموزشی

نظارت دولت بر خط مشی‌های آموزشی

کشور فرانسه از سنت‌های اجتماعی متمرکز و جمهوری خواه برخوردار بوده و به تقویت هویت فرهنگی شهروندان خود از طریق تقویت ساختار نظام آموزشی مبادرت نموده است. در نتیجه، معطوف نمودن توجه بر ساختار نظام آموزشی، به عنوان مسئولیت خطیر دولت تلقی می‌گردد. به عبارت دیگر دولت مرکزی با اجرای سیاست‌های آموزشی و برنامه‌های ملی آموزشی، در اصل به تقویت پایه‌های قدرت ملی خود مبادرت می‌نماید.

دولت مرکزی خود عهده دار مسئولیت استخدام، آموزش و پرداخت حقوق به معلمان سراسر کشور می‌باشد. گفتنی است که اغلب معلمان کشور در زمره کارمندان دولت محسوب گردیده و در مراکز آموزش دانشگاهی، آموزش‌های لازم را فرا می‌گیرند. آموزشگاهها به ارائه آموزش‌های لازم به معلمان مدارس مقطع مقدماتی متوسطه مبادرت می‌نمایند. معلمان مدارس مقدماتی متوسطه با عنوان (Aggreges) به فراگیری آموزش‌های لازم و تکمیلی و کسب مدرک Post- Baccalaureat ظرف مدت ۵ سال مبادرت می‌نمایند. تا سال ۱۸۰۸ مدرک کارشناسی به عنوان نماد ملی محسوب گردیده و به عنوان مدرکی دال بر اتمام دوره آموزش متوسطه و ورود به آموزش عالی تلقی می‌گردید. از ابتدای قرن بیستم، تغییرات عمده‌ای در نظام آموزش فنی و حرفه‌ای فرانسه به واسطه اعطای بورسیه تحصیلی به کارآموزان اعمال گردید. در همین اثناء آموزش فنی و حرفه‌ای، در مدارس کشور اشاعه گردیده و به تبع آن آموزش‌های لازم در قالب مهارت‌های فنی در زمینه‌های تجاری، صنایع، بازرگانی، مدیریت و حوزه‌های اجتماعی به علاقمندان ارائه گردید. دولت نیز به اختصاص دو سوم کل بودجه به نظام آموزشی کشور مبادرت نموده و از این منبع حقوق معلمان را پرداخت می‌نماید. دولت فرانسه همچنین عهده دار پرداخت کمک‌های مالی نظیر اعطای بورسهای تحصیلی و کمک هزینه‌های تحصیلی می‌باشد.

هیات نظارت آموزشی

علاوه بر ارزشیابی نظام آموزشی کشور، هیأت بازرسان، به ارائه اطلاعات و پیشنهادات لازم به وزیر آموزش و پرورش ملی مبادرت می‌نماید. هیأت بازرسان متشکل از بازرسانی است که به دو گروه بازرسین آموزش و پرورش ملی و بازرسین عمومی نظارت آموزشی تقسیم می‌گردند.

هیأت بازرسان آموزش و پرورش ملی، نظارت بر پرسنل آموزشی و کادر نظارت آموزشی را برعهده دارد. هیأت بازرسان در اجرای برنامه‌های آموزشی و استخدامی، نظارت بر عملکرد آنها و ارزشیابی کل سیستم آموزشی نقش عمده ای را ایفا می‌نماید. ارزشیابی فوق نیز خود بر موسسات آموزشی، انواع مختلف آموزش ها، محتوای دروس آموزشی، برنامه‌های آموزشی و روش‌های تدریس، تکنیک‌های آموزشی و نتایج عملکرد آموزشی مدارس مشتمل می‌گردد. در گزارش سالیانه هیأت بازرسان از وضعیت آموزش و پرورش و نوآوری‌های مختلف آموزشی بویژه در امر تدریس اطلاعات جامعی ارائه می‌گردد. هیأت بازرسان، مطابق با وظایف خود، به ارائه پیشنهاداتی به وزیر آموزش و پرورش مبادرت می‌نماید. هیأت بازرسان از مسئولیت بررسی و ارزشیابی ساختار آموزشی مدارس، برآورد نیازهای آموزشی، طراحی و ارائه طرح‌های اجرایی، استخدام کادر آموزشی، نحوه عملکرد مدارس و تأمین و نظارت بودجه وزارت آموزش و پرورش برخوردار می‌باشند. در کنار هیأت بازرسان آموزش و پرورش، هیأت بازرسی کتابخانه ها نیز عهده دار مسئولیت نظارت بر کتابخانه دانشگاه ها و موسسات وابسته به وزارت فرهنگ می باشد. گفتنی است مراکز اطلاع رسانی، دپارتمان ها و کتابخانه های محلی نیز تحت نظارت هیأت بازرسان کتابخانه‌های کشور فعالیت می‌نمایند.

هیأت نظارت منطقه ای و دپارتمانی

هیأت نظارت منطقه ای و دپارتمانی (RECTEUR ریاست واحد نظارت آموزشی یا ریاست منطقه که از آن تحت عنوان Academie یاد می‌گردد)، در همکاری با هیأت بازرسان آموزش و پرورش ملی و هیأت بازرسین آموزش منطقه ای از مسئولیت گزینش مدرسین واجد شرایط تدریس در مراکز

آموزش متوسطه برخوردار می‌باشد. گفتنی است که بازرسی دپارتمانها نیز مسئولیت بازرسی مراکز آموزش ابتدایی و آموزش معلمان را برعهده دارند.

نهادهای مرکزی

هیأت نظارت مرکزی وزارت آموزش و پرورش فرانسه از ۹ هیأت اعم از هیأت آموزش مدارس، هیأت آموزشی کالج‌ها، هیأت آموزشی مدرسین، هیأت آموزشی امور ملی و بین المللی، هیأت پرسنل نظارت آموزشی، هیأت عمومی مالی و نظارت آموزشی، هیأت برنامه ریزی آموزشی، هیأت پرسنل بازرسی و نظارت و هیأت اطلاعات و فن آوری جدید متشکل گردیده است. هیأت‌های بازرسی و کنترل مالی مستقیماً توسط وزارت آموزش و پرورش نظارت و اداره می‌گردد. هیأت نظارت مرکزی وزارت آموزش عالی نیز از ۴ هیأت اصلی اعم از هیأت عمومی آموزش عالی، هیأت عمومی نظارت آموزشی، هیأت منابع انسانی و امور مالی، هیأت عمومی تحقیقات و فن آوری، هیأت اطلاع رسانی و کتابخانه‌ها متشکل گردیده است. امور بین المللی نیز از طریق هیأت امنای روابط اروپایی و بین المللی فرانسه رسیدگی می‌گردد. دولت، سیاست‌های اصلی و برنامه‌های آموزشی را تعیین نموده و هیأت مرکزی بر نحوه استخدام و آموزش نظارت داشته و اساس نامه‌ها و قوانین عملیاتی خاصی را برای موسسات مختلف وضع نموده و پست‌های تدریس یا مدیریتی آموزش و پرورش را تعیین می‌نماید. وزیر آموزش و پرورش ملی همچنین به تعیین تاریخ تعطیلات مدارس مناطق مختلف کشور مبادرت می‌نماید. گفتنی است که سال تحصیلی عمده مدارس کشور فرانسه بر ۳۱۶ روز آموزشی بالغ می‌گردد.

نهادهای محلی

در حال حاضر نهادهای محلی حوزه آموزش در زمره نهادهای اجرایی محسوب می‌گردند. نظارت بر فعالیت نهادهای مذکور، برعهده نهادهای مشاور منطقه ای است که از طریق رأی گیری انتخاب می‌گردند. این نهادها از مسئولیت کلی در قبال پیشرفت فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و علمی کشور برخوردار می‌باشند. نهادهای محلی نیز عهده دار مسئولیت احداث و نگهداری کالج‌ها و

موسسات تخصصی آموزشی می‌باشند. همچنین این نهادها از اختیارات مهمی در زمینه آموزش‌های تخصصی برخوردار می‌باشند. در همکاری با دپارتمانها، نهادهای محلی همچنین به تعیین نیازهای کمی و کیفی سیستم آموزشی کشور مبادرت می‌نمایند. به عبارت دیگر به برآورد حداقل نیازهای مدارس سطوح مختلف آموزشی می‌پردازند. دپارتمانها نیز از عملکرد دو گانه ای برخوردار می‌باشند، عملکرد اول مشابه فعالیتی است که در نهادهای محلی توسط مشاورین منتخب صورت می‌گیرد و عملکرد دوم مشابه فعالیتی است که توسط انجمن‌های مرکزی نظارت آموزشی در خصوص انتقال مدارس واحداث و نگهداری کالج‌ها صورت می‌گیرد. به منظور اجرای سیاستهای نظارت آموزشی، مدارس ابتدایی تحت نظارت مستقیم اتحادیه‌ها قرار دارند. اتحادیه‌ها نیز مسئولیت احداث این قبیل مراکز و نظارت بر بودجه آنها را بر عهده دارند. تصمیماتی که بر روند کاری و آموزشی این مدارس تأثیر می‌گذارند، از طریق بخشهای دولت محلی اتخاذ میگردد. از آنجاییکه مرکز مسئولیت اعطای پست‌های جدید شغلی و کلیه امور استخدامی مدرسان را بر عهده دارد، اتخاذ چنین تصمیمات حیاتی بدون تأیید مرکز قابل اجرا نخواهند بود. از این روی، قدرت میان مرکز و نهادهای محلی تقسیم گردیده است.

بودجه آموزشی

دولت فرانسه مسئولیت تأمین حقوق کادر آموزشی، نظارت آموزشی و هزینه‌های آموزشی کشور را بر عهده دارد. این درحالی است که، مقامات محلی نیز مسئولیت تأمین هزینه‌های احداث مراکز آموزشی و نظارت بر عملکرد نظام آموزشی دولتی را عهده دار می‌باشند. مناطق مختلف آموزشی بر موسسات آموزش کاردانی، موسسات محلی بر آموزش تخصصی، دپارتمانها بر کالجها و بخشها نیز بر تأمین نیازمندیهای مالی مدارس متوسطه نظارت می‌نمایند. هزینه دوره‌های کارآموزی و فنی حرفه‌ای نیز توسط دولت و شورای عمومی تأمین می‌گردد.

نهادهای تأمین کننده بودجه

مقطع آموزش متوسطه

به موازات افزایش سنوات تحصیلی پایه (اجباری) در نظام آموزش فرانسه، تلاشهای عمده ای در جهت رایگان سازی امکانات آموزشی صورت گرفته است. بودجه مدارس متوسطه کشور فرانسه، از یک سو، از سهم دولت و جوامع محلی از اخذ انواع مالیات و از سوی دیگر، از محل هدایا، شهریه تحصیلی مراکز آموزش شبانه روزی و نیم روزی، به فروش تولیدات کارگاهی و مالیات های حاصل از قراردادهای کارآموزی حرفه ای تأمین می گردد. نکته حایز اهمیت در تأمین بودجه آموزشهای حرفه ای و تکنولوژیک، مشارکت کارفرمایان در جهت پرداخت مالیات کارآموزی (Tax Dapprentissaele) می باشد. از جمله مهم ترین منابع تأمین کننده بودجه آموزش متوسطه میتوان به دولت مرکزی، مناطق محلی و جوامع محلی اشاره نمود.

گفتنی است که بیشترین سهم تأمین بودجه به دولت مرکزی (بالغ بر ۸۰- ۷۵ درصد) و جوامع محلی (۱۵-۱۰ درصد) و کمترین سهم به مناطق محلی (۱۰-۵ درصد) تعلق دارد.

شهریه آموزشی

هرساله، وزارت آموزش عالی به تعیین شهریه موسسات عمومی آموزش عالی مبادرت می نماید. کلیه دانشجویان واجد شرایط دریافت کمک ها مالی بوده و کمک هزینه ها بر مبنای وضعیت اجتماعی، وضوابط دانشگاه به صورت وام های بدون بهره در اقساط ۱۰ ساله به دانشجویان اعطاء می گردد.

هزینه زندگی دانشجویان خارجی

هزینه سرانه زندگی در کشور فرانسه برای دانشجویان مقاطع مختلف آموزشی بر ۵۰۰ یورو در ماه بالغ میگردد. گفتنی است که دانشجویان از مجوز فعالیت در بازار کار توام با تحصیل به میزان ۲۰ ساعت در هفته برخوردار می باشند.

